

Pedagoška akademija je proslavila praznik dela

Ljubljanska pedagoška akademija je letos na svojstven način proslavila praznik dela 1. maj. V torek, 29. aprila, je pripravila slovesno podelitev nagrad in diplom najboljšim dijakom in profesorjem, ki so v preteklem šolskem letu dosegli lepe uspehe. Na svečani podelitvi v dvorani krajevne skupnosti na Prulah je prejelo diplome 323 rednih in izrednih študentov pedagoške akademije (od teh več kot polovica ali točno 120 izrednih!), in sicer: v oddelku za razredni pouk 53, v oddelku za specialne pedagoške 59, v skupini matematika-fizika 23, biologija-kemija 20, zgodovina-zemljepis 19, angleščina 10 itd. Letos so prvič podelili tudi diplome strokovnim učiteljem, ki bodo poučevali na strokovnih šolah (šest diplom).

Kot je v svojem nagovoru dejala dekanica dr. Aleksandra Kornhauserjeva, je posebno razveseljiv uspeh izrednih slušateljev, ki so delali nekateri v zelo težkih razmerah, a so vseeno dosegli odlične uspehe in diplomirali celo predčasno. Najboljši med njimi so prejeli knjižne nagrade.

Prvomajsko proslavo so na PA obeležili še z nagradami najprizadevnejšim profesorjem na svojem zavodu. Umetniške slike in cvetje so prejeli: prof. Erna Šikič za dolgoletno delo v upravi in za organizacijo študija, Lucija Požar, ki že dolga leta čisti predavalnice, ter profesorji: dr. Leon Zlebnik, Blaž Tomaževič, dr. France Tonin in dr. A. Kornhauserjeva.

Na proslavi je navzočim diplomantom spregovoril nekaj spodbudnih besed predsednik republiške izobraževalne skupnosti Ludvik Zajc, prisotni so bili tudi drugi predstavniki naših republiških organov in organizacij — izvršnega sveta SZDL in drugih. Gostje so si istega dne ogledali še delo na akademiji in se seznanili z načinom predavanj ter vaj; razgovorjali so se tudi s pedagoškimi delavci in študenti.

IO REPUBLIŠKE IZOBRAŽEVALNE SKUPNOSTI O DELAVSKIH UNIVERZAH

NAČRTNA POT do močnejših institucij

Mnogim predlogom in prošnjam za financiranje raznih dejavnosti, naslovljenim na republiško izobraževalno skupnost, sta se pridružila tudi informacija in predlog za financiranje delavskih univerz. Na seji republiške izobraževalne skupnosti (24. aprila) je razprava posegla precej dlje od samega financiranja teh institucij. Pokazalo se je, da je izobraževanje odraslih, zaobseženo v delavskih univerzah kot ustanovah, ki naj bi izobraževanje sistematično vodilo in izboljšuje, še vedno ena tistih vej vzgojno izobraževalnega sistema, za katerega je vse bolj očitno, da je treba v njem čimprej vzpostaviti red.

Prvi globalni poseg je potreben že v sami organizaciji delavskih univerz, lotila pa naj bi se ga zveza delavskih univerz skupaj z republiško izobraževalno skupnostjo. Današnja organizacija tovrstnih ustanov, ko imamo na Slovenskem kar 53 delavskih univerz, od katerih mnoge bolj ali manj životarijo, prav gotovo ne obeta tej veji izobraževanja najboljše prihodnosti. Še več: takšno stanje je nesprijemljivo in škoduje že sami ideji izobraževanja odraslih.

Že dalj časa prevladuje mnenje, da bi bilo nujno in posebnega prizadevanja vredno, da bi načrtno prišli do močnejših institucij na Slovenskem, s čimer bi dosegli tudi večjo kakovost njihovega dela. Taka prizadevanja po koncentraciji so očitna že dalj časa v sami zvezi delavskih univerz. Ker pa so te institucije še vedno zunaj zakona, lahko vsaka »žepna« institucija kroji po svoje usodo izobraževanja odraslih; obstaja, čeprav vsi drugi vidiki kažejo, kako koristna in nujna bi bila integracija.

Poleg mnogih nalog, vsebovanih v programu delavskih univerz, se je pojavila v programih še nova: opravljanje znanstveno raziskovalnega dela, ki naj bi ga pomagale financirati temeljne izobraževalne skupnosti. Člani izvršnega odbora republiške izobraževalne skupnosti so soglašali, da je v sedanjih situaciji — ob delavskih univerzah, kakršne imamo — nemogoče nalagati delavskim univerzam tako zahtevno funkcijo. V tem pogledu bi bilo za zdaj najbrž ustrežnejše, ko bi se povežale z raziskovalnimi institucijami, ki so že usposobljene in dolžne opravljati naloge s področja raziskovanja.

O tem, kakšne delavske univerze so potrebne, bi morala v prvi vrsti spregovoriti zveza delavskih univerz, ki naj bi s svojim mnenjem pomagala priti do enotnejših pogledov in jasnejšega koncepta.

Na seji izvršnega odbora so podprli omenjene pripombe in sklenili, da bo republiška izobraževalna skupnost aktivneje posegla v ureditev organizacije delavskih univerz. Zavzeli so se za to,

da naj bi bil status delavskih univerz v izobraževalnem procesu tudi pravno potrjen. Gradivo z mnenji sekcije za izobraževanje odraslih, v katerem so predvideni predlogi za financiranje tovrstnega izobraževanja, bo republiška izobraževalna skupnost posredovala temeljnim izobraževalnim skupnostim kot svoja stališča z zahtevo, naj vzpostavijo drugačen odnos do izrednega študija in permanentnega izobraževanja odraslih.

Republiška izobraževalna skupnost bo s financiranjem pomagala zvezi delavskih univerz, da bi pospešila proces združevanja delavskih univerz tako, da bi odmerjala denar tja, kjer naj bi bili centri novih delavskih univerz. Vzopredno z ureditvijo pravnega statusa bo treba razmišljati tudi o konceptu razvoja delavskih univerz; tega bo zveza delavskih univerz predložila republiški izobraževalni skupnosti. V nekem določenem obdobju, kot je npr. predvidena akcija »sto šol za stoletnico«, bi morda kazalo uresničiti tudi koncept ureditve delavskih univerz. M. K.

Pevska slovesnost v Velikem Repnu

V slovenski kraški vasi Veliki Repen v zameststvu je nedavno tamkajšnji pevski zbor dobil ime našega znamenitega primorskega pevovodje »Srečka Kumarja«. Njemu je Učiteljski pevski zbor Slovenije »Emil Adamič« kot prvemu jugoslovanskemu dirigentu postavil spomenik v njegovi rojstni vasi Kojško v Brdih.

Svečanost je bila v prepolni dvorani izredno prisrčna. Pred proslavo so kremeniti Repentaborčani priredili razstavo, ki ponazorjuje delo pomembnega glasbenika, zelo okusno sta jo pripravila in aranžirala pevovodjina hčerka Vuka in njen mož Hiti. Razstava je v znameniti Kraški hiši, ki je svojevrsten kulturno zgodovinski in turistični objekt v teh krajih.

Idejno in gmotno pomoč za ta arhitekturni spomenik je dala zadruga »Naš Kras«, ki jo vodi direktor dr. Drago Gantar. Razstavo je odprl v imenu Slovenske prosvetne zveze v Trstu prof. Ubald Vrabec. S klenimi besedami je orisal potek in pomen delovanja Srečka Kumarja v tedanji predvojni Julijski Benčiji, pa tudi v Beogradu, Zagrebu in drugod pri nas. Zbor je po svojem možu poimenovala pokojnikova vdova, rojena Lavrenčič.

Posebej je pomembno, kar je povedal o organiziranem kulturno prosvetnem delovanju Vilko Križman. Sedaj snujejo, da repenski moški pevski zbor preraste v kulturno prosvetno društvo. To je za te slovenske kraje še posebno značilno. O pomenu dela je govoril tudi podpredsednik Slovenske prosvetne zveze Mirko Kapelj in tehtno utemeljil razvoj in možnosti te prepotrebne kulturne akcije.

Ker je bil Srečko Kumar dolgo let dirigent Učiteljskega pevskega zbora Slovenije »Emil Adamič«, je v njegovem imenu poimenovanju repentaborškega zbora prisostvovala tudi delegacija slovenskega učiteljskega pevskega zbora. Pozdravnim besedam njenega člana Stanka Zbogarja so sledile čestitke drugih tamkajšnjih prosvetarjev.

Zbor je pod spretnim vodstvom Mirka Guština ubrano zapel nekaj narodnih in borbenih pesmi ter žel vsesplošno priznanje.

Velik delež za uspešno prireditve ima tajnik Slovenske prosvetne zveze v Trstu Edvin Svab. Podobne razstave o delu Srečka Kumarja bodo tudi v Trstu, Kopru in drugih slovenskih mestih. Marička Zbogar

S SEJE PEDAGOŠKEGA SVETA

Potrjeni trije predmetniki

Republiški zavod za šolstvo je pred nedavnim predložil pedagoškemu svetu v razpravo začasne osnovne predmetnika glasbenih šol, osnovne predmetnika in učnih načrtov za poklic čevljarjski tehnik, predmetnik in učni načrt za posebno osnovno šolo za slepe otroke ter predmetnik in učni načrt za posebno osnovno šolo za duševno prizadete otroke. O predmetnikih so razpravljali člani pedagoškega sveta na zadnji seji (25. aprila) izredno stvarno, dali pa so tudi mnogo zanimivih predlogov za izboljšanje pouka v omenjenih šolah.

Začasne osnove predmetnika glasbenih šol so ponovno vzbudile že nekajkrat ponovljeni pomisleki o tem, da so glasbene šole pravzaprav edine srednje šole, ki so izključile iz predmetnika splošno izobraževalnih predmetov matematiko in fiziko. Glede na to, da sta omenjena predmeta nujna za vzgojo logičnega mišljenja, so člani pedagoškega sveta menili, da je treba kljub težavnosti in odgovornosti, ki jo nalaga taka odločitev zaradi obremenjenosti dija-

kov teh šol, poiskati možnosti, da bi tudi ta dva predmeta vključili v predmetnik. Zato bo komisija, ki se ukvarja s pripravljanjem predmetnika za srednje glasbene šole, pripravila nov predlog, hkrati pa bo začela pripravljati tudi učni načrt za matematiko. Skoraj brez razprave je pedagoški svet sprejel izredno nadrobno izdelane osnove predmetnika in učnih načrtov za poklic čevljarjski tehnik, ki ga je pripravila komisija skupaj s člani gospodarske zbornice. Poklic čevljarjskega tehnika je prvi, za katerega je bil v resnici izdelan »perspektivni« predmetnik. Njegova dobra stran je prav v tem, da je sestavljen z vidika razvoja tovrstnega šolstva v svetu. Takšni učni načrti, kot so predvideni za omenjeni poklic, pa so edini, s pomočjo katerih bi mogoče uvajati nove metodologije dela pa tudi noveje metode pouka.

Nov je tudi osnutek predmetnika in učnega načrta za posebne osnovne šole za slepe otroke, ki to pot prvič upošteva otroke, ki imajo še ostanke vida. Omenjeni predmetnik ter predmetnik in uč-

Brez pedagoškega in psihološkega znanja ni učiteljeve izobraženosti

Misel o vrednosti in potrebnosti učiteljeve pedagoško-psihološke izobrazbe je od časa do časa udarila pri nas precej ostro na dan tudi v razdobju med obema vojnama. V bistvu gre za dvoje pogledov, ki sta sicer enotna glede potrebnosti in nujnosti pedagoško-psihološkega izobraževanja učiteljstva, ki pa si nista tako enotna glede značaja in vloge pedagoško-psiholoških izobraževalnih vsebin v sistemu učiteljskega poklicnega usposabljanja. En pogled je bil značilen za pretežni del kadra ki je te predmete na učiteljskih in univerziteti poučeval, tedaj

nih nalog, kar pomeni, da mora učitelj učencem omogočiti »živo izobrazbo in plodno sprejemanje dejstev in resnic, ki naj v učenčevi duši razvijejo novo duhovno življenje«; ti predmeti naj usposobijo učitelja tudi za njegovo poklicno delo, da se bo znal živeti v učenčevu dušo in njegove duhovne potrebe, v njegovo notranjo podobo, predvsem pa naj učiteljskim kandidatom odkrivajo »poklicni etos in vzbujajo v njem poklicni eros«, tako da bodo ob njih spoznali veličino svojega poklica. Pri učitelju namreč nikoli ne gre samo za znanje različnih stvari, še celo ne za znanje pedagogike, psihologije in metodike, temveč »za človeka kot svojevrstno osebnost, ki more druge dvigati in usmerjati«. Zato je glavni smisel teh predmetov, da vzbujajo v dijakih »pedagoški čut« in »notranji smisel pedagoškega dela«, vse pedagoško znanje je lahko le sredstvo za doseg tega namena. Poleg tega naj ti predmeti širijo dijakom obzorje v zvezi z mnogimi pretežni vprašanji obsevkulturnega in svetovnonazorskega značaja. V bodočem učitelju naj skratka v celoti oblikujejo »pedagoškega duha«, elementi tega duha pa so v pretežnejši — formulaciji: pedagoški čut ali pedagoška intuicija, ki je najboljši vodnik v učiteljevem delu in pa pedagoški eros, ki ga je deliti v osebni pedagoški eros ali ljubezen do mladega človeka, v stvarni pedagoški eros ali ljubezen do izobraženih in vzgojnih vrednot ter v pedagoški eros ali ljubezen do samega oblikovanja mišdine. To tudi lahko ustvarja najboljši kontakt med učiteljem in učenci.

Piše: dr. LEON ZLEBNIK

za — ta naziv je bil takrat precej v rabi — »pedagoške teorije«, drugi pogled pa so izpovedovali posebno razboriti in ustvarjalni »pedagoški praktiki«. Tako vsaj lahko na zunaj delimo ti dve smeri glede na temeljno usmerjenost njihovih izpovedovalcev.

»Pedagoško-teoretična smer«, ki je bila v nesporni publicistični premoči, je na dolgo in široko utemeljevala in osvetljevala vrednost in potrebnost pedagoško-psihološke izobrazbe za učiteljske kadre skoro izključno na ravni tako imenovanega — da uporabim izraz enega teh vodilnih teoretikov — »pedagoškega duha«.

V ta »pedagoški duh« sodi npr. »iskra prirojenega ali pridobljenega božjega duha«, brez katere je vse pedagoško znanje »mače zlato«, sodi »pedagoška vest«, učiteljeva kulturnost, njegova »pravilnostna usmerjenost«, ki omogoča, da učitelj čimbolj vse pravilno doživlja, da čimbolj pravilno deluje in se kontrolira. Brez take usmerjenosti učitelj ne more biti ne zgled, ne svetovalec, ne vodnik svojim učencem, še posebno pa ne more biti duševno enotna in harmonična osebnost. Učitelj naj bo tudi čimbolj »objektivno usmerjen«, se pravi usmerjen v to »kar je res«. Samo po tej poti si lahko pridobi zaupanje in avtoriteto ter postane resnično osebnost, vodnik in pravi učitelj.

K temu v zelo veliki meri prispevajo prav pedagoški in psihološki predmeti. Leti naj ga uvajajo »v svet človeka samega«, v katerem najde najprej vsak sebe in zatem vse, ki mu bodo v šoli in izven nje izročeni v oblikovanje; odpirajo naj mu pogled na kulturno življenje naroda in ob njih naj začuti bodoči učitelj potrebo po lastnem in osebnem »kulturnem izživljanju«, saj je kultiviranje učenčev ena njegovih glavnih vzgoj-

nam razkriva, da je šlo tej pedagoško-teoretični smeri nedvomno za mnoge izredno pomembne stvari in lastnosti, v zvezi z oblikovalnimi možnostmi ter nalogami pedagoško-psiholoških predmetov na učiteljskih šolah, ne glede na stopnjo tega izobraževanja, razkriva nam pa tudi njene določene pomanjkljivosti, ki izvirajo prvenstveno iz karakterja te smeri oziroma ta karakter na poseben način manifestirajo. V mislih imam predvsem strogo načelnost ali principiialnost tega razpravljana oziroma njegovo idealno vrednostno zagledanost ter izredno močne poudarke, ki jih pripisuje vrednosti osebnega doživljanja pedagoško-psihološke stvarnosti ali kar ravnini osebnega doživljanja in delovanja na področju te stvarnosti. Tako se to razpravljanje v določeni meri odmiha od mnogih konkretnih vprašanj v zvezi s problematiko pedagoško-psihološke učiteljske izobrazbe, pa naj to hoče ali ne.

Naravno, da ta smer v mnogočem ni mogla zadovoljiti učiteljev praktikov, še posebej pa ni mogla zadoščati na področju pouka. Zato je naš pedagoški razvoj med obema vojnama dosegel še največji realizem v didaktično metodičnem območju, čeprav si je pretežno praktično in napredneje usmerjeno učiteljsko gibanje postavljalo zelo obširne delovne programe iz celotnega pedagoško-psihološkega problemskega kompleksa.

Ne more biti slučajno, da je prav iz vrst teh ljudi že v letu 1926 izšla zahteva po čim kvalitetnejši učiteljski izobrazbi, tedaj zahteva po štiriletni učiteljski visoki šoli. Prvi ideološki smeri, dr. Franjo Zgeč je v »Popotniku« tega leta zapisal, da pričakuje najboljši del učiteljstva »od visokošolske izobrazbe svežih sil in globljega znanja, ki naj bi zaneslo novo razmerje med učitelja in otroka, med šolo in dom, učitelja in narod« (stran 57). Zato pa naj bi bile naloge takih visokošolskih zavodov: vsestransko proučevanje otroka ob poznavanju njegovega mišljenja in razvoja smeri razreda, proučevanje družinskih, kulturnih, političnih, socialnih in gospodar-

Mariborske prireditve v znamenju stoletnice

V sodelovanju Pedagoškega društva in sindikalne komisije za prosveto in znanost v Mariboru

V mariborski občini imajo te prireditve namen, da kritično osvetle našo šolsko preteklost od 1869. l. dalje in da prikažejo tiste pozitivne osebnosti in napredne pojave, ki so pripomogle k uspešnejšemu razvoju slovenske osnovne šole pri nas. Zaradi obširnega programa bodo trajale prireditve od 20. maja do 7. junija letos.

V torek 20. 5. bo odprla mariborska študijska knjižnica v Prešernovi ulici razstavo našega pedagoškega tiska ob 16. uri pod naslovom

matice — mariborsko učiteljske v dijaških spominih pred prvo svetovno vojno — vloga učiteljskih društev v celjskem bazenu za razvoj slovenske šole — partizansko šolstvo na Sp. Štajerskem — ljudsko prosvetno delo učiteljev po osvoboditvi in pod. problemi. Predvidevanj je 15 predavanj.

Vsaki večer bo po dvoje popularnih predavanj od 17. do 18.15.

Sklepna prireditve pa bo v soboto, dne 7. junija kot

DAN PROSVETNIH DELAVCEV

v mariborski občini. K prireditvi so vabljeni vsi aktivni in upokojeni prosvetni delavci, poleg teh pa tudi zastopniki zamajskih Slovencev iz Trsta in Celovca. Pokroviteljstvo nad dnevom prosv. delavcev je prevzel predsednik skupščine občine Maribor — Mirko Zlender. Zborovanje bo imelo v dvorani kina Union slavnostni značaj z naslednjim sporedom:

1. Pozdravi

2. Predavanje dr. Mira BRČIČA in prof. Boga TEPLJJA, ki bosta orisala preteklo obdobje ter vloge vzgoje in šolstva za družbeno politični, gospodarski in kulturni razvoj slovenskega naroda.

3. Koncertni program bo izvajal mladinski pevski zbor, dirigent Branko Rajšter.

Popoldan bodo tri delegacije prosv. delavcev položile vence pred spomenik talcev, H. Schreinerja in borcev za severno mejo.

Po 19. uri bo v hotelu Slavija pester družabni večer ob sodelovanju znanega Vitkovega ansambla.

DELEŽ ŠOLNIKOV SEVEROVZRODNE SLOVENIJE V SLOVENSKE PEDAGOGIKI 1869 — 1969

Odprta po dnevno do 31. maja, da si jo bodo lahko ogledali poleg prosvetnih delavcev iz raznih krajev naše občine tudi študenti in dijaki.

Kot daljši strokovni uvod v DAN PROSVETNIH DELAVCEV, ko bo slovesen zaključek vseh prireditve, so predvideni od 20. 5. do 3. 6. t. l.

PEDAGOŠKI VEČERI

Na katerih bodo 2 do 3 krat tedensko predavali znani pedagoški delavci iz Ljubljane, Maribora in Celja o posameznih problemih iz slovenske šolske zgodovine. Program pedagoških večerov vključuje poleg drugih zanimivih tem tudi naslednje: razvoj učiteljskega poklicnega izobraževanja — značilnosti III. drž. šol. zakona iz 1869 in njegovi nasledki — boj učiteljev za enakopravnost v službi z moškimi — boj slovenskih učiteljev proti raznarodovanju slov. mladine — razvoj šolskega knjižničarstva od l. 1869 dalje — pedagoško delo H. Schreinerja in njegovih sodelavcev — pedagoški delež Slov. šolske

ZA RAZPRAVO

Nagrajevanje učiteljev po delu — ali po izobrazbi?

Lani smo vse leto pričakovali in upali, da nam bo letošnje leto (1969) izpolnilo naše upanje in nade, kar zadeva izboljšanje materialnega položaja v šolstvu. Tihomero verovali v resnico — sedaj pa je pred nami notranja delitev osebnih dohodkov po šolah in zopet bo mnogo jeze, ker ne bo zaželenim obljubam zadovoljeno.

Morda pa so to le razmišljanja. Toda za vse to, kar nam roji po naših glavah se je potrebno ozreti za več let nazaj — ali pa celo za več kot dve desetletji. Spomnimo se tistih časov, ko nam je bila vzgoja naših otrok še svetel vzgled — delo z otroki nekaj lepega, ko smo se odločali za ta poklic v večini le zgolj iz ljubezni do tega dela in do vsega, kar nas je pred 20 leti čakalo na vasi — pa četudi si bil poslan v najskromnejše vasi v Sloveniji, a imel si občutek, da boš delal za to novo družbo, ki je od vseh nas mnogo pričakovala.

Prenekateri prosvetni delavec je takrat želel nadaljevati študij v Ljubljani — pa čeprav je bil na mejah Slovenije, daleč od središča, a so nas vabili in nisl imel možnosti, da bi si pridobil formalno več izobrazbe, ker bi naše delovno mesto ostalo prazno in otroci bi zaman pričakovali učitelja v razred; bilo nas je premalo in morali smo ostati v šolah. Ne samo to — nismo delali samo v razredih; koliko političnih akcij smo opravili, sodelovali pri obveznih odkupih, ustanovljali zadruženstvo po vaseh, pripravljali volitve, opravljali večerne tečaje odraslim — skratka naš položaj takrat ni bil lahak. Poleg vsega smo bili prosvetno zarisane po vaseh, pričakovali so nas — od otrok, mladine, od odraslih — kakor da bi nam venomer govorili: »Dajte nam še več...!«

A to ni bilo dovolj! Ker nas je bilo malo učiteljev, smo več let poučevali mnogi ves dan, mnogi smo poučevali hkrati več razredov kombiniranih oblik — bodisi nižjih, ali višjih — odvisno je bilo od potreb, a zato nismo prejeli niti dinarja plačila; v izjemnih primerih se je tu in tam zableščala pohvala v pozlačenih okvirih — ob kateri se danes le še žalostno nasmehujemo. Pri vsem tem pa ni smemo prezreti slabih stanovanjskih razmer, ki so jih mnogi prosvetni delavci občutili — a kljub vsemu so ostali v zvesti poklicu in družbi. Zanj so delali, se dopolnjevali, četrdo izven pedagoških šol in posamezno, da bi zmogli delo in premagali težave, ki so sproti rasle. Vzganjanje otrok je umetnost. Čudno se mi zdi, da dajemo po šolah toliko poudarka učiteljevi izobrazbi, da pa potiskamo vzgojo vstran — ob tem pa vsi tarnamo, kakšni so otroci, kako težko delamo v razredih in da je vzgoja naših otrok problem. Mislim, da bo ta problem rešen bolj z upoštevanjem pridobljene pedagoške prakse učiteljev, ki naj učence najprej vzgajajo — nato pa šele poučujejo!

Upali smo, da bo prišel čas, ko bo tudi za nas boljše — nekdo nam bodo priznali, da smo nekaj naredili, da smo bogatejši, če drugače ne — pa v izkušnjah, in da nas bodo priznali v družbi tako, kot nam gre, in nam ponudili roko, ki so nam jo pred 20 leti vsilili z dekretom: ... Tja moraš... tam boš delal... potrebujemo te...!«

Medtem je čas neusmiljeno nadaljeval svojo pot — mi smo po šolah res ostali, mnogi, ker so morali — skratka vrata drugim v študij so nam zaprli, čas pa je prinesel tudi mnogo sprememb in to je tudi prav. Bilo bi sicer življenje preveč enolično tudi v naših šolah! V tej naglici so učiteljska spremenili v nekakšne pedagoške gimnazije in po tej stopnji morali nadaljevati še dve leti šolanje na Pedagoški akademiji, šele potem si učitelj razrednega pouka.

Naj mi bo dovoljeno, da imam pomisleke, če ti diplomanti prinesejo toliko metodskih izkušenj iz te šole in pedagoške in psihološke sposobnosti, kot so jo dala učiteljska, saj si se na učiteljskih šolah v siki s tvojim neposrednim delom, ki te je po končanem šolanju čakalo. Vsi se radi spominjamo odličnih hospicijskih šol — nam so mnogo pomembne.

Vse to mi hoji po glavi, ko se nam zopet obetajo popravki naših ljubih pravilnikov o delitvi osebnih dohodkov po šolah. Močno bodo pozabljeni učitelji, ki so ostali kljub vsemu napredku ob strani — zakaj, je že povedano,

obdržali še vedno naslov učitelja, ki so ga dobili po končanem šolanju na učiteljski, in niso pihiteli po stopnicah PA ali drugih visokih šol, ker so ostali disciplinirani na svojem delovnem področju. Naj bo skromno pripomenjeno, da je čas neprizanesljiv in da je ob vsem tem načelo že marsikatero osebnost in marsikdo med nami je moral žrtvovati še tako trdne in klene živce — ali mu jih je pa vsaj načelo.

V to naglico razvoja so zablesteli novi učitelji z višjo izobrazbo. Vse lepo in prav — potrebno je izpopolniti tudi naše vrste s formalno priznано višjo izobrazbo. A tisti, ki smo ostali odmaknjeni, smo lahko globoko razočarani nad družbo, ki se nas je nekoč tako oklepala, danes pa smo skoraj odveč; našega dela nam ne plačajo enako — četudi nismo mogli zadostiti formalnostim. Kje je zagotovilo, da bo tisti mladi človek, ki bo prišel v službo — v šolo iz PA, zato, ker je družba naredila zanj ugodnejše pogoje, da bo tisti učitelj po končani PA poučeval bolje od učiteljev, ki so končali 4- ali 5-letno učiteljsko in imajo za seboj 20 let pedagoških izkušenj? — To je naravnost smešno in ponižujoče za vse tiste, ki so za šolo mnogo naredili in prenekateri bogatiji danes delo v šoli ravno s svojimi bogatimi pedagoškimi izkušnjami, pa četudi so jih pridobili z lastnim poglobljanjem v vzgojslovje, izven posebnega okvira PA. Ob vsem tem dajem več poudarka vzgoji v šolah kot izobrazbenju. Kaj nam pomaga, če smo toliko otrok naučili in jih seznanili, da ne rečem obremenili z najrazličnejšimi vednostmi iz raznih področij, nismo pa jih imeli časa vzgojiti — saj je vsak narod ponosen le na vzgojeno mladino, ki je temelj bodočnosti. Zaskrbljuje me le, da se te lepo doneče besede, ki jih tudi sama uporabljam, premočokrat le gole fraze in smoj jih kot družba dolžni prenehati uporabljati in jih z dejanji začetki uresničevati, toda po naprej določeni poti brez kakršnega koli odstopanja. — Ta dejstva lahko podkrepim z mnogimi primeri iz dolgoletne prakse.

Da se povrnem k pravilnikom: čutimo se diskriminirane — tej družbi smo toliko dali in ta ista družba nas brezvestno postavlja na slepi tir. Če so nastale spremembe v pridobivanju učiteljske izobrazbe, naj bi tisti, ki si vedno kaj novega izmislijo, pomislili tudi na tiste učitelje izpred 20 let in jih poenotili vsaj po 15 letih prakse s tistimi, ki bodo po končani PA morda imeli takšno usposobljenost šele po 10 letih, da ne bi bili mi materialno prizadejni, saj smo mnogo let živeli le od obljub, od obljub, razočaranj in manjvrednosti pa se ne da ne živeti — niti ne v redu delati. Mislim, da se spleča nad nami zamisliti — verjetno nas ni malo. Pričakovali smo največ pravic od samoupravnih poti — toda ravno v tem razdobju so se zaostriše krivice v kolektivih, ko se pokazuje po mizah pričakovani pravilniki o materialni stimulaciji pedagoških delavcev po šolah.

Po sedanjih pravilnikih osebnih dohodkov nas kategorizirajo v te skupine:

profesor; predmetni učitelj; učitelj razrednega pouka — in končno učitelj. Vsem tem kategorijam priznavajo pravilniki različno število točk, kot osnovo za osebni dohodek upoštevajo izobrazbo. Če naj to načelo strokovne izobrazbe velja dejansko, potem moramo narediti tudi razliko med učitelji — tečajniki in učitelji, ki so redno končali šolanje na učiteljskih. Tega v vseh letih nismo opazili! Tako je dejansko to načelo samo v sebi neučelno — kajti logično je, da je bil učitelj s 6-mesečnim tečajem na nižnjem strokovnem nivoju, kot ga priznavamo po zgoraj navedeni kategorizaciji. Seveda — sama taka kategorizacija ne bi smela biti edino merilo, kajti posamezni učitelji se ločijo po svojem delu v razredu, ki je odraz osebne sposobnosti. Trdim in priznavam, ko govorim le o učitelju, da bi bilo pravilno, da ga kot učitelja tudi ovrednotimo po točkah — torej vrednotimo delovno mesto, kakor v operativni, kjer se točuje le delovno mesto, diferenciacija točkovanja pa bi med ostalim slonelna na formalno priznani izobrazbi in osebni prizadevnosti. Zato učitelj, ki zaseda delovno mesto, za katero se zahteva višja izobrazba, kot jo ima — dobi manj točk. Tudi nova oblika šole, osemletna, je vzela pod svoje okrilje vse te kategorije — kot učitelje.

Kar poglejmo operativno: npr. šef nekega obrata, delovno mesto za katerega se zahteva visoka izobrazba, ima še v mnogih primerih srednjo izobrazbo ali nepopolno srednjo šolo in celo nedoconano osemletko — vendar je plačan po delovnem mestu — z odbitimi točkami, ker nima za to delovno mesto predpisane izobrazbe. Iz dnevnega tiska pa lahko razberemo, da je mnogo ravno teh, (ki jih istovetijo z visoko kvalificiranimi strokovnjaki; pogledimo formalne razpise vodilnih delovnih mest!).

Postavlja se vprašanje: kaj je primarno — formalna izobrazba — ali delovno mesto? Biti moramo načelni v vseh panogah dejavnosti. Če proklamiramo delo kot merilo vrednotenja človeka, naj bo to vrednotenje dela za vsako zvrst oziroma področje dela v naši socialistični družbi.

Tipičen primer nepravilnosti občutimo učitelji, ki poučujemo 5. razred, o katerem je bilo v Prosvetnem delavcu že mnogo napisanega. Iz prakse pa navajam, da poučujemo 5. razred učitelji z dokončanim učiteljskim in učitelj razrednega pouka. Ker ima le-ta višjo izobrazbo (od nas le eno leto več študija), ima po pravilniku priznано višjo startno osnovo za osebni dohodek. Tako je dejstvo, da poučujejo učitelji 5. raz. že več let in imajo za seboj nekateri tudi več kot 20 let službe, pa enak osebni dohodek s tistim razrednim učiteljem — začetnikom, ali pa celo manj. Tu se ruši celotni sistem nagrajevanja po vloženem delu. Tu je spet plačana formalna izobrazba, ki jo pa priznavamo le do učitelja, kot sem že nakazala, ni pa plačano delovno mesto. Iz vsega tega je razvidno, da so že po posameznih šolah neopravičene diference v nagrajevanju učiteljev, da se iz tega rojevajo le nepotrebna nezadovoljstva in razburjenja, kar hromi tovarišje v razbujšje in kvaliteto pouka.

Nisem proti samoupravljanju v prosvetni službi — vendar pa je razlika v samoupravnem sistemu v proizvodnji, kjer se nagrajuje po fizičnem obsegu proizvodnje, ki je natančno izmerljivo. Ne morem pa se strinjati s samoupravljanjem kot regulatorjem vseh teh odnosov v kolektivu — dokler niso čisto in jasno precizirana in v podrobnosti izdelana vsa merila učiteljeve ustvarjalnosti. Vzgoja in izobraževanje je komponenta: učiteljevega dela — otrokove duševne sposobnosti — vpliva domačega in drugega okolja. Bistvo samoupravljanja pa je že načeto v samem aktu enotnega predmetnika in učnega načrta, nadalje enotnih priročnikov, ki so enaki za celotno republiko in si jih kolektiv ne more sam predpisati — kar je tudi razumljivo.

Ni vprašljivo, ali si naj učenci v okviru republike pridobijo enako znanje na posameznih šolah. Za dosego tega smotra je logično, da mora učitelj na katerikoli šoli vložiti enako delo za dosežen vstop učenca. Če je tako — potem: za enako delo — enako plačilo. Nagrajevanje učiteljev v odmaknjenih šolah — zaradi ostalih težjih pogojev pa mora biti nagrajeno s posebnimi kriteriji, ki so pogojeni s teritorialnimi činitelji. Pa tudi ti činitelji morajo biti graduirani po enotnih kriterijih za vso Slovenijo.

Naj za zaključek te svoje misli strnem v naslednje:

1. nagrajevanje po delu — je osnovni kriterij.
2. ocenjuje se delovno mesto učitelja.
3. formalna izobrazba se prizna kot — dodatni kriterij.
4. delovne izkušnje se priznavajo kot dodatni kriterij.
5. samoupravljanje v današnjih pogojih z ozirom na nejasno izdelane kriterije naj se umakne enotno vodeni prosvetni politiki na območju Slovenije. Ni sprejemljivo dejstvo, da bi stopnja splošne izobrazbe bila odraz gospodarske moči posameznega območja, ožjega (občine, regije). Pogoji šolanja morajo biti povsod enaki.

Pionirska tekmovanja

V aprilu in maju so se pričela razna pionirska tekmovanja. Pionirji iz Kroga so že tekmovali na šahovskem občinskem prvenstvu. Dosegli so lepe uspehe, posebno na šahovskem tekmovanju. Pripravljajo se tudi na tekmovanje pevskih zborov, ki bo letošnjega 16. maja. Pionirji 3., 4. in 5. razreda se vestno pripravljajo na tekmovalje za bralno značko Miška Kranjca. Z veseljem berejo knjige in komaj čakajo srečanja s slovenskimi pesniki in pisatelji. Letos je predvideno srečanje vseh tekmovalcev v Bogojni.

Učiteljica osnovna šola Postojna

6. prosvetno delo ovrednotiti in jasno povedati, ali ga družba ima za enakovrednega ostalim panogam gospodarske dejavnosti — in temu primerno nagrajevati, ker je samo nagrada dejansko priznanje.

Prosvetni delavci naj bi bili rešeni materialnih skrbi, da ta Damoklejev meč ne bi oviral njihovega pedagoškega dela.

V svojem izjavljanju sem izhajala iz osebnega prepričanja in okolja, v katerem delam. Tudi dosedanje razprave stanovskih tovarišev mi potrjujejo, da je še mnogo neresenih vprašanj, ki terjajo takojšnje rešitve.

Lahko, da je prispevek moj osebni revolt, lahko da je nastal v želji izboljšati nam materialni položaj; naj bo kakor koli — predvsem pa je dejstvo, da sem pošteno povedala to, kar me že dolgo teži in kar menim, da je prav.

SABO AMALIJA, učiteljica osnovna šola Postojna

Ob akciji »100 let - 100 šol«

Dobro leto je minilo od tedaj, ko je republiški sekretariat za prosveto in kulturo izdal Pravilnik o normativih za graditev in opremo osnovnih šol. Prav gotovo bo le-ta imel važno vlogo v začetki akciji »100 let - 100 šol«.

Brali smo že nekaj laskavih ocen teh normativov, tako domačih kot iz tujine. Prevelika splošnost jih včasih napravi neinformativne. V naslednjem zapisu se nameravam zato lotiti nekoliko podrobnejše analize enega samega izseka iz omenjenih normativov, ki pa prav gotovo ni nepomemben. Gre za učilnice in kabinete za naravoslovni pouk.

V uvodu je poudarjeno načelo, da je treba šolo graditi tako, da ustreza sodobnemu pouku. Pomankanje denarja lahko povzroči, da se bo treba gradnje lotiti v več etapah, vendar to ne sme biti v škodo moderne koncepcije šole v končni fazi.

To načelo bi bilo treba morda dopolniti z opisom sodobnega pouka. Prav gotovo to ni pouk, kakršnega imamo danes, temveč tak, kot si ga lahko obetamo v bližnji in tudi nekoliko oddaljenjši prihodnosti.

Zato človeka nekoliko neprijetno preseneti načelo, po katerem je opremljena učilnica za naravoslovje: »Oprema učilnice in kabineta ustreza potrebam naravoslovnega pouka v višjih razredih osnovnih šol, tako upošteva grupacijo odvisno od metode poučevanja ter določeni minimum praktičnih vaj in preizkusov, za kar so potrebne posebne instalacijske napeljave za vodo, elektriko in neobvezno tudi plin.«

Načrti učilnic in kabineta, ki sledijo, prav gotovo ustrezajo temu načelu in omogočajo izvedbo SEDANJEGA MINIMUMA PRAKTIČNIH VAJ OB SEDANJIH METODAH POUČEVANJA. Vprašanje pa je, če je v njih moč pouk modernizirati brez velikih dodatnih investicij.

Naravoslovje v osnovni šoli pri nas poučujemo večji del verbalno. V veliki meri k temu pripomore učni načrt. Pri fiziki ni bistvenih razlik med učnim načrtom za osnovne šole in za gimnazije. Razlike naj bi bile le v globini — v širini jih skoraj ni. Nekaj bolje je s kemijo in biologijo. Obširnost snovi narekuje tempo, ki mu je povprečni učitelj kos le z jezikom, roke so prepočasne.

Učni načrt je tudi medel v priporočanju eksperimentalnega dela. Toda tu se še najbolj odrezuje fizika, načrt za kemijo že bolj skeptično gleda na tak pouk. Nameni mu nekaj vrstic — kemijski simboliki npr. vsaj petkrat toliko. Pri biologiji pa v sedmem in osmem razredu eksperimentalno delo sploh ni omenjeno.

Laboratorija, ki bo ustregel takemu učnemu načrtu, ni posebno težko opremiti.

Večje težave so imeli arhitekti najbrž z zahtevno, naj pouk v laboratorijih poteka v različnih grupacijah: frontalno, posamezno, v parih, v večjih skupinah. Vendar so tudi to lepo izvedli. Smotno dimenzionirano premično pohištvo omogoča najrazličnejše grupacije, ki jih mora biti vesel vsak pedagog. Manj bo najbrž z njimi zadovoljen naravoslovec.

V bodeči si pri pouku naravoslovja po mojem mnenju lahko obelamo tele spremembe:

1. Večji poudarek na induktivnem pouku na začetni stopnji. Ta bo temeljil na eksperimentalnih

Pisma bralcev

Ocenjevanje dela učiteljev

Pred nedavnim so naši pristojni organi začeli pripravljati neka merila za ocenjevanje vsakega učitelja v osnovni šoli na področju Slovenije. Ob tej priložnosti se nehoti spominjamo neugodnih posledic podobnega ocenjevanja pred nekaj leti. Takrat je bilo ocenjevanje prepuščeno ustanovam in je bilo organizirano tako, da je dopuščalo preveč subjektivnih vplivov. Posamezne skupinice naših tovarišev so se na ta sicer nedopustni, toda na videz zakoniti način skušale znašati nad našimi člani. Ni čudno, da je torej to ocenjevanje vneslo v naše medsebojne odnose mnogo nesporazumov in je destimulativno vplivalo na naše delo. Spričo številnih negativnih rezultatov ocenjevanja v takratni obliki je večina naših osnovnošolskih zavodov ocenjevanje opustilo.

Pred uvedbo »gibljivega« dela osebnih dohodkov bi bilo vsekakor potrebno poskrbeti za izenačevanje nivoja naših oseb-

nih dohodkov z osebnimi dohodki v drugih službah naše socializem namenjene družbe. Le tako bi bilo mogoče prepričati mnoge upravičene pripornike proti »strožjemu« vrednotenju našega dela. Očitno se do te stopnje socialističnosti še nismo povzpeli.

Način ocenjevanja, kakršnega so si zamislili naši vrli tovariši kljub navedeni neprijetnosti, gotovo more prispevati precej pozitivnih rezultatov v naše delo, če bo vsem pristojnim organom uspelo čimprej in čim bolj uskladiti osebne dohodke prosvetnih delavcev z osebnimi dohodki v drugih strokovnih službah in poskrbeti za čim bolj objektivno ocenjevanje našega dela. Če pristojnim organom to ne bi uspelo v primerno kratkem časovnem razdobju, obstaja možnost, da bi sicer dobri namen v zvezi z ocenjevanjem povzročil negativne rezultate.

AVGUST MALDUŠ
Maribor

in opazovanjih, ki jih bodo učenci v veliki meri opravili sami.

2. Eksperimentalno delo bo potekalo v večini primerov v parih, ker tak aranžma omogoča fizično sodelovanje pri poskusu ter debato in zreducira število učnih pripomočkov na polovično število učencev.

3. Vsi učenci na stopnji osnovne šole bodo v večini primerov sočasno delali isti eksperiment, ker samo to učitelju omogoča vsaj nekaj kontrole nad dogajanjem v razredu.

4. Tudi kontrola 15 parov zahteva od učitelja tolikšnih naporov, da jih ne bi zmoget, če aparature ne bodo čisto enake izvedbe, robustne, varne, lahko nadomestljive in take, da jih bo mogoče hitro razdeliti, pospraviti in kontrolirati po uporabi.

5. Če predpostavljam po pet minut za razdeljevanje in pospravljanje pribora, ostane učitelju malce več kot dve minuti časa za delo z vsakim parom. Od tega bo gotovo nekaj odpadlo še na skupna navodila in na povzeteke.

Tak pouk torej zahteva izredno učno tehnologijo in brezhibno organizacijo pouka.

6. V večini dežel po svetu razvoj teče v tej smeri. Ne verjamem, da bomo mi iznašli kako boljše pot.

Seveda je vprašanje, če je sploh potrebno, da sedanja način spreminimo. Za to govori dosti dejstev. Eno od njih je zloglasni osp. Drugo manj splošno znano pa je znanje naravoslovja tistih, ki so uspešno končali osemletko. Ko pridejo v gimnazijo, pri fiziki in kemiji predpostavljamo, da ne znajo NIC o teh dveh predmetih. Prav malo boljše je pri biologiji.

VSE ZAČENJAMO ZNOVA. Tako starije molče priznava tudi učni načrt za gimnazije, ki še enkrat ponovi tematiko učnega načrta osnovnih šol. Z istim so se sprjaznili tudi pisci učbenikov, ki vsako tematiko začno pri istih osnovah kot v osnovni šoli. Niso še daleč časi, ko smo podobno počeli pri tujih jezikih. Toda tam so zdaj le vzpostavili neke standarde in opustili drago ponavljanje in prestopanje na enem mestu.

Če se torej zedinimo, da so spremembe potrebne in da ne bodo potekale dosti drugače kot drugod po svetu, potem zadobe šolske učilnice za naravoslovje precej drugačen izgled, kot jim ga dajejo normativi za osnovne šole.

Premikanje pohištva postane nepomembno, ker za to ni časa in ker skupine, ki so večje kot par, praktično ne pridejo v poštev. Protj premičnim mizam govori tudi potreba po večjem številu instalacij. V njihov prid so le dokazi pedagoških teoretikov, ki pa se pri nas v glavnem ukvarjajo z razrednim poukom. Tam utegne biti pouk v skupinah po šest zelo zanimiv, težko pa si je misliti šest učencev ob enem gorilniku, električnem vezju ali beli miški.

Pri stacionarnih mizah je moč ustrediti fizikom, ki bodo želeli vsaj en priključek na električno omrežje za vsak par. Brez tega ni moč učiti skoro nobenega poglavja fizike več. Na iste mize je lahko napeljati plin, če se poskrbi za primerno izolirano plinško napeljavno in ozemljitev električnih priključkov.

Ob stenah je treba imeti dosti vode in pomivalnih korit, ne pa le eno ali dve. Ves ostali prostor

ob stenah bi naj bil namenjen nizkim omaram z mnogimi policami in po možnosti standardiziranimi predali za shranjevanje učil za dijaško eksperimentiranje.

Tak laboratorij bi bil lahko univerzalen. Se vedno ima to slabost stran, da je voda le ob stenah. Pri specializiranih laboratorijih, kjer je fizika ločena od kemije, bi se morda kazalo odpovedati omrežni napetosti na delovnih mizah v korist vode in odtokov. Na ta način zagotovimo potrebno varnost.

Na noben način ne bi smeli dovoliti graditi laboratorijev za kemijo brez plinske napeljave. Zanašanje na špiritne gorilnike je kratkovidno. Z njimi je mnogo večja možnost nesreč in prepočasno dovajajo energijo. Uporabni so za relativno nizke temperature.

V Angliji sem imel priliko videti nekaj deset šolskih laboratorijev za fiziko in kemijo. Norbena kemija ni bila brez plina. Povprašal sem, kaj bi počeli brez njega in učitelji so mi brez izjeme odgovorjali, da bi to tako korenito spremenilo celoten šolski kurz kemije, da bi komaj še kaj ostalo od njega. Tudi če človek pogleda v druge kurze kemije je po svetu, je težko najti katerakega, ki shaja brez plinskega gretnega.

Tudi mesta za razne AV pripomočke bi bilo potrebno izbrati tako, da se jih da vključiti v pouk brez premikanja pohištva. Če naj jih zares efektivno uporabimo, morajo priti v razred brez izgube časa in koncentracije. Slidke, diapozitivi in nekajminutni tematski filmi so najpomembnejši vizualni pripomočki, ki pa šolsko uro le dopolnjujejo in so izjemoma njen osrednji del.

Naj na koncu strnem svoje predloge v povzetku:

1. Mize v šolskih laboratorijih naj bodo pritrjene. Na njih naj bodo instalacije.

2. Za fiziko naj ima vsak par učencev vsaj en priključek na električno omrežje.

3. Za kemijo rabi vsak par plinski gorilnik.

4. V laboratoriju je treba vedno vode in odtokov.

5. Čim več pripomočkov bo eksperimentiranje dijakov najbrž v samem laboratoriju. Zato je potrebno čim več prostora ob stenah uporabiti za nizke omare.

6. Šola naj prične narekovati izdelovalcem učil, kaj in kako naj izdelujejo. Usvojiti je treba proizvodnjo robustnih tipiziranih učil za dijake. Izbrana na svetovnem tržišču je tolikšna, da bi se dalo napraviti primeren izbor za našo rabo in pridobiti izdelovalce našo domačo proizvodnjo.

7. Učitelje je treba z internimi tečaji usposobiti za nove metode pouka in jim poleg dijaškega učbenika nameniti še kak drug pripomoček.

Najbrž sem kasen s temi predlogi. Toda videl sem čisto novo šolo, zelo lepo in reprezentativno, ki bi jo bilo treba znotraj skoro docela predelati, če naj bi v njej kdaj stekel moderen pouk. Normativi za graditev in opremo osnovnih šol so napravili velik korak dalje. Vendar morda ne bi bilo napak premisliti, če se ne bi dalo potencialnih možnosti učiteljevic naravoslovja znatno povečati še z dodatnimi majhnimi korekturami.

Elektrika, plin, voda in lahko uporabljiva AV sredstva so bistveni za sodobni šolski laboratorij. V Londonu, 12. 4. 1969

JANEZ FERBAR

NEDAVNI KONGRES ZVEZE KULTURNO PROSVETNIH ORGANIZACIJ JE UGODNO OCENIL

BOGASTVO OBLIK DELA Z MLADINO

Nedavni kongres Zveze kulturno prosvetnih organizacij Slovenije je v bogati dvodnevni razpravi posvetil veliko pozornost med drugim tudi kulturno vzgojnemu delu mladine na vseh stopnjah šol. Programske smernice petega kongresa se posebej obravnavajo kulturno prosvetno ter vzgojno-estetsko dejavnost v šolah in vzgojnih domovih ter na univerzi. Kongres je podprl prizadevanja številnih šolnikov po Sloveniji pa tudi kulturnih ter družbeno političnih organizacij, ki omogočajo razmah svobodnih aktivnosti med učenci in dijaki ter študenti v okviru organizacije šole ali pa zunaj nje. Obstaja in dela cela vrsta raznih krožkov in sekcij, v katerih se združujejo mladi literati, igralci, recitatorji, obenem pa so prav šole žarišča glasbeno estetske ter likovne vzgoje mladim. Skorajda ni šole, ki ne bi imela pevskega zbora, nekatere pa jih imajo tudi po dva ali več. Ze sam predmetnik predpisuje obvezno zborovsko petje na višji ter nižji stopnji osnovne šole, medtem ko so v zadnjih letih tudi hitreje boljše kadrovska struktura kvalificiranih glasbenih pedagogov. Se vedno pa jih ni dovolj, posebno tistih z višjo ali visoko izobrazbo. Nekatere kulturne organizacije z uspehom združujejo v zboru tudi poškolsko in zaposleno mladino. Vendar pa je takih zborov razmeroma malo.

Nekdo je na kongresu zanimivo ugotavljal, da bi bilo v Sloveniji prav toliko pevskih zborov, kolikor bi imeli na voljo zborovodij, ali pa bi jih bilo še celo več, saj ni tako malo primerov, da nekateri glasbeniki vodijo tudi po dva zbora ali še več.

Podobna ugotovitev velja tudi za druga področja kulturnih aktivnosti, saj je splošno znano, da je uspeh slikarne akcije ali pa dejavnosti odvisen od tega, kdo je vodja ali mentor ter kako je usposobljen za določeno nalogo. V šolah dela mnogo usposobljenih in zavzetih ljudi, mentorjev ter vodij, ki se vsestransko ukvarjajo s kulturno dejavnostjo mladine. Tudi nekatere kulturne organizacije in društva s svojimi oblikami znajo pridobiti mlade ljudi bodisi, da jih združujejo v klube mladih ali pa sodelujejo v dramskih skupinah, v pevskih zborih, v literarnih krožkih, v likovnih in podobno.

Sole čestokrat prireajo zelo bogate in pestre kulturne sporede ob različnih priložnostih in praznovanjih. Ponekod znajo ceniti ustvarjalnost mladim, tako da kulturne in druge organizacije vključujejo mlade tudi v svoje programe praznovanj in praznovanj. Marsikje pa so celo mladi ustvarjalci pod vodstvom šolskih mentorjev stalni gostje in izvajalci na različnih javnih prireditvah v kraju, ali pa so tudi pobudniki takih prireditev.

Kongres je zelo visoko ocenil neprecenljivo estetsko vzgojno vrednost množičnega tekmovanja mladine za bralne značke. Ta oblika kulturno estetske vzgoje je združila več tisočev mladim in zavzetih bralcev v svoje vrste. Organizacijsko je zelo dobro pripravljena, za kar gre posebno priznanje pododbora slovenskih mladinskih društev, nešteti prizadevanjem mladim, posebej prosvetno pedagoškimi službam, ki so to vsestopenjsko akcijo podprle. Založba Mladinska knjiga pa je v prizadevanjih za pridobitev mladim bralcev opravila izredno delo, saj je omogočila bogat izbor mladinske literature posebno z Mojo knjižnico ter z izdajo številnih drugih del, ki so primerna za programe bralnih klubov.

Brez take podpore Mladinske knjige, ki je ponatila celo vrsto iskanih mladinskih književnih del, akcija za bralne značke ne bi uspela v tolikšni meri, saj je bilo dosti težav za izbiro del pred izidom Moje knjižnice. Tekmovanje za bralne značke je ponekod zajelo več kot tretjino vseh šolarjev ali pa celo več. V zadnjem času pa se ji pridružuje tudi Cicibanova bralna značka, ki bo vključila tudi prva dva razreda osnovne šole.

Veliko kulturno vzgojno ter izobraževalno poslanstvo opravljata zlasti tudi periodični mladinski tisk od Pionirskega lista, Pionirja in Mladine do Cicibana in Kurirčka. Uredništva se s posebnimi oblikami poskušajo čimbolj približati mladini ter učnim programom.

Vsakoletni program Zveze prijateljev mladine in drugih organizacij v najširši obliki vključuje elemente kulturno estetske ter domoljubne vzgoje. Letošnji program pod geslom

Spoznavajmo našo domovino in njene bratske narode nakazuje bogastvo možnosti za domoljubno vzgojo mladim. Prav tako bogat in pester je tudi letošnji program različnih prireditev in srečanj slovenske mladine.

Zgodovinski pouk in predmet spoznavanje družbe učencem približujeta tudi polpreteklo zgodovino in narodnoosvobodilni boj. Predstavo o junakem boju naših ljudi v revoluciji pa dopolnjujejo številne akcije, kot so pohodi v partizanske kraje, kurirčkova pošta, srečanja z nekdanjimi borci in drugo. To je sestavni del domoljubne vzgoje, ki ohranja dragoceno dediščino preteklosti in oblikuje v mladim rodu spoštovanje do izročila, obenem pa širi v mladim vrednostni svet ob revolucionarnih zgledih.

Zveza kulturno prosvetnih organizacij, občinske ter krajevne organizacije imajo v šolah kot izobraževalno vzgojnih institucijah ter v šolnikih močno oporo pri uresničevanju nalog na področju kulture, obenem pa zelo hvalježno torišče kulturnega dela. S poškolsko ali izvenskolsko dejavnostjo se ukvarja cela vrsta organiziranih dejavnikov — organizacij in posameznikov, razen tega pa imajo šole same zlasti na osnovni stopnji razširjeno bogastvo različnih oblik dela z mladino. Ravno delo z mladimi pa zahteva zares dobrih in usposobljenih mentorjev in vodij, ki resda znajo prisluhniti interesom mladim ljudem, obenem pa da na nepriljubljen način znajo oblikovati v mladim vrednote, da bodo čimprej zmogli ločevati zrno od plevla. Takih mentorjev še vedno primanjkuje, učitelji pa so mnogokdaj preobremenjeni z rednim delom.

Mladina želi biti aktivna in angažirana na vseh področjih, pa tudi na kulturnem. Od nas starejših pa je v veliki meri odvisno, v kakšni meri znamo ustvarjati delovno vzdušje, ki je spodbudno za mladino, in v kolikšni meri ji nudimo priložnosti, da se uveljavi.

JOŽE BOHINC

Ladinska manjšina v Italiji

Firence so menda najprimernejše mesto za take pogovore. Gre namreč za srečanje učiteljev in zvezi s poučevanjem dveh jezikov. Tu smo se srečali z učitelji narodnih manjšin v Italiji: nemške manjšine, ladinske manjšine, italijanskih učiteljev, ki poučujejo z Zgornjem Poadižju, ter slovenske manjšine iz Trsta in Gorice. Tečaj je organiziral Centro Didattico Nazionale (Državni didaktični center) iz Firence, ki ga vodi prof. Enzo Petrini. Dodati je treba, da je to prvi tovrstni tečaj v Italiji.

Sproščeno smo se pogovarjali o vseh naših problemih, tudi mesto samo nas je s svojo veliko kulturno tradicijo spodbujalo k temu, zlasti še, ker je delo učitelja tesno povezano s kulturo, predvsem s kulturo človeka. Pogovori so bili zelo zanimivi. Slišali smo marsikaj, kar bi utegnili zanimati tudi širši krog ljudi. Ena takšnih stvari je organizacija pouka glede na specifične probleme v zvezi s poučevanjem dveh ali več jezikov v osnovni šoli.

Glede na to problematiko so bili s svojim šolstvom najbolj zadovoljni Ladinci.

Najbrž bo potrebno kratko pojasnilo o tem maloštevilnem narodu, ki živi v srednjih Alpah.

Po mnenju znanih zgodovinarjev so to potomci starih prebivalcev teh krajev, po vsej verjetnosti Etruščanov. To prebivalstvo so Rimljani podjarmili, vendar jim ni uspelo, da bi jih popolnoma asimilirali, ker so živeli precej stran od važnih trgovskih poti. Danes živijo Ladinci v glavnem v Švici, in sicer v kantonu Graubünden. Tu jih je kakih petdeset tisoč. Manjše število pa jih živi tudi v Italiji v Zgornjem Poadižju, še točneje v dolinah Gardena in Badia. Njihov jezik, ladinsčina, je eden izmed neolatinskih jezikov. V Švici je četrti uradni jezik konfederacije. V jeziku samem srečamo nič koliko nemških izposojenk. Ta značilnost ga loči od drugih italjskih govorov. Zaradi vpliva bližnjih furlanskih ljudstev je ladinsčina prevzemala v preteklosti in prevzema še danes veliko besed iz furlanščine.

V dolinah Gardena in Badia, kjer živijo Ladinci, ima tamkajšnje prebivalstvo posebne osnovne šole. V teh šolah se

otroci učijo kar treh jezikov: ladinsčino, ki je njihov materni jezik, italijansčino, ki je državni jezik, in nemščino, ki je najpomembnejši jezik severnega dela Zgornjega Poadižja.

V prvem razredu uporablja učitelj ladinsčino za sporazumevanje z otroki, dalje imajo eno uro na teden nemščine, ostali del pouka pa v italijansčini. V drugem razredu imajo dve uri ladinsčine, ki jim služi v glavnem tudi za sporazumevanje, ostale ure so enako razdeljene med italijansčino in nemščino. V zadnjih treh letih osnovne šole (do petega razreda) imajo otroci ladinsčino le po eno uro na teden, ostali pouk si delita italijansčina in nemščina. Učno knjigo v ladinsčini uporabljajo šole v zadnjih razredih osnovne šole.

Učitelji zagotavljajo, da so rezultati, ki jih dosegajo, zelo dobri, in da učenci po petih letih osnovne šole poleg materinščine dobro obvladajo tudi italijansčino in nemščino. Študij lahko uspešno nadaljujejo tako v italijanskih kakor v nemških

šolah. Ladinsčino študirajo dijaki dalje le kot predmet po eno do dve uri tedensko.

Jasno je, da na osnovnih šolah poučujejo le učitelji, katerih materin jezik je ladinsčina.

Povsod, kjer živijo manjšine v Italiji, imamo poleg manjšinskih šol tudi šole z italijanskim učnim jezikom. V dolinah Gardena in Badia pa ne obstajajo druge vrste osnovnih šol razen manjšinskih. Kdor pride živeti v te kraje, mora zato poslati svoje otroke v te šole in imajo ti lepo priložnost, da si v razmeroma kratkem času prisvojijo znanje kar treh jezikov. S tem je Ladincem zaščiten njihov materin jezik in njihova narodna značilnost.

Razumljivo je, da je zaradi praktičnih potreb zanimanje prebivalcev za italijansčino in nemščino veliko. Poleg materinščine ljudje seveda zelo dobro obvladajo tudi druga dva jezika.

Pri zadnjem šteju so ugotovili, da je vseh Ladincev v Italiji okoli dvanajst tisoč, ki imajo za svoje otroke kakih 85 učiteljev.

CELOVEC:

PO DVANAJSTIH LETIH NOVO GIMNAZIJSKO POSLOPJE

Letos mineva dvanajsto leto, odkar je bila ustanovljena slovenska gimnazija v Celovcu. Njen prvi ravnatelj je bil dr. Joško Tischler, po njegovi upokojitvi l. 1967 pa je to mesto prevzel dr. Pavel Zablatnik, ki poučuje na gimnaziji tudi slovensčino in grščino.

Letos ima slovenska gimnazija v osemih razredih 425 dijakov (lani jih je bilo 408), vsi razredi pa imajo tudi vzporednice. Kljub velikemu ugledu, ki si ga je pridobila med koroškimi Slovenci, gimnazija še vedno nima ustreznih pogojev za delo. Minilo je dvajset let, gimnazija pa še vedno gostuje v sicer modernem in sodobno urejenem poslopju nemške gimnazije. Slovenski gimnazijci imajo samo popoldanski pouk, zaradi česar morajo odpasti skoraj vsi prosti predmeti, učenci so prikrajšani za prenekatero uro telovadbe, radia in televizije ne morejo uporabljati pri pouku; pouk lahko popostrijo le seminarne vaje. Zelo so prizadeti otroci, ki

se vozijo iz oddaljenih krajev in se vračajo domov pozno, pozimi pa po zasneženih poteh. Zaradi prostorske stiske ima uprava šole na voljo le dva prostora — zbornico in ravnateljevo pisarno, v teh prostorih pa sta utesnjeni še učiteljska in dijaška knjižnica.

V pogovoru z ravnateljem smo izvedeli, da se tudi slovenski gimnazijci obetajo boljši časi. Kupili so že zemljišče, na katerem so stalo novo gimnazijsko poslopje, pri tem pa upoštevali, da je mnogo gimnazijcev vozačev: nova gimnazija bo nasproti železniške postaje.

Pred nedavnim so obiskali zastopniki slovenskega zbora z ravnateljem gimnazije predsednika državnega šolskega sveta za Koroško Josefa Gutenbrunnerja in opozorili, da je treba čimprej uresničiti zamisel o gradnji novega gimnazijskega poslopja. Dokler pa novega poslopja ne bo, naj bi dijaki izmenjevali pouk z dijaki nemške realke. Predsednik državnega sveta Gutenbrun-

ner je izrazil pripravljenost, da bo pomagal uresničiti upravičene želje dijakov in učiteljskega zbora slovenske gimnazije v Celovcu.

Kako je urejeno štipendiranje dijakov? — smo vprašali dr. Zablatnika. — Z veseljem povem — je dejal ravnatelj — da dobivajo naši gimnazijci državne in deželne štipendije pod istimi pogoji kot dijaki drugih avstrijskih gimnazij. Ravnateljstvo gimnazije sprejema prošnje učencev, jih pregleda in ugotovi, če ustrezajo predpisanim pogojem. Dijaki morajo predložiti dokaze, da so potrebni podpore, priložiti morajo tudi zadnje sprečišče (v prepisu), kajti predpisan je »dober« uspeh. Pregledane prošnje preda ravnateljstvo pristojni šolski oblasti. Štipendije so enako visoke kot za dijake drugih avstrijskih gimnazij, tako da naši dijaki niso prikrajšani. Tudi študentje na visokih šolah dobivajo štipendije, če so potrebni podpore in če pridno študirajo.

STANKO SKOČIR

TERJAMO PLAČILO ZA DELO — skladno z njegovo zahtevnostjo, obsegom in kvaliteto

Intervju Draga HAMA, glavnega urednika »Prosvetnega delavca«, s Slavkom GRČARJEM, tajnikom republiškega odbora Sindikata delavcev družbenih dejavnosti Slovenije

VPRAŠANJE: Znano nam je, da se republiški odbor sindikata delavcev družbenih dejavnosti Slovenije precej učinkovito vključuje v reševanje temeljnih življenjskih in delovnih problemov članov tega sindikata. Prosvetni delavci npr. ob številnih priložnostih ugotavljajo, da je sindikat v zadnjem času spet dobil svoj smisel in pomen. Kaj po vašem mnenju odločno vpliva na tak razvoj sindikata?

ODGOVOR: Če se omejim na področje šolstva in kulture, so to predvsem napore za ureditev materialnega položaja in za pravilno vrednotenje dela, za utrditev in nadaljnji razvoj samoupravljanja in za zaščito delavcev na delu in v zvezi z delom. Tako je bila npr. ideja o družbenem dogovoru za vrednotenje dela šolstva, kulture itd. oblikovana v našem sindikatu; naš sindikat je tudi sedaj eden od pomembnih dejavnikov za uresničevanje te akcije. Dalje smo že jeseni 1967 vsem pristojnim organom v republiki (republiški skupščini, izvršnemu svetu, republiški izobraževalni skupnosti, občinskimi skupščinami itd.) z analizami dokazali nevezdržen materialni položaj šolstva in kulture in materialno diskriminacijo delavcev teh področij ter odločno zahtevali triletno sanacijo (1968—1970).

Prav dejstvu, da je naš sindikat tako odločno zvonil plat zvona in predlagal potrebne ukrepe, je v znatni meri treba pripisati, da sta se slovenski izvršni svet in skupščina odločila za sanacijo, ki se sedaj izvršuje. Zavedamo se materialnih težav, ki jih ima naša družba. Nikakor pa ne moremo popustiti v zahtevah, da morajo dobiti vzgojno-izobraževalni in kulturni zavodi primerno plačilo za svoje delo, to je tolikšen dohodek, da bo z njim mogoče pokriti vse potrebne materialne stroške, zagotoviti amortizacijo zgradb in opreme, financirati vsaj minimalne stroške skupne porabe (stanovanja, dopusti, izobraževanje itd.) in uresničiti zakonske določbe o usklajitvi osebnih dohodkov delavcev na tem področju z osebnimi dohodki ustreznih delavcev v gospodarstvu. Terjamo torej ne privilegije, pač pa plačilo dela skladno z njegovo zahtevnostjo, obsegom in kvaliteto! Za ta namen smo pripravili tudi poseben katalog nekaterih osnov in meril za vrednotenje dela družbenih dejavnosti.

Prav tako smo v republiškem odboru izdelali teze za sistemsko ureditev samoupravljanja in financiranja kulture. Predlog za izdelavo zakona, ki je bil v republiški skupščini že sprejet, skoraj v celoti povzema naše predloge.

VPRAŠANJE: Mandat sedanjega republiškega odbora sindikata delavcev družbenih dejavnosti Slovenije traja od druge polovice leta 1967, torej ni dve leti. Katere so po vašem mnenju najpomembnejše akcije sindikata v tem času?

ODGOVOR: Sanacijski načrt za šolstvo predvideva popolno usklajitev osebnih dohodkov delavcev na tem področju z osebnimi dohodki delavcev v gospodarstvu l. 1970. Prepričani smo, da bosta republiška skupščina in republiški izvršni svet ostala zvesta načrtu, ki sta ga sprejela. To pa pomeni, da bodo vrednosti, ki so navedene v katalogu, v glavnem uresničene že prihodnje leto. Prav tako so realne možnosti tudi za večino drugih področij družbenih dejavnosti. Seveda popolna realizacija v katalogu navedenih orientacijskih vrednosti ni le stvar družbe, pač pa v znatni meri tudi stvar kolektivov, njihove uspešnosti in zavzetosti za načela delitve dohodka po rezultatih dela.

VPRAŠANJE: Kako ocenjujete povezanost oziroma odnose med republiškim odborom sindikata delavcev družbenih dejavnosti Slovenije in republiško skupščino, izvršnim svetom in republiško izobraževalno skupnostjo?

ODGOVOR: V preteklih dveh letih je bila povezanost republiškega odbora z ustreznimi zbori skupščine SR Slovenije, izvršnim svetom, zlasti pa tudi republiško izobraževalno skupnostjo dobra. Ne glede na to pa bi v bodoče želeli še poglobiti to sodelovanje. Ne moremo sicer pričakovati, da bi bil vsak naš predlog kar takoj sprejet, pričakujemo pa od vseh republiških organov in organizacij, da bi predloge sindikata vedno resno pretehtali in v nobenem primeru ne šli molče mimo njih. To seveda velja tudi za temeljne izobraževalne skupnosti in občinske skupščine. Nalog na področju

čepav se uradnemu predlagatelju ni delo potrebno, da bi navedel dejanske avtorje (ta primer na žalost ni edini). Lahko bi naštel več pomembnih akcij sindikata. Ker nama prostor tega ne dovoljuje, naj omenim, da je »Prosvetni delavec«, ki je glasilo našega sindikata, precej obsežno in sproti prinašal vesti o stališčih in akcijah republiškega odbora.

VPRAŠANJE: Omenili ste katalog, ki je bil februarja letos dan v javno razpravo. Kakšni so odmevi iz te razprave?

ODGOVOR: Zelo pozitivni. Prosvetni in drugi delavci družbenih dejavnosti so skoraj plebiscitarno potrdili gledišča, načela, predloge in zahteve, ki so navedene v katalogu. Precej je tudi predlogov za dopolnitve, zelo malo pa za spremembe. Predvidevamo, da bo dokončno besedilo kataloga pripravljeno že v tem mesecu, tako da bi bil junija natisnjen in razpisan vsem zainteresiranim organom in organizacijam.

VPRAŠANJE: Kakšne so po vašem mnenju realne možnosti za uresničevanje vrednosti dela, kakršne so navedene v katalogu?

ODGOVOR: Sanacijski načrt za šolstvo predvideva popolno usklajitev osebnih dohodkov delavcev na tem področju z osebnimi dohodki delavcev v gospodarstvu l. 1970. Prepričani smo, da bosta republiška skupščina in republiški izvršni svet ostala zvesta načrtu, ki sta ga sprejela. To pa pomeni, da bodo vrednosti, ki so navedene v katalogu, v glavnem uresničene že prihodnje leto. Prav tako so realne možnosti tudi za večino drugih področij družbenih dejavnosti. Seveda popolna realizacija v katalogu navedenih orientacijskih vrednosti ni le stvar družbe, pač pa v znatni meri tudi stvar kolektivov, njihove uspešnosti in zavzetosti za načela delitve dohodka po rezultatih dela.

VPRAŠANJE: Kako ocenjujete povezanost oziroma odnose med republiškim odborom sindikata delavcev družbenih dejavnosti Slovenije in republiško skupščino, izvršnim svetom in republiško izobraževalno skupnostjo?

ODGOVOR: V preteklih dveh letih je bila povezanost republiškega odbora z ustreznimi zbori skupščine SR Slovenije, izvršnim svetom, zlasti pa tudi republiško izobraževalno skupnostjo dobra. Ne glede na to pa bi v bodoče želeli še poglobiti to sodelovanje. Ne moremo sicer pričakovati, da bi bil vsak naš predlog kar takoj sprejet, pričakujemo pa od vseh republiških organov in organizacij, da bi predloge sindikata vedno resno pretehtali in v nobenem primeru ne šli molče mimo njih. To seveda velja tudi za temeljne izobraževalne skupnosti in občinske skupščine. Nalog na področju

družbenih dejavnosti je mnogo, ker je tudi problemov veliko. Zato je treba združiti sile in usklajiti napore, vsak pa mora s polno odgovornostjo opraviti svoje dolžnosti.

VPRAŠANJE: In kaj sedaj pripravljate v republiškem odboru?

ODGOVOR: Tega je precej. Razen že omenjenega kataloga še razpravo o strokovnih, moralnih in idejnih vidikih dela, analizo pravilnikov šolskih in drugih zavodov o delovnih razmerjih, zaščiti pri delu in v času boleznih, napotke o izpolnitvi organizacije in delovnih metod osnovnih organizacij in vodstev sindikata, skupno sejo predsedstva našega sindikata in izvršnega odbora republiške izobraževalne skupnosti o izvrševanju družbenega dogovora o vrednotenju dela šolskih zavodov, razpravo o spremembah pokojninskega sistema, o uvajanju petdnevnega delovnega tedna in tako naprej. O teh in drugih zadevah bomo v »Prosvetnem delavcu« naše člane sproti seznanjali.

JUBILEJ slovenskega šolstva v Trstu

Letošnjega marca so praznovali tržaški Slovenci v svojem kulturnem domu 80. obletnico ustanovitve prve slovenske šole v Trstu, ki jo je l. 1888 pri Sv. Jakobu odprla tržaška podružnica Družbe sv. Cirila in Metoda. Ob tej priložnosti sta se srečali dve generaciji, in sicer generacija nekdanjih učencev Ciril-Methodovih šol ter današnjih šolarjev slovenskih šol v Trstu.

Namen prireditve je bil poleg drugega tudi simboličen: stara generacija je predala današnji šolski mladini nalogo in dolžnost, naj si prizadeva za nadaljnji obsto slovenskega življa na Tržaškem.

Pred 80 leti ustanovljena Ciril-Methodova šola je kmalu postala žarišče slovenskega narodnostnega življenja in jez asimilacijskim prizadevanjem italijanskih šol na Tržaškem. V prvem letu je bilo v šoli pri Sv. Jakobu vpisanih le 47 otrok, l. 1913—1914 pa je bilo v obeh šolah — pri Sv. Jakobu in na Akvedotu — že več kot 2.000 slovenskih učencev. Od ustanovitve do tedaj je končalo šolanje v obeh šolah že več kot 18.000 otrok slovenskih staršev.

Iz teh šol so izšle ogromne osebnosti političnega in kulturnega življenja Slovencev v Italiji. Prav ti dve ustanovi sta opravili ogromno delo za utrditev narodne zavesti med tržaškimi Slovenci.

STANKO SKOČIR

Po priznanje v Celovcu

Gostovanje ljubljanskega Zavoda za glasbeno in baletno izobraževanje v koroškem Konzerthausu

Le redko prejemejo prosvetni delavci za svoje poštovno delo priznanje, ki jim vsaj do neke mere da zadoščenje in plačilo za trud. Delo z mladino je še dvakrat težje v tistih oblikah glasbene in drugih dejavnosti, ki preučajo okvir šolskega urnika in že prehajajo v umetniško delovanje. Za tako delo z mladino ni denarne nagrade, ki bi ustrezno poplačala predanost učitelja — več kot taka nagrada mu čisto

pomeni uspeli nastop pred občinstvom.

V petek, 25. aprila, smo bili prič, kako je tako zaslužen priznanje prejel dolgoletni glasbeni vzgojitelj prof. Vinko Šušteršič: nastopil je s svojim orkestrom, ki ga že dolgo vrsto let vodi na ljubljanskem zavodu za glasbeno in baletno izobraževanje, v Celovcu pred večji del tujim občinstvom. V veliki dvorani Konzerthausa je kot gost deželnega konservatorija pripravil ljubljanski ZGBI zanimivo prireditev: gojenci tega zavoda so izvajali koncertne skladbe domačih in tujih skladateljev (Händla, Verdija, Webra, Puccinija, Škerla, Petriča, Pahorja, Lipovška, Glinke in Gotovca). Solistka na klavirju je bila Neda Perko, kot pevki pa sta nastopili Marinka Grajarjeva in Ana Škerlova. V strokovno kritiko izvajanih skladb se ne moremo spuščati, moramo pa poudariti predvsem dejstvo, da je občinstvo sprejelo nastop zelo naklonjeno, da so bili posamezni izvajalci deželni močnega aplavza in da je profesor Šušteršič zlasti z izvedbo Gotovčevega Kola iz »Era« doživel enkratno priznanje, saj je moral na zahtevo poslušalcev celotno skladbo izvajati dvakrat. Zares lepo priznanje našemu glasbenemu pedagogu, pa tudi gojencem zavoda in njegovemu vodstvu.

Se zanimivost s tega nastopa v Celovcu: vstopnice so bile razprodane — razgrajala jih je mladina celovških šol, tako da je ostala slovenska gimnazija v Celovcu, ki je naročila 200 vstopnic, a se ni dovolj naglo pobrigala zanje, brez njih. Vsekakor pomembno dejstvo, ki nam lahko nekaj pove. Nedvomno pa gre za sluzga za dobro organizacijo koncerta tudi direktorju celovškega konservatorija g. Robertu Artnerju. dh

Brez pedagoškega in psihološkega znanja ni učiteljeve izobraženosti

(Nadaljevanje s 1. strani)

skih problemov našega naroda z vsemi zahtevami na šolo in z vsemi potrebami, ki ga tlačijo ter proučevanje današnje družbe in njene razvojne smeri. Zato je važno vprašanje, če izobrazba tudi vzgoja — značaja in pa, kako razviti bodoče učitelje v samostojno misleče in ustvarjalne voditelje naroda in vzgojitelje mladine. Avtor znova poudarja v enem nadaljnjih člankov potrebnost znanja ne le pedagogike, temveč tudi psihologije, etike, sociologije in filozofije in to v zvezi s sodobno kulturo in s potrebami posameznih plasti našega naroda. Kot poglavitno delovno metodo v teh zavodih pa zahteva čim bolj samostojno delo študentov samih pod vodstvom najboljših strokovnjakov, čim bolj samostojen študij v šolah, seminarjih, laboratorijih in knjižnicah, zakaj zahteva sodobne pedagogike bi morala najprej upoštevati ta šola.

Očitno je postavljala tak koncept učiteljske izobrazbe, ki seveda v celoti še do danes ni mogel biti uresničen, pedagoško-psihološki predmetom je bilo mnogo konkretnije vsebinske in didaktične obveznosti, zlasti pa izstopa zahteva po poznavanju otroka in po čim širši ter čim globlji zasidranosti učiteljske izobrazbe v družbeno-kulturne tokove časa, ki jih živi naš narod in ki seveda niso enotni, temveč socialno diferencirani in določeni s specifičnimi razvojnimi perspektivami: tedaj zahteva po čim bolj **zgodovinsko konkretnem in sodobnem učiteljskem izobraževanju** nasploh in pedagoško-psihološkem posebej v najboljšem pomenu besede. Samo tako bo slovenski učitelj narodu tudi lahko veliko pomenil; ne narodu kot neki čudoviti socialni vrednoti, temveč narodu, ki doživlja kop perečih problemov in potreb, »ki ga tlačijo«.

Le logično nadaljevanje tega stališča je oster polemičen zapis, ki pomeni hkrati že skico podrobnejše kritike pedagoško-psihološkega izobraževanja učiteljskega pri nas v tem razdobju enega najbolj borbenih članov omenjenega učiteljskega gibanja Vladka Majhna. To gibanje je takrat že dozorelo po svojem najbolj naprednem delu v društvu »Učiteljski pokret«.

Deset let pozneje, torej v letih 1937/38 se je Vladko Majhen na straneh iste revije »Popotnik« nenavadno ostro spopadel s temeljnimi konceptom tedanje vodilne slovenske pedagogike teorije in z osnovnim tonom tedanjega pedagoško-psihološkega izobraževanja slovenskega učiteljskega. Odločno zavrača vsako shematiko tako v pouku pedagogike kot psihologije, zahteva, naj bi tudi v tem namene bolje izrabili delo učiteljskih kandidatov na vadnici, naj bi se dalje dijaki usposabljali za sestavljanje osebnih popisnic, poudarja važnost uvajanja in poskušanja novih metod, važnost skladnosti teorije s prakso in kritike, ki se poraja glede na pedagoško teorijo tedaj, ko se začnejo učiteljski novinci spoprijemati z vsakdanjim praktičnim šolskim delom. Učiteljsko pedagoško-psihološko izobraževanje naj bi temeljilo na zavesti, da »obstaja za učitelja najvažnejši problem: kako spraviti pedagoško teorijo v pedagoško dejavnost«. (Pp. 1937/38)

Osvobodilni boj je posegel v osnove našega družbenega bivanja in ustvaril nove objektivne temelje našega vzgajanja in pedagoško znanstvenega snovanja. Ker pa se spremembe v območju duhovnega ustvarjanja ali v območju družbene zavesti ne dajo izsiliti tako, kot velja to za gospodarsko-politične razmere, se je znašla naša celotna pedagoška dejavnost takoj po osvoboditvi v hudih zadregah, ki so trajale več let in v takih zadregah je bil še posebej pouk pedagogike-psiholoških predmetov. Ta pouk je doživel nedvomno največje spremembe, zato je tudi preživljal največje težave, bil sprva obpičli ali skoro nobeni ustreznih literatur in neozbiljen, v sebi negotov in v splošnem nujno precej poenostavljen. Delil je nač usodo naše taktarne pedagoške stvarjalnosti. Šolski primer za to, kako je oblikovala funkcija pedagoško-psihološkega izobraževanja primarno odvisna od stanja pedagogike in psihološke znanosti v določeni družbi, v določeni državi. Da je bil takrat tudi pomen tega izobraževanja za učiteljevo

delo bolj skromen, ni treba posebej dokazovati.

To pa seveda ne pomeni, da ni to izobraževanje tudi v teh letih odigralo v določenih pogledih upoštevanja vredne vloge pri vzgoji našega učiteljskega. Poglavitni pomen pedagoško-psihološkega izobraževanja učiteljskega več let po osvoboditvi je bil v idejnem preusmerjanju oziroma usmerjanju našega učiteljskega naraščanja na silno občutljivih področjih vzgajanja in spoznavanja duševnosti. To pomeni, da se je to izobraževanje predvsem trudilo posredovati množici bodočih učiteljev naše nove vzgojne smotre in celotno vzgojno vsebino na idejnih osnovah historičnega materializma, na pridobitvah osvobodilnega boja in na družbenopolitičnih dognanjih naših vodilnih političnih delavcev. Pri tem se je odločno opiralo na sovjetsko pedagoško in psihološko kulturo, kajpak po zgledu naše tedanje pedagoške teorije.

Teh vplivov še danes ni mogoče pometati v staro šaro, ni jih mogoče retrospektivno v celoti razvrednotiti, pa čeprav se kdo tega stanja že skoro stramuje. Če se dotaknem samo vplivov sovjetske pedagogike, mislim, da je treba priznati, da so pomenili stiki z njo za veliko večino nekaj novega. Nesmiselno bi bilo trditi, da v tej pedagogiki ni bilo ničesar, kar bi ne imelo tudi obče znanstvene veljave. Sovjetska didaktika, teorija kolektivne vzgoje, praktični akcenti v znanstvenih pedagoških obravnavah, bližina z učnovzgojnimi izkustvom, čeprav sovjetskim, nova ideološka atmosfera, novi filozofski temelji: to so bile za nas novosti in to ne brezplodne novosti. Ni dvoma, da nas je prav ta pedagogika v nemajhnih meri obvezovala k večji konkretnosti in pedagoškemu realizmu.

Toda ne glede na te prednosti drži, da je bilo v tem našem takratnem pisanju vse preveč akademizma, vse preveč samo teorije, odločno premalo izkustev, da je obravnava splošnega prevladovala nad obravnavo posameznega in da je bila obravnava tematika sorazmerno zelo ozko omejena.

Ne da bi podrobneje naševal nekatere slabosti, ki so v taki atmosferi neogibno prehajale tudi na pedagoško-psihološko formiranje bodočega učitelja, pri čemer tudi pedagoški aktivizem v praksi ni mogel biti daleč od elementov pedagoškega aktivizma v teoriji, je treba vendarle poudariti še razmeroma **veliko naglico**, s katero je bilo treba usposobiti zelo zelo veliko število novih učiteljev. Da ta naglica, ki je bila seveda objektivno utemeljena v velikih potrebah, tudi ni mogla pozitivno vplivati na že tako pomankljivo pedagoško-psihološko izobraževanje bodočih učiteljev, je jasno. Če k temu pristojevo še to, da za sprejem na učiteljske šole dolgo let ni bilo nobene resnične selekcije, je še bolj razumljivo, da omenjeno izobraževanje ni moglo doseči večje učinkovitosti. Tega tudi ne more izpodbiti dejstvo, da se je naše novo učiteljsvo sicer kar dobro obneslo v metodičnem pogledu. Prvici je metodika že od nekdaj vezana na učiteljskih na obilno prakso, drugi pa je metodika najbolj neposredno uporabna pedagoška disciplina s tradicijo, ki je doživela tudi po vojni sorazmerno najmanj idejno preloimnih pretresov.

Z izboljševanjem stanja v našem pedagoško-psihološkem pisanju, z večanjem, širjenjem njegove tematske baze in to vse ne le v slovenski, temveč v splošno jugoslovanski razsežnosti, z rastjo čedalje večjo kritičnostjo, z našo razvijajočo se novo učno-vzgojno izkušnostjo, z večanjem števila samostojnih, monografskih publikacij in predvsem z večjo dostopnostjo pedagoške in psihološke literature, k čemur je šteti tudi pedagoške, didaktične, metodične in psihološke priročnike ter učbenike, potem pa tudi z vse bogatejšo izkušnostjo samega učnega kadra za te predmete, se je začelo opazno izboljševati tudi stanje pedagoško-psihološke izobrazbe našega bodočega učiteljskega. Jasno, da je k temu še pripomogla svoje vse večja demokratičnost našega družbenega življenja sploh, ki je omogočila večjo svobodnost in sproščenost tudi pri tako delikatnem delu, kot je pedagoško-psihološko oblikovanje učiteljskih kandidatov.

V času notranje vsebinske rasti tega oblikovanja pa so nastale pri nas tudi zgodovinske organizacijske spremembe v sistemu obveznega šolstva kot v sistemu izobraževanja učiteljskega. In tudi

te spremembe so po svoje strukturirale funkcijo pedagoško-psiholoških predmetov. Teža teh predmetov je ostajala na učiteljskih, medtem ko je višja pedagoška šola pomaknila v ospredje strokovno usposabljanje učiteljev za drugo stopnjo osemletke. To ne pomeni, da je bilo pedagoško usposabljanje bodočih učiteljev na tej šoli zanemarjeno, resnica je pa vendarle, da je bilo teh predmetov manj in da so imeli manjše število ur. Pa tudi to je bilo, da pravzaprav ni bilo vseskozi jasno, kateri teh predmetov naj bo standardni. Standardna predmeta sta bila ves čas samo dva: pedagogika z zgodovino pedagogike in predmetna (specialna) metodika. Psihologije sprva sploh ni bilo, potem je bila, nakar je spet ni bilo, dokler se naposled ni ustallila v predmetniku. Razumljivo, da sta tako naposled pedagogika kot psihologija morala zajeti celotno kompleksnost te snovi. Čeprav je bilo danega v teh predmetih največ, kar je bilo možno, je umljivo, da pedagoško-psihološka izobrazba zaradi premajhnih časovnih razsežnosti in zaradi premajhne specifičnosti plastične ni mogla seči dovolj celotno in osebnost slušateljev. Glavno pomensko vlogo sta v tem okviru odigrali didaktika in obča psihologija z nekaj poglavji mladinske psihologije. Mesto, ki so ga po anketi Zavoda za šolstvo SRS pred nekaj leti pripisale diplomantom VPS prosvetne službe oziroma občinski zavodi za šolstvo in ki je glede na didaktično-metodično učinkovitost dela vmes med največje zadevno učinkovitostjo učiteljskih abiturientov in razmeroma najmanjšo diplomiranih filozofov, je v splošnem dokaj realno, čeprav je taka ugotovitev zelo shematična.

Pred dobrima dvema letoma je naša učiteljska izobrazba dosegla s preobrazbo Višje pedagoške šole v Pedagoško akademijo doslej najvišjo stopnjo. To je v resnici zgodovinski premik. Za samo pedagoško-psihološko izobraževanje slušateljev je glavni pomen tega premika v naslednjem: odločitev za učiteljski pouk bo poslej stvar zrelejših ljudi, kar jih bo tudi psihološko disponiralo za zrelejšo dojetanje vsekakor abstraktnih resnic in zakonitosti, ki jih vključujeta pedagoška in psihološka stvarnost; pedagoško-psihološka izobrazba naj bi se pri vseh slušateljih gradila na solidni splošni izobrazbi, ki je bistvenega pomena za boljše napredovanje v stroki in v pedagoško-psiholoških predmetih.

Eden pomembnih zunanjih znakov predmetnika akademije je ta, da so v njem zastopani vsi pedagoško-psihološki predmeti v strogi diferenciranosti, torej v vsej svoji specifičnosti in relativni avtonomnosti in da obstaja približno sorazmerje med takimi imenovanimi skupnimi predmeti (kamor je šteti kot večinski del tudi pedagoško-psihološke predmete in ki so za vse slušatelje obvezni) ter stroke. To sorazmerje je nekaj manj kot 30% za skupne predmete in nekaj več kot 70% za stroke, pri čemer ne smemo pozabiti, da je študij na akademiji v veliki večini dvopredmeten.

Tako je veljalo za nazaj, velja tudi za sedaj, da pomen pedagoško-psihološkega izobraževanja za učitelja in njegovo delo ni neko brezčasno idealno vprašanje, temveč da je to vprašanje neizprosno vezano na konkretne družbene temelje, na idejna izhodišča in kvaliteto sodobnih pedagoških in psiholoških znanosti, na sam organizacijski sistem učiteljskega izobraževanja v celoti, na samo materialno bazo učiteljsko-izobraževalne ustanove, potem pa kajpak nedvomno na kvaliteto pedagoško-psihološkega učnega kadra na tej ustanovi in na možnostih ter karakter njegovih poučevanja.

Moj namen je, da bi najprej nekoliko približe soočil razmerje med učiteljevo strokovno in pedagoško-psihološko izobrazbo, tedaj razmerje med učiteljevo stroko in njegovim pedagoško-psihološkim potencialom.

Osnovno dejstvo je, da se v ustanovitvi pedagoških akademij in ukinitvi učiteljskih odvisnih učiteljskega izobrazbo po predhodni skupni splošni izobrazbi na dveh ravneh: na ravni stroke (sem je šteti tudi razredni pouk) in pa pretežno na ravni pedagoško-psihološkega usposabljanja. Dejstvo pa je tudi, da je vladala dolgo časa med enim in drugim usposabljanjem precejšnja napetost in da ponekod ta napetost še traja. Kot sem že poudaril, je

ta napetost v predmetnikih pedagoških akademij v danih razmerah, se pravi v strogo dveletni študijski omejitvi približno izravnana.

Drugo pa je seveda vprašanje, kako se ta napetost notranje izravnava, se pravi: izravnava v zavesti in akciji slušateljev samih. Kajti da bo neka napetost med učiteljevo strokovno in — recimo kar — pedagoško formiranjstvo vedno obstajala, je skoro gotovo in mislim, da to samo po sebi še ni nič tragičnega. Bistveno pri vsej stvari je, da se ta napetost nikdar ne izrodi v antagonizem, temveč da ostaja ves čas čim bolj ustvarjalna. Ustvarjalna v tem smislu, da je ena formiranjstvo drugi v stalno spodbudo, da torej pedagoška usposobljenost nikdar sama sebi ne zadošča — to bi bil čisti pedagoški formalizem — temveč da se stalno pregneta in osvežuje s kulturno vsebino stroke ter preko nje v veliki meri ostvarjuje, in da se strokovna usposobljenost nikdar ne zapre vase, temveč da stalno išče poti do učenčeve osebnosti.

Kakor je to razmerje intelektualno popolnoma jasno in sprejemljivo, pa zadeva še daleč ni tako lucidna in bleščeča z zornega kota osebnostnega oblikovanja bodočih učiteljev. Relativno je še najbolj jasno in oblikovalno lahko razmerje: stroka : metodika (tu mislim tudi na didaktiko). To razmerje je bilo in je tudi največkrat na dnevnem redu, ko je šlo ali kadar gre za prepričevanje, da sama stroka bodočemu učitelju ali profesorju ne zadošča. Ne enkrat je bilo poudarjeno, naj učitelj — tudi srednješolski — zna odkrivati bogastvo svojega predmeta in njegovo vzgojno vrednost itd.

V pogledu didaktično-metodičnega usposabljanja učnega kadra smo dosegli na naši ustanovi prav v zadnjih nekaj letih napredek, in sicer najbrž zaradi večjih materialnih možnosti, ki so nam omogočile že zelo dobro opremiti kabinete in knjižnice, kar vse je v neposredno kvalitativno izboljšavo didaktično-metodičnega pouka. To dejstvo je vedno posebnega upoštevanja.

Če je učiteljeva didaktično-metodična izurjenost čudovita oblika in sestavina pedagoškega mojstrstva, pa to še ne zadošča za učiteljev celoten odnos do učenca. Pri metodičnem razmerju gre le prvenstveno za to, da je učitelj čim bolj razumljiv in da so učenci čim bolj in čim bolj sprejemljivi za dojetanje in upravljanje nove snovi ob čim boljše lastni udeležbi. V tem je rutina in v tem je umetnost vseh dobrih metodikov.

Toda za polnopravno pedagoško učiteljevo dejavnost je potrebna še ena, bistveno pomembna razsežnost, ki bi jo lahko imenovali: **vzgojno-oblikovalna**. Medtem ko se pri metodični komponenti le pomika v ospredje snov, se pri vzgojno-oblikovalni učitelj scela in neizprosno srečuje z učenčev osebnoostjo kot celoto. Tu sta si iz oči v oči — učitelj kot osebnost in učenec kot osebnost: učitelj kot tako ali drugače dognana osebnost in učenec kot osebnost, ki nastaja. Dve neprekljeni in živi konkretnosti, ki sta ob vsaj razredni in šolski kolektivnosti v celotni šolski dejavnosti stalno navzoči in dejavni, njuno medsebojno razmerje pa zelo odločilno.

In prav v tej razsežnosti se začneja učiteljevo delo še posebej komplicirati v razsežnosti, ki tako rekoč predpostavlja dobrega strokovnjaka in metodika, hkrati pa oboje transcendirata kot nova, lahko bi rekli najvišja pedagoška kvaliteta: kot celovita vzgojna obravnava mladega človeka pri vsakdanjem šolskem delu.

Ze iz tega, kar sem povedal, ne bo težko zaključiti, da je tu mišljeno mnogo več, kot smo navajeni misliti, ko govorimo o »vzgojnem smotru« določene metodične enote in ki ga šolske priprave standardno beležijo poleg izobrazbenega smotra.

Torej nikakor ne pomeni, da je učitelj, čigar osebnost se odlikuje s humanostjo ali človečnostjo, iskrenostjo, pravičnostjo, poštenostjo, pedagoško ljubeznijo in vestjo, že samo s tem večidel sposoben opravljati vzgojno-oblikovalno funkcijo svojega dela v razredu. Sodoben učitelj bo to funkcijo ostvarjal le, če bo stalno in sistematično razvijal pedagoško-psihološko dejavnost kot resnično relativno posebno dejavnost v pouku, prek pouka in ob pouku, pa tudi izven pouka in sicer tako, da se bo učencem približeval spoznavno in dejavnostno skladno ne samo z našimi vzgojnimi

smotri in vrednostmi vzgojne vsebine, temveč skladno z vsemi sodobnimi poglavitnimi pedagoškimi in psihološkimi spoznanji in tolmačenji, ki še daleč niso samo prirojen posluš, temveč mnogo prej in bolj trdno pridobljeno znanje ter usposobljenost.

In prav v tem usposabljanju naših slušateljev je treba videti prvi kardinalni pomen in prvo kardinalno nalogo, ki jo ima pedagoško-psihološko izobraževanje za delo naših bodočih učiteljev. Tako usposabljanje pa je možno samo na ustanovi, ki je toliko kot strokovno usmerjena tudi pedagoško in na kateri celoten učni kader dejansko enakovredno vrednoti eno in drugo sestavino učiteljske izobrazbenosti in vzgojeno-

sti in kjer se obe izobraževalni komponenti medsebojno podpirata, ne pa podcenjujeta ali si celo nasprotujeta.

Takoj naj dodam, da smo na pot takega pedagoško-psihološkega usposabljanja šele prav stopili, da z njim še nismo povsem zadovoljni, da ga bo treba še vsebinsko in metodološko temeljiteje pretresti ter po potrebi izboljšati v notranji strukturi.

Če naj dalje pedagoško-psihološko usposabljanje doseže svoj osrednji namen, o katerem sem pravkar govoril, potem je nesporno, da mora posredovati učiteljskim kandidatom tudi **zadostno količino solidnega pozitivnega, realnega pedagoškega in psihološkega** (Dalje na 5. strani)

Državna založba Slovenije

ima v svojem bogatem knjižnem programu tudi velik izbor

knjig za šolarje

Vzgojitelje in starše posebej opozarjamo na naslednja dela:

● Bevk: KAPLAN MARTIN ČEDRMAC	br. 6,60
● Cankar: MARTIN KACUR	br. 6,00
● Cankar: NA KLANCU	br. 6,00
● Cankar: PODOBE IZ SANJ	br. 8,00
● Curwood: BAREE, KAZANOV SIN	pl. 7,80
● Copić: BITKA V ZLATI DOLINI	br. 4,00
● Copić: DOŽIVLJAJI NIKOLETINE BURSAČA	pl. 24,00
● Copić: PRIPOVEDKE IZPOD ZMAJEVIH KRIL	pl. 18,00
● Jenko: OBRAZI	pl. 10,00
● Jurčič: DESETI BRAT	br. 8,20
● Jurčič: DESETI BRAT	br. 8,20
● Jurčič: ROKOVNJAČI	br. 6,00
● Kersnik: AGITATOR	br. 3,00
● Kersnik: CIKLAMEN	br. 3,60
● Kranjc: ZGODBE O ČEBELAH	br. 11,00
● Krečič: PTICE SLOVENIJE	br. 11,20
● Kuščar: SPREHODI POD MORJEM	pl. 16,00
● Levstik: TUGOMER	br. 10,00
● Mandič: S TITOM V MAJU	br. 11,00
● Milojković: KRI NA LISTJU	pl. 8,00
● Njogoš: GORSKI VENEC	pl. 24,00
● Pavlovič: BIL SEM V ZAŠČITNI CETI	br. 2,20
● Peroci: ZATO, KER JE NA NEBU OBLAK	ppl. 8,00
● DELO FRANCETA PREŠERNA	br. 6,50
● Prežih: SAMORASTNIKI	br. 11,00
● Puškin: JEVGENIJ ONJEGIN	br. 8,00
● Rankovič: GORSKI CAR	pl. 8,50
● Saje: PISMA NA SMRT OBSOJENIH	ppl. 12,50
● Starič: LETEČI KRANJEC	br. 10,00
● Šibl: V ILEGALNEM ZAGREBU 1941	pl. 8,00
● Šibl: VOJNI DNEVNIK	br. 6,00
● Tavčar: MED GORAMI	br. 4,60
● Tavčar: 4000	br. 5,00
● Tavčar: VIŠOŠKA KRONIKA	br. 7,00
● Tavčar: V ZALI	br. 5,00
● Zimmermann:	
● NAŠI PRIJATELJI NA VRTU IN V GOZDU	ppl. 38,00
● Zupančič: DUMA	pl. 8,00

Knjige dobite v vseh knjigarnah. Založba vam jih pošlje tudi na šolo ali na dom, če ji pišete na naslov:

DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE
LJUBLJANA, MESTNI TRG 27

Brez pedagoškega in psihološkega znanja

(Nadaljevanje s 4. strani)

loškega znanja. Tu ne pomaga nobeno slepomišljenje in nobeno zavijanje. Danes je pedagoška, zlasti pa psihološka znanost toliko napredovala, se povzpela do tolikih novih ali bistveno izpopolnjenih metodoloških in vsebinskih dosežkov, ki imajo vse več skupnega s konkretnostjo in izkustvenostjo kot z abstraktnostjo in shematičnostjo, da je osnovno neobvladane tega gradiva pri učiteljevi sposobnosti za doživljanje in pedagoško ljubezen, pa tudi pri vsej njegovi pripravljenosti za službo narodu in domovini, nujen in neogiben vzrok za hudo neučinkovitost in morda celo škodljivost njegovega dela. Prav v imenu pedagoškega humanizma je zato potrebno od učitelja terjati takšno znanje.

Učiteljeva strokovnost v ožjem smislu brez njegove moderne pedagoško-psihološke formiranosti in tedaj tudi brez njegovega ustreznega znanja je skoro brez sliherne osebnostno-oblikovalne moči za mladega človeka. Ne spreminja se tudi znanost o človeku, in kakor bi bil danes v mnogočem anahronizem učiteljski kemik z znanjem stroke izpred dveh, treh desetletij, tako npr. bi bil podobno zaostajal taisti učitelj s pedagoško-psihološkim znanjem istega ali pa še starejšega datuma.

Saj je res, da nimamo še vsebinsko bogato razvitih niti naših pedagoških niti naših psiholoških znanstvenih disciplin, toda začeti so tu, to je že naš nov, vse bolj izkustveni raziskovalni stil dela in tu je široko odprt pedagoško-psihološki kulturni horizont, ki se ne omejuje več skrajno enostransko le na zadevne nemške ali sovjetske vplive, temveč je dojemljiv za vse, s čimer je mogoče kritično obogatiti naš lastni pedagoško-psihološki kulturni potencial bodisi vsebinsko bodisi metodološko. Vloga znanja v zvezi s pomenom pedagoško-psihološkega izobraževanja za učiteljevo delo poudarjam tako močno zategadelj, ker je bilo to znanje v našem pedagoškem pisanju vse preglešeno s poudarki o pomenu učiteljeve osebnosti in človečnosti ter z elementi subjektivnega pedagoškega duha. Tako je hočeš nočeš pozitivno pedagoško-psihološko znanje stopilo bolj v ozadje tudi pri učiteljskem izobraževanju in v vse bolj ga je preplavljalo ustvarjanje pedagoško-psihološke atmosfere, omogočanje pedagoško-psihološke doživljenosti, za kar pa je potrebna po obsegu tudi lahko zelo skromna in močno osebna vsebina, pa čeprav pomena samega pedagoško-psihološkega znanja ni nihče nikdar negiral. (Od tu ni daleč do miselnosti nekaterih prizadetih, naj tovrstno izpitno zahtevnost, pa naj bo še tako zmerna, nadomesti uvidenost za človečanstvo poklica ali pa kar za kandidatovo starostno in službeno dobo.)

Pomen pedagoško-psihološkega izobraževanja za učiteljevo delo bo treba stalno, dosledno in vse bolj vezati na eksaktnost pedagoško-psihološke misli ter izraza, torej na čimbolj stvarno znanje, ker je samo to pot do reda v pedagoškem in psihološkem mišljenju in delu ter do premaganja ne tako plitko usidrane miselnosti, da se tu da z določeno množino besed odgovoriti na vse.

Ko tako poudarjam vrednost pozitivnega pedagoško-psihološkega znanja, pa pri tem niti malo ne mislim na kakršenkoli enciklopedizem. Gre za to, da pri vseh pedagoških in psiholoških predmetih dosežemo tisto količino znanja in to tudi najbolj sodobnega, ki ga mora in ki ga lahko slušatelj v skopih dveh letih poleg svojega zelo zahtevnega strokovnega študija v redu osvoji in brez katerega ni oziroma ne bi smelo biti sodobnega učitelja. Za to in nič več gre.

Skoda pa je, da predvsem zaradi izredno velikega števila slušateljev pri pedagoško-psiholoških predmetih zvečine ni nobenih možnosti za seminarske oblike dela in za vaje, da ne govorim o po-

manjkanju ustreznih in lastnih prostorov za delo pri teh predmetih. To pa je nedvomno slabo tudi za kvaliteto zadevnega znanja, saj ne razpolagamo z nobenimi praviimi možnostmi, da bi to znanje v slušateljih globlje in trajneje fiksirali in ustvarjalneje povezovali. Če zraven tega v slušateljih večkrat še ni dovolj navajenosti na samostojno in solidno študijsko delo, potem je nevarnost slabotnega in zelo labilnega znanja dejansko precejšnja.

Predavatelj je primoran delati z izredno velikimi skupinami. Kaj šele, če je zaradi prešibke kadrovske zasedbe en sam predavatelj dolžan predavati dva ali celo tri skupne predmete, ki jih morajo absolvirati domala vsi redni in izredni študenti. Komentar resnično ni potreben. Prav tako bi bilo mogoče govoriti o vprašanih študentske predizobrazbe in intelektualne formiranosti, da ne omenjam nazorov nekaterih slušateljev, po katerih naj bi bilo smiselno intelektualne napore posvečati predvsem izbrani specialni strokovnosti, obvladovati pedagoško in psihološko znanje pa naj bi bilo več ali manj le »nujno zlo«.

Spričo vsega tega moramo biti v oceni pomena, ki ga imajo pedagoško-psihični predmeti na akademiji skrajno zmerni, kar nas hkrati obvezuje, da se vztrajno borimo za boljše objektivne in subjektivne pogoje tega našega dela ob neogibni in zadostni materialni podpori in ustreznem razumevanju odgovornih družbenih faktorjev.

LEON ŽLEBNIK

Članek je povzetek iz predavanja, ki ga je avtor imel v zvezi s priveditvami in ostalimi predavanji ob dvajsetletnici Višje pedagoške šole oziroma akademije v Ljubljani v februarju 1967 z naslovom »Pomen pedagoško-psihološke izobrazbe za učiteljevo delo«.

Letos bo minilo 90 let, odkar se je v Ljubljani rodila Marija Mehletova, izredno prizadeta in požrto, valna prosvetna in socialna delavica. Materialna je na ljubljanskem ženskem učiteljskem in leta 1898 kot devetnajstletno dekle nastopila svojo prvo službo v Bohinjski Bistrici. Tam je poučevala tri leta, nadaljnja tri leta pa v Smarternu pod Smarno gor. Svojemu poklicu se je posvetila z vsem srcem in porabila ves svoj prosti čas za strokovno izpopolnjevanje. Leta 1904 je bila sprejeta za suplentko na vadnični ženski učiteljski v Ljubljani, naslednje leto pa je položila v Gorici izpit za učiteljico na meščanskih šolah, in sicer iz matematično — naravoslovne sku-pine.

Jeseni leta 1905 je bila na vadnični ženski učiteljski v Ljubljani razpisana služba definitivne učiteljice na delovnem mestu. To delo je že od zasedbe pršinskega leta opravljala Marija Mehletova kot suplentka. Po vsej pravici je imela torej največ možnosti, da bi bila imenovana za definitivno učiteljico. Zgodilo pa se je nekaj, kar je bilo za tiste čase zelo značilno in živo spominja na podobne primere iz Cankarjevih del. Razpisano službo je dobila druga kandidatka, Mehletova pa je bila odpuščena. Nekam ironično zveni o- lomek iz šolske kronike, ki govori o tem, da so »Marijo Mehletovo s priznanjem njene izredne vestnosti in prizadetiosti na delovnem mestu razrešili službe«. Čeprav je ide- rikalna stranika dobila večino šole leta 1908, je vendarle imela na Slo- venskem že leta 1905 zelo močan vpliv in je že takrat veljala nasled- nja trpka usotvritev, ki so jo nap- redni učitelji objavili leta 1913 v brošuri »Dejanja govorec«: »Da je dobil kdo bolje mesto ali dragin- sko doklado se je bilo treba izkazati z vstopnico Slovske zveze. Ne; kakšen učitelj si, ampak; katere stranke si — to je postala kvalifi- cija«. Marija Mehletova je bila za- vedna Slovske organizacije »Zaveza- va«. Vztrajala je pri svojem prepričanju tudi takrat, ko je marsikateri učiteljski obrnil hrbet svoji napredni stro- kovni organizaciji in prestopil v Slovske zveze, da bi si izboljšal materialni položaj. Zato odločujoči krog Mehletovi niso bili naklonjeni; izprijela jo je druga kandidatka, ki se je izkazala z gorečim sodelo- vanjem v klerikalnih organizacijah. Takratno napredno časopisje je ob primeru Marije Mehletove ogorčeno protestiralo, zlasti Slovski narod

in Učiteljski tovariš sta ostro na- padla »nečuvni protekcionizem«, katerega žrtev je postala »vzorna in največjega spoštovanja vredna učiteljska«. Mehletova je zaradi nepri- čakovane krivice doživela živčni zlom in vsa leto ni poučevala.

Leta 1908 je dobila mesto učiteljice na osemrazredni dekliški šoli pri Sv. Jakobu v Ljubljani, ki je po- stala leta 1919 dekliška meščanska šola. Na tej šoli je poučevala do leta 1933, toda leta 1934 je umrla. V šoli je bila stroga, a izredno prijavna. Marija Mehletova je sodelovala v raznih naprednih organizacijah in društvih. Štiri leta je bila tajnica ženske podružnice Ciril-Metodove družbe v Ljubljani, sodelovala je v posameznih odeskih učiteljske Zave- ze ter na raznih strokovnih posvetih in kongresih. Bila je članica učiteljskega razsodišča in raznih drugih strokovnih organov, učila se je tu- tih jezikov in pela v zboru Glasbene Matice.

Njeno delo na socialnem področ- ju je tesno povezano z Društvom učiteljev, kateremu je bila članica in bila tudi njena tajnica. Udeleževala se je pri šivilskih in kuharskih teča- jih, ki jih je to društvo priredilo za svoje članice, ter sodelovala pri strokovnih posvetih, pri zbiranju knjig za ljudske knjižnice, pri pri- praviljanju in vodenju gospodinjst- skih tečajev ter pri drugih akcijah naprednega učiteljskega.

Društvo učiteljev, ki je bilo ustanovljeno v znamenju borbe za eno- kopravnost slovenskih učiteljev s svojimi možskimi kolegi, je po raz- sultu avstro-ogrske monarchije počasi izgubilo svoj pomen in se je leta 1931 spremenilo in preimenovalo v združeno Dom učiteljev. V okviru te združbe so učiteljske zbirale prispev- ke za gradnjo svojega doma, v kate- rem bi dobile po ukopitvi stanova- nje. Marija Mehletova je tovaršinsko sodelovala tudi pri združitvi, čeprav je imela svojo hišo in od tega sode- lovanja zase ni pričakovala nobene koristi.

Mehletova se je skrbno zanimala za socialne razmere svojih učencev, posebno pa so jo prizadela težave in nevarnosti, katerim so bile izpostavl- jene deklice, ki so se vozile v šolo z vlakom, ali pa so stanovala tako daleč, da med opoldanskim šolskim odmorom niso moge domov na kosilo, temveč so se potikale po mestu brez tople hrane. Da bi temu nekoli- ko odpomogla, je ustanovila leta 1928 v okviru Društva učiteljev ne- kakšno zavetišče za take učence. Prostore za to zavetišče je ponudila brezplačno na voljo v svoji hiši za

Gradom št. 4, prav tako pa so učen- ke lahko uporabljale tudi njen vrt in dvorišče. V zavetišču so lahko dobile učenke proti majhni odškod- nini toplo okrepčilo, nato pa so se pod nadzorstvom Mehletove priprav- ljale za popoldanski pouk. Nekaj najprejvejših učencev je vedno dobi- vato kosilo brezplačno. Včasih je imela v zavetišču tudi po 60 deklic, zlasti kasneje, ko so sprejemali vanj tudi dijakinje II. realne gimna- zije in učiteljice. Tudi po ukopitvi Mehletova ni nehala skrbeti za svoje nekdanje učence. Za zavetišče

je skrbela kljub svoji bolehnosti, ne- katere deklice pa je tudi materialno podpirala, da so se lahko šole. Po- skrbel je, da bi imelo zavetišče pro- store tudi po njeni smrti. Zato je v svoji oporoki leta 1933 določila: »Fritični prostori v moji hiši naj se tudi po moji smrti uporabljajo kot šolski zavetišče za deklice Dom učiteljev«. Kljub temu pa je po njeni smrti začelo to tolikanj potrebno za- vetišče hirati zaradi pomanjkanja denarja in leta 1940 je bilo dokončno uknjeno.

Tatjana Hojan

150-LETNI JUBILEJI OSNOVNIH ŠOL

Osnovna šola v Ihanu (občina Domžale) je bila ustanovljena 1819. leta. Zupnik Luka Zajca poroča, da je okoli 90 otrok poučeval cerkovni — Frühlmesser. Otroci so prihajali iz vasi Ihan, Prelog in Gorice. Do 1874. leta je bila to farna šola in tega leta je postala redna enorazrednica. Istega leta je bilo zgrajeno tudi šolsko poslopje. Za prvega učitelja je bil imenovan Anton Jereb, ki je poučeval na šoli do 1878. leta, ko je bil premeščen na šolo v Vodice. Sledil mu je Franc Trošt, absolviran učiteljski kandidat. Leta 1899 so šolo razširili v dvorazrednico. Leta 1941 je bila šola pet- razredna, vpisanih je bilo 165 otrok. Do leta 1943 je bil pouk v šolski stavbi, nato so nemški učitelji zapu- stili šolo, ker so se bal partizanskih napadov. Leta 1944 je bila stavba po- škodovana. Po osvoboditvi se je pričel pouk 15. junija 1945. Leta, ko je postala dvorazredna, je bilo 87 deklev in 85 deklic, skupaj 172 učencev. Sedaj v Ihanu deluje podružnična šola osrednje šole Domžale.

NOB je šolsko stavbo zasedlo vojašt- vo. Pouk je bil v privatnih hišah. V šolskem letu 1942/43 so stavbo dvignili za eno nadstropje in dobili NOB. Šola deluje popolna osrednja osem- razredna šola z 9 podružnicami.

Leta 1819 je bila ustanovljena v Mostu na Soči (prej Sv. Lucija na Soči) šola za silo, na kateri so poučevali duhovniki do 1872. leta. S tem letom postane redna ljudska šola, ki so jo leta 1879 razširili v dvo- razrednico. Šola je imela lastno po- slopje, zgrajeno 31. januarja 1888. le- ta. Šola je bila do leta 1924 dvoraz- rednica, nato trirazredna. Po itali- janski zasedbi je bil pouk v sloven- skem jeziku še do 1925. leta, nato pa popolnoma uknjeno, kar je trajalo do kapitulacije Italije leta 1943. Med

V Polensaku (občina Ptuj) zasedimo leta 1819 učitelja Boštjana Koširja, za katerega pravi zapisnik, da je bil človek in učitelj, kakršne- ga ni bilo večeti »označa exemptiona major« — ki ima vse dobre učiteljske potrebne lastnosti. Toda v škotlj- skem arhivu v Gradcu v fasciculi Schulwessen 4/3H — 1/a pa je zapisa- no, da je bilo v kraju že leta 1807 obdarujevan otrok, kar pomeni, da je pred letom 1819 poučevali otro- ke. Kdaj je bil točen začetek pouka, bo potrebno še raziskati po arhiv- nem gradivu. Leta 1830 je postala šola redna enorazrednica. Leta 1900 je bilo zgrajeno novo šolsko poslopje in šola je postala trirazredna. Šola so širili do 1941. leta, ko je postala petrazredna z 250 učenci. Med NOB je bil pouk v šolski stavbi, poučevali so nemški učitelji do marca 1945. leta. Sedaj deluje v Polensaku po- družnična šola osrednje šole v Jur- šincah.

Zaslika šola v Pečah (občina Domžale) je bila ustanovljena leta 1819. Otrke je od 1819 do 1830 leta poučeval Franc Pirč, Pouk so imeli v novozgrajeni mežnariji ok 1855. le- ta. Tega leta je postala šola redna enorazrednica in je dobila novo šol- sko stavbo. Do leta 1933 je bila šola enorazredna, leta 1934 pa je postala dvorazredna. Večja in novejša ba je bila zgrajena leta 1913. V času nemške okupacije je bil pouk v kraju samo tri tedne, potem je nem- ški učitelj zbežal iz strahu pred par- tizanskimi grožnjami. Po osvoboditvi so prišli pouk v vasi in zasedli učil- nišča 15. januarja 1945. Sedaj je v Pečah podružnična šola osrednje šole v Moravčah.

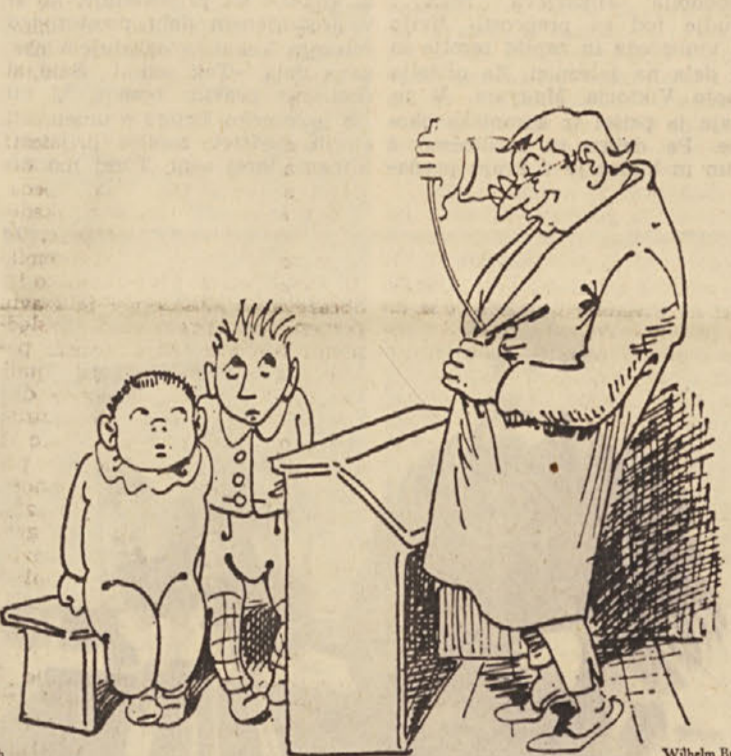
Šola v Stopercah pri Ptuj je bila ustanovljena leta 1819. Prvi učitelj je bil Jožef Kristan, ki je po- učeval na šoli 54 let in je bil isto- časno tudi učitelj in organist. Do leta 1822 je bil pouk v cerkvenom- vem stanovanju, tega leta pa je bilo zgrajeno šolsko poslopje. Ker pa je število šolskih otrok naraslo iz le- ta v leto, so leta 1893 zgradili novo šolsko stavbo, in razširili šolo v dvo- razrednico, leta 1923 v tri in 1927 v štirirazrednico. Zelo velike zasluge za razvoj šole je imela učiteljica El- za Kukovec, ki je poučevala od 1899 do 1937. leta. Ponovno pa jo sreča- mo na šoli po končani drugi svetov- ni vojni, ko je začela nabiralno skopje za novo podružnično šola os- rednje šole v Vidmu ob Ščavnici. Prvi pouk.

Na Stari Gori (prej Sv. Duh na Stari gori — občina Gornja Rad- gona) je bila šola ustanovljena leta 1819 na željo občanov, da ne bi bilo potrebno otrokom hoditi v oddalje- no šolo v Vidmu ob Ščavnici. Prvi učitelj je bil Jožef Stueck, poučeval je od 1819. do 1821. leta. Šola je bila nastanjena v mežnariji, ker je bil učitelj istočasno tudi cerkovnik. Le- ta 1878 je bila šola razširjena v dvo- razrednico, leta 1923 v trirazrednico. Šolsko poslopje je bilo zgrajeno v letih 1903 do 1905 in istočasno so šo- lo razširili v štirirazrednico. V letih 1927 je postala pet — in leta 1930 šestrazrednica. Tik pred nemško okupacijo je bilo na zavodu 192 učencev in 6 učnih moči. Šola na Stari gori je podružnična šola os- rednje šole v Vidmu ob Ščavnici.

Slaviča Pavlič

Avtoriteta stare šole

Palica je novo mašo pela...

Minilo je 25 let...

Nekaj spominov na organizacijo in prve začetke novega šolstva med NOB

Prehod iz leta 1943 na leto 1944 je bil v znamenju novih zmag na vseh frontah in vsi so v novoletnih željah izražali eno samo misel, da bi to leto bilo zadnje vojno leto in da bi bil boj kronan z dokončno zmago, da bi končno le zasijala zaželena zlata svoboda. Tako smo pripravili v novo, 1944. leto, ki je prineslo prav za naše področje, to je področje prosvete in šolstva, mnogo sprememb in važnih dogodkov, katerih petindvajsetnice se prav letos spominjamo.

Da ne bi šli v pozabo in da bi mlajšim prosvetnim delavcem bilo jasno, kako in kaj smo na tem področju delali in kaj smo ustvarjali, sem se odločil, da nekatere dogodke po spominu osvežim; želel pa bi, da bi se tudi drugi lotili pisanja in da bi me dopolnili, saj je vsako področje delalo pod specifičnimi pogoji in vsak je gledal in doživljal ta doganja iz tega zornega kota.

Po šolah so bile težave. Pomanjkanje kadra je bil glavni problem, da ne govorim o materialni osnovi, saj so bile mnoge šole požgane, uničene in oropane, zato smo morali marsikje najti

tudi nekaj takih, ki so bili obo- roženi. Na tej konferenci je bil najprej referat o političnem in vojaškem položaju (Franc Kimovec-Ziga), nato referat o učno- vzgojnem delu v novih okolnostih Vilko Kolar-Domen), referat o go- spodarskem stanju (inž. Viktor Bajc-Pod) ter še o delu z mladi- no, z ženami itd. O vsem se je razvila zelo živahna diskusija in razčističenih je bilo mnogo ne- jasnih pojmov in obogatili ter z novim delovnim entuziazmom so šli prosvetni delavci na delo.

Ta sestanek oz. konferenca je imela to značilnost, da je bilo vzročno povezano politično ter učno vzgojno delo prosvetnih delavcev kot poseben prispevek k borbi in zmagi našega boja in revolucije. Čeprav vedno izpostavljeni represalijam ob raznih vdorih, so prosvetni delavci, ki so po jesenski ofenzivi ostali na svojih delovnih mestih, zvesto in hrabro izpolnjevali svoje naloge in svojo dolžnost, čeprav so mnogi morali v zapore in taborišča.

Podobne konference so se vr- stile tudi drugod. Sam sem prisostvoval in vodil tako konferen- co tudi na Dvoru junija 1944 za področje bivšega novomeškega okrožja. Tudi ta konferenca je imela izreden uspeh in tudi tu so prosvetni delavci šli domov obogatili in oboženi za nadalj- nje delo. Zal pa je ta konferenca zahtevala tudi svojo žrtev. Ko so se razhajali in šli domov na svoja delovna mesta, so belogardi ujeli odličnega prosvetnega delav- ca in znanega pedagoga Maksa Samca iz Krke in ni ga bilo več. Baje so ga tam nekje pri Trebn- jem tudi ubili. Kasneje pa je

imeli redno po vseh predpisih kulturno servirano kosilo.

Podobne, manjše in večje kon- ference so bile tudi v kočevskem, notranjskem in v primorskem okrožju. Zlasti na Primorskem so te konference pomenile istočasno prve stike med učitelji z različno kvalifikacijo, saj so tam pouče- vala tudi dekleta, ki so znala le slovensko in so bile pismene, niso pa imele niti najosnovnejšega pe- dagoškega znanja. Te konference so dale tem novim entuziastom na Primorskem, kjer je ljudstvo navdušeno pozdravilo slovensko šolo, prve napore za delo v šoli, prve prijeme pri delu z otroki in mladino ter odraslimi, saj so tudi ti pričeli hoditi v nove slo- venske šole, kjer so se učili v svojem, slovenskem materinem jeziku. Prav v tem je tu še večji pomen teh konferenc, medtem ko je bil pomen na prejšnjem slo- venskem ozemlju v tem, da so dale navodila za delo v novih pogojih, v novih okoliščinah in v času mobilizacije vseh sil za do- končno vojaško zmago in graditve nove oblasti, nositeljice novih od- nosov med ljudmi.

(Prihodnjič naprej)

Osnovna šola Vide Pregare, občina Ljubljana Moste-Polje
popravlja razpis drugega delovnega mesta, objavlje- nega v 7. številki PD, in si- cer:
— 1 učitelj za slovenščino, PRU ali P.

Razpisna komisija pri OSNOVNI ŠOLI TONE ŽNIDARIČ, PTUJ razpisuje delovno mesto — UČITELJA TEHNIČNEGA POUKA — FIZIKE za nedoločeni čas
Pogoji: PRU z ustrežno strokovno izobrazbo.
S tem popravljamo 2. točko razpisa v Prosvetnem delavcu št. 8 z dne 24. aprila 1969.
Razpisna komisija

Vprašanja in odgovori Jakijev poklon mladini

za novo osnovno šolo v Mozirju

VPRAŠANJE:
L. A. iz Maribora poučuje že več kot 10 let uspešno na višji stopnji osemletke (od V. do VIII. razreda) posamezne predmete. V šolskem letu 1969/70 bo dopolnila 35 let delovne dobe. Rada bi vedela, kam naj pošlje vlogo za priznanje kvalifikacije predmetnega učitelja in ali se ji teh 10 let upošteva pri pokoljnini?

ODGOVOR:
V vprašanju sicer sami navajate, da ste predmetna učiteljica in torej imate kvalifikacijo, katero bi radi imeli priznano. Predvidevam pa, da ste učiteljica in da delate že več kot 10 let na delovnem mestu predmetnega učitelja in torej nimate ustrezne stopnje izobrazbe, ki se zahteva za delovno mesto predmetnega učitelja. Rang predmetnega učitelja danes ni več mogoče priznati brez uspešno dokončane ustrezne šole. Po 97. členu zakona o osnovni šoli (Ur. l. SRS, št. 9/68) si morajo namreč učitelji, ki nimajo izobrazbe ustrezne stroke oziroma stopnje, ki se zahteva za delovna mesta, na katerih opravljajo vzgojno izobraževalno delo ob uveljavitvi tega zakona, najprej opraviti izpit, ki uveljavljuje tega zakona pridobiti zahtevo na izobrazbo. Glede na to, da boste še letos dopolnili 35 let delovne dobe, boste torej še vedno lahko učili na sedanjem delovnem mestu, čeprav nimate ustrezne stopnje izobrazbe. Pri pokoljnini pa se ne upošteva več kvalifikacija, temveč višina osebnega dohodka v zadnjih 5 letih pred upokožitvijo oziroma katerikoli 10 let, če je za delavca ugodnejše.

VPRAŠANJE:
K. A. iz Rogatica je 1961. leta končala gimnazij in se v jeseni istega leta zaposlila kot učna moč na osnovni šoli, kjer je delala do 17. 2. 1967. V letu 1964 je tudi opravila diferencialni izpit za učiteljski poklic. Pomnilo bi se rada zaposlila kot učiteljica in jo zato zanima, če ima še pravico opravljati strokovni izpit oziroma če se lahko zaposli kot prosvetna delavka?

ODGOVOR:
Po 61. členu zakona o osnovni šoli (Ur. l. SRS, št. 9/68) so lahko učitelji za razredni pouk na osnovni šoli tisti, ki so končali učiteljske ali skupino za razredni pouk pedagoške akademije. Vi ste končali gimnazij in opravili tudi diferencialni izpit, torej tako končali učiteljske, saj ste delali diferencialni izpit za pedagoške skupine in metodike. Potemtakem izpolnjujete pogoje, ki se glede izobrazbe zahtejeva za sprejem na delo za delovno mesto učitelja razrednega pouka. Ker imate več kot dve leti pedagoške prakse, imate pravico opravljati strokovni izpit, saj po 64. členu zakona o osnovni šoli pridobijo učitelji pravico opravljati strokovni izpit po dveh letih vzgojnega izobraževalnega dela. Nobenih ovir glede izobrazbe torej ni, zaradi katerih se ne bi mogli zaposliti kot učiteljica in prav tako ne glede opravljanja strokovnega izpita.

VPRAŠANJE:
L. L. z Jesenic je od 6. 1. 1969 na porodniškem dopustu. Z novim letom pa so na šoli povečali plače. Sprašuje, če je tudi ona upravičena, da se razlika povišane plače izplača tudi njej, čeprav je na porodniškem dopustu, ali do te razlike morda nima pravice?

ODGOVOR:
V primerih porodniškega dopusta pripada delavci-zavarovanci nadomestilo, ki znaša 100% povprečnega osebnega dohodka (preteklega leta), če je bila v delovnem razmerju najmanj 6 mesecev brez presledka ali s presledki v zadnjih letih najmanj 12 mesecev. V nasprotnem primeru znaša nadomestilo 80% od osnovne. Povečanje osebnega dohodka od 1. 1. 1969 torej v nobenem primeru ne more vplivati na višino nadomestila osebnega dohodka, ki ga prejimate v času porodniškega dopusta. Toda ko boste imeli skrajšani delovni čas, tj. po preteku porodniškega dopusta, pa vam gre osebni dohodek za delovni čas (največ za 4 ure dnevno), ko delavci delate, tj. za efektivne 4 ure dela sorazmerno višini osebnega dohodka, ki je bil določen s 1. 1. 1969. Do razlike od 1. 1. 1969 do nastopa dela s skrajšanim delovnim časom pa niste upravičeni, saj ste na porodniškem dopustu in dobivate nadomestilo osebnega dohodka, kot je to določeno z zakonom o zdravstvenem zavarovanju.

VPRAŠANJE:
Osnovna šola Preserje želi v zvezi z 39. členom ZOS tolačenje določil o popravilih izpitih, o istem vprašanju pa piše tudi tov. Anica Rožič iz Brežic, ki pravi, da po 39. členu ZOS napredujejo učenci osnovne šole v višji razred, če so pozitivno ocenjeni. Napredujejo pa tudi učenci od drugega do vključno sedmega razreda, ki so ocenjeni iz enega predmeta negativno. Le če se negativna ocena iz istega predmeta v naslednjem letu ponovi, mora učenec razred ponoviti. Zgodil pa se, da učenec ni ocenjen negativno iz istega predmeta in s ponavljanjem pride celo v 7. razred. Ker je napredoval po 39. členu ZOS, a prehodni zakon o osnovni šoli je bil še bolj toleranten, je lahko bil zadnjič pozitivno ocenjen iz vseh predmetov v 3. razredu. Znano je, da nekatere osnovne šole izdajajo spričevala tem učencem o dovršenem razredu, kjer je bil učenec zadnjič ocenjen pozitivno. Tak način se ji zdi neprimeren. Učenec bi moral sprejeti spričevalo zadnjega razreda, iz katerega je napredoval, s pripombo, da je napredoval z negativno oceno iz določenega predmeta po 23. členu ZOS. Če bo ta otrok nekdo, ko odraste, hotel izpolniti svojo izobrazbo, se bo v primeru, če sprejme spričevalo 3. razreda lahko vpisal v 4. razred večerne osnovne šole. V primeru, če sprejme spričevalo o dolgi vrzini 6. razreda, iz katerega je napredoval po 39. členu ZOS z negativno oceno, se bo lahko vpisal v 7. razred večerne osnovne šole.

ODGOVOR:
Določila sedanjega 39. člena ZOS so dopuščala takšen način napredovanja učencev, kot je to opisala tov. Anica Rožič. Zaradi takšnega napredovanja z negativno oceno je po analizi zavoda za šolstvo SRS 61% do 65% učencev obdržalo negativne ocene oziroma so jih dobili še pri drugih predmetih. Zato je spremenjen 39. člen ZOS (zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o osnovni šoli) je že sprejet, a še ni objavljen. Po predlogu zakona naj bi se 39. člen ZOS spremenil tako, da bi se glasilo:
»Učenci osnovne šole napredujejo v višji razred, če so ocenjeni iz vseh predmetov s pozitivnimi ocenami.
Učenci od petega do vštetelega sedmega razreda napredujejo v višji razred tudi tedaj, če so ocenjeni iz enega predmeta negativno; ne morejo pa napredovati v višji razred, če so v dveh zaporednih razredih iz istega predmeta ocenjeni z negativno oceno.
Učenci od petega do oštetelega sedmega razreda, ki so negativno ocenjeni iz enega ali dveh predmetov, opravljajo popravni izpit iz teh predmetov. Razred ponavljajo, učenci prvega raz-

reda, ki so negativno ocenjeni iz enega ali več predmetov; učenci od drugega do vštetelega četrtega razreda, ki so negativno ocenjeni iz dveh ali več predmetov; učenci od petega do vštetelega sedmega razreda, ki so negativno ocenjeni iz treh ali več predmetov, ter tisti učenci teh razredov, ki niso opravili popravnega izpita po tretjem odstavku tega člena.»
Iz citiranega predloga za spremembo dosejanega 39. člena ZOS je razvidno, da ni večjih sprememb o napredovanju učencev od 2. do 4. razreda. Od 5. do 7. razreda pa bodo uvedeni popravni izpiti. Po novem bo torej učenec lahko napredoval z eno negativno oceno le še v 5. razred, naprej pa z negativno oceno ne bo mogel napredovati, če ne bo uspešno opravil popravnega izpita.

VPRAŠANJE:
Osnovna šola Preserje sprašuje, če je še v veljavi besedilo 48. člena ZOS?

ODGOVOR:
Besedilo 48. člena ZOS (Ur. l. SRS, št. 9/68 — objavljeno tudi v Objavah št. 2 z dne 27. marca 1968) je še v veljavi. Toda pripomniti je treba, da je že sprejeta sprememba 48. člena ZOS, ki pa še ni objavljena. Predlog novega 48. člena pa se glasi:
»Učenec izpolni obvezno šolanje potem, ko je osem let obiskoval osnovno šolo.
Osnovna šola lahko omogoči izredno marljivemu in sposobnemu učencu, da konča razred tudi prej kot v enem šolskem letu.
Če je tak učenec po prejšnjem odstavku končal osmi razred osnovne šole prej kot v osmih letih, se šteje, da je izpolnil osemletno šolsko obveznost.»

Po predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o osnovni šoli bodo spremembe začele veljati smiselno dan po objavi v »Uradnem listu SRS«.
Janko Brunet
dipl. pravnik

Mnenja naših umetnostnih kritikov so več ali manj enotna: »V današnjem umetniškem svetu prevladujočega intelekta, kontrolirane čustvenosti, iztanjšanih izkušenj, je pojav umetniške osebnosti, kakršna je Jakijeva, skorajda podoben čudežu.« (Zoran Kržišnik). Pridev v Nazarje, kjer se je »utaboril« — se pravi postavil je dom in razstavno galerijo slikar Jaki, gledaš to dolino, poslušaj, kaj menijo o slikarju ljudje («Srečni smo lahko, da imamo tudi v naši dolini ljudi, ki so voljni pomagati»), se pogovarjaš s slikarjem, gledaš njegove fantastično barvite podobe in si misliš: zares čudež! Ne le njegovo slikarstvo — skorajda je v umetniškem svetu pravi čudež tudi njegov odnos do ljudi, do sovaščanov.

Od 25. aprila do konca maja lahko vidite v njegovi galeriji v Nazarjih razstavo 50 slik pod geslom »Poklon mladini«. Jaki je namenil ves izkupiček razstavljenih slik (okoli 15 milijonov S-din) za gradnjo osnovne šole v Mozirju — stara se je namreč podrla, zato imajo otroci zdaj pouk v začasnih učilnicah. Slike so v glavnem že prodane.

Ta je poteza slikarja-umetnika, ki je nedvomno edinstvena in za-

služi vso pozornost. Če vas te dni zanese pot v Jakijevo galerijo, vas bodo sprejeli dežurni učenci moziške osnovne šole ali pa njen ravnatelj prof. Maks Vester. Ta vam bo povedal, da je Jaki že prej podaril skladu za novo šolo 2 milijona S-din, ostalo namerava vajo zbrati s samopriskvom občanov, prispevkom izobraževalne skupnosti in pa občinske skupščine. Tako računajo, da bo čez dobro leto stala v Mozirju nova prostorna šolska stavba.
»Zgleden primer sodelovanja in samoodpovedovanja je naš slikar Joža Horvat-Jaki.« pravijo ljudje v Savinjski dolini. Kot umetnik čuti potrebo po čimbolj estetsko urejenem okolju in si prizadeva, da bi se tudi naša dolina lahko ponašala s sodobno oblikovanimi in funkcionalnimi objekti. S svojim prispevkom, ki ga je že in ga še namerava pokloniti šoli, je pokazal veliko zavest, ki jo čuti do vzgojno izobraževalne ustanove in do družbe. Njegov primer je izjemen in hvalevreden, kajti njegova pomoč je velika in precej presega osnovni delež, ki ga prispevajo drugi občani. Posebno pozornost vzbujajo njegova odločitve, da želi z izredno likovno razstavo še povečati ta svoj delež pri gradnji prepotrebne ustanove.»

Joža Horvat-Jaki je rojen 4. 3. 1930 v Murski Soboti; ukvarja se s slikarstvom, grafiko in keramiko

Slike zelene pokrajine

Med prijaznimi dolenskimimi griči nad Trebnjem leži vasica Catež, ki si jo je Levstik izbral za cilj svojega slovitega Popotovanja. Človeku se zdi, da je v tem valovanju zemlje komajda še kje prostor za hišo ali hram. Dejali bi: saj je ta svet kot nalašč postavljen tako, da bi ga upodobila slikarjeva roka... Ljudje tod so preprosti: živijo od vinograda in zaplat zemlje in od dela na železnici. Za učitelja imajo Viktorja Magyara. V te kraje je prišel iz kamniške okolice. Pa dobro se razumemo z njim in kadar je v kraju preda-

Novari v Italiji. Nekatere slike se selijo z razstave na razstavo, tako da jih slikar še komajda sreča, in veliko jih odide v privatne zbirke doma in na tujem. Saj skorajda ne mine teden, da se pri Magyarjevih ne bi ogledil kdo zaradi razstave, zaradi slike.

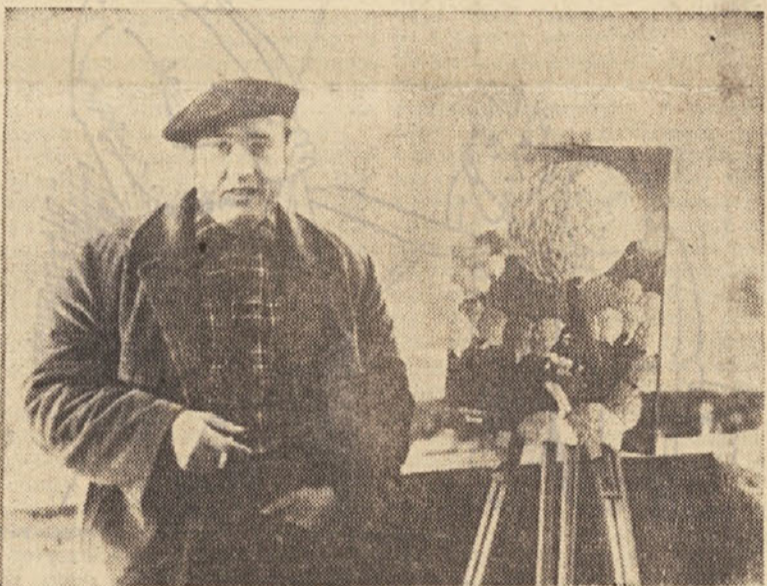
»Skorajda ne mine dan, da ne bi slikal,« mi pripoveduje, ko si v pregrajenem delu prostornega šolskega kabineta ogledujem nje gova dela. »Tak sem... Sam si dostikrat pravim besede, ki mi jih je v neko knjigo o umetnosti starih ljudstev zapisal prijatelj: Slikam, torej sem. Torej moram

imel samostojno razstavo v Novari, kjer sem lani skupinsko razstavljal z Generaličem ml., Lackovičem in drugimi iz hlebinske šole. Novarska razstava bo šla tudi v Milano.«

»In doma?«
»Lani sem ob izseljeniškem tednu samostojno razstavljal na Mirni. Moje slike so bile tudi v kostanjeviškem Lamutovem likovnem salonu, ko je bila tam razstava Svet naivnih. Sedaj moram predvsem delati... V kratkem bomo imeli v Trebnjem slikarsko razstavo, kjer bodo razstavljeni dela udeležencev prve slikarske kolonije tako imenovanih »naivcev« pri nas... potem pride avgusta še slikarska kolonija in razstava slikarskih del mlajše veje hlebinske šole. Potem pride avgusta spet slikarska kolonija...«

Plakati z razstav na zidu. Gajba za sadje, polna pisem, Deske, na katere slika Magyar. Lesena skulptura, ki jo je naredil za nekega umetnostnega zgodovinarja, in slike... cela galerija slik na steni. Vsi letni časi so prisotni in ni slike, da ne bi bil na njej grič. In tolikokrat so na slikah otroci: vsepovsod se prikazujejo njihove glave. Zelena pokrajina, ki celo takrat, ko jo prekrije sneg, ne izgubi svojega zelenja. Tu je upodobljena dolenska pokrajina tako, kot jo le more vzljubiti nekdo, ki je prišel od drugje, ki mu je bilo vse novo in presenetljivo. Slikarjev čustveni odnos do nje je ves čas prisoten.

Magyar ni nedeljski slikar. Pedagog je in slikar. Nikakršen največ v slikarstvu ni. Človek je slikar ali pa ni slikar — kot je umetnost le ena. Ste morda že kdaj slišali na primer o zdravniku — nauvcu, ali fiziku — nauvcu, ... ali pa o učitelju — nauvcu?
PETER BREŠČAK

Slikar in učitelj Viktor Magyar

vanje ali veselica, vselej nam nariše plakate. Kaj jih ne bi, saj je slikar, pravijo domačini.

Stavba, ki jo omenja Levstik za novo šolo in jo tako hvali, se že davno pogreza vase. Nova šola, zgrajena po osvoboditvi, se ti ob vaških hišah in hišicah zazdi kot prava palača. Pa na moč si presenečen, ko vidiš, kako malo je pravzaprav prostora v njej. Ogromne hodnike in avlo nekako zožijo in naredijo bolj domače slike, obešene po stopnišču in hodnikih. S preprosto, otroško tiskano pisavo stoji pod njimi primke čateškega učitelja. Tu in tam so še druge slike. Na primer Jaki. V predstobi učiteljevega stanovanja tiktaka starinska ura in šteje dneve, ki so še ostali do prvih česenj. Na drugi strani panjska končnica in na tretji nepogrešljivi Tisnikar. Pa kolovrat. V stanovanju mala retrospektiva učiteljevih prijateljev — slikarjev: Lackovič, ki ga cenita New York in Pariz, Repnik s svojimi trpini, prijatelj Mihelič s topoli in portret učiteljevih dvojčic, ki jim je v tem šolskem letu postal tudi »tovariš«.

Viktor Magyar, ki učiteljuje na Catežu že šesto leto, je že pol desetletja član društva naivnih slikarjev Hrvaške. Veliki ljubitelj likovne umetnosti zagrebški novinar Gerhard Ledič mu je pomagal, da se je včlanil in društvo, v katerem so znani slikarji hrvaške hlebinske šole. Tako je imel veliko možnost razstavljanja svoja slikarska dela na številnih razstavah, ki jih je prirejalo to znano društvo likovnikov doma in na tujem. Lansko leto je Viktor Magyar prišel z nekaj slikami na razstavo v Philadelphiji, njegove slike so danes tudi v Zürichu in

slikati... Še nekaj dni in odprta bo razstava slikarskih del članov društva naivnih slikarjev na zagrebškem vselejsemu, potem moram krepko prijeti za jesen, ko bom

Janez Ljubljanski: »Mati ljubezniva« — Kameni vrh, l. 1459

Mednarodni kongres filmskih klubov v Freiburgu

Med 8. in 13. aprilom je bil v nemškem mestecu Freiburgu mednarodni kongres mladinskih filmskih klubov. Udeležilo se ga je 400 mladih ljubiteljev filma iz 12 evropskih dežel. Letos so bili prvič gostje tudi Jugoslavlani: 5 članov kluba ljubiteljev filma iz Ljubljane.

Letošnja tema je bila Kino med prilaganjem in nasprotovanjem. Uvodni referat je nakazal smernice kongresa, ki naj bi obravnaval gledalca v odnosu do filmov, ki jih nudijo kinematografi, predvsem pa njihovo moč v oblikovanju človekove osebnosti. Človek, ki je skupek svojih lastnih možnosti, igra kot družbeno bitje pač toliko vlog, kot jih zmore. Kino mu nudi vzorce, po katerih spreminja svoje navade, se prilagaja drugim. Človekovo obnašanje oblikujeta sprejem življenjskih vlog drugih in možnost, da se ta vloga prevzame. Vsa prilaganja in nasprotovanja temu so bistvo oblikovanja družbenega bitja. Vendar pa oblikovanje vloge posameznika, nasploh ali v določenih trenutkih, zahteva samostojnost. Posebno ko so mehanizmi množičnih občil izkoriščeni prav za oblikovanje sistema, ki omogoča usmerjanje tega prilaganja in nasprotovanja. Prav to oblikuje potrošniške norme. Ti mehanizmi pa so tudi lahko najbolj uporaben agent za prilaganje in nasprotovanje določenim družbenim normam. V ta namen so organizatorji izbrali filme, ki so od najbolj cenenejšega kliča do zrelega umetniškega dela demonstrirali vse možnosti, ki prežijo na gledalce v dvorani. Verjetno je bilo najbolj drastičen primer lanskega Oskarjevca. Film Norma, Jewisona V nočni vročini z Red Steigerom in Sidneyem Poitierom načelna rasistični problem posteno, pretresljivo. Ob koncu pa ublaži svojo poanto z ljubežljivim nasmeškom črnca, ki je doživel svojo zmago, belcu, ki se je moral prilagoditi temu, da je črnci sposobnejši in celo predpostavljeni. Ta didaktični happy-

end pa ublaži vsa gledalčeva nasprotovanja, ki se porajajo med projekcijo filma, in pusti v gledalca občutek, da za rešitev rasnega vprašanja na ameriškem jugu zadostuje le upornost črnca. Črnci naj bodo tisti, ki si morajo izboriti svoje pravice. Antirasistični film s konformističnim koncem.

Ne bi se zadrževal pri Jamesu Bondu, Bonnie in Clyde, Godardu in podobnih filmih. Vsi skupaj so predstavljali resda solidno pahljajo svetovnega filmskega programa. Omeniti bi bilo dobro, da so filmi govorili o problemih rasizma, ideologije, seksa, nasilja. Razprave ob filmih naj bi dopolnile referat. Vendar so bili mladi ljudje, polni političnega in socialnega nemira zadnjega leta, močno nestrpni. Zeleli so politični angažma, ne pa studioznega dela. Odzveli so nekaj časa za svoje razprave, ki pa so bile za opazovalca od drugod prej zioraba besed revolucija, socializem. Marx v okviru sibekega programa, kot pa resnična potreba po revoluciji. S tem pa so onemogočili, da bi program (posebno debatni del) bil tudi v celoti izpeljan. Pa čeprav je dajal v svoji analitični osnovi dovolj možnosti, da se izpeljejo mnoge revolucionarne zamisli zadnjih časov. Množična komunikativna sredstva so najbolj vsestranski in najbolj prikriti orožje vseh strank na svetu. Ustvariti si svojo podobo sveta in v njej osamosvojiti samega sebe od vseh vplivov, ki peljejo h kakršnikoli uniformirani ali aprioristični miselnosti, ki pomenilo najbolj revolucionarni vstop v socializem. Le na žalost, da se mladi ljudje v Freiburgu tega niso zavedali. In tako je njihov nastop izzvenel skoraj zaviralno.

MIRJANA BORČIČ

Franc Stele: »Slikarstvo v Sloveniji od 12. do 16. stoletja«

K umetnostnozgodovinskemu pristihi še nedavno izšlo knjigo »Slikarstvo v Sloveniji od 12. do 16. stoletja«. Pomembna noviteta ni povsem nova po zamisli in pisanju, saj je dr. Stele večino tega gradiva že objavil v Mladiki približno pred petintridesetimi leti ter ga pripravil za knjižno izdajo. Seveda bi ponatis ne zadovoljil, saj je bilo še marsikaj na novo odkritega, marsikaj je bilo treba prevrednotiti, izpopolniti z novimi aspekti. Nova dognanja pa bistveno spreminjajo prvotno podobo o umetnostnih pojavih na Slovenskem, in čeprav se ni mogoče zreti dokončnih zaključkov, pa je strnjena podoba umetnostnih pojavov, kot nam jo razgrinja Franc Stele, nepogrešljivo jedro za študij petstoletnega razvoja slovenskega slikarstva. Kot je avtor uvodoma skromno zapisal: »Ostane naj splošno informativni tekst brez videnja znanstvenosti podčrtujoče tako imenovane dokumentacijske obremenitve.« Seveda najdemo ob koncu potrebno literaturo za tiste, ki bi hoteli nadrobneje seznaniti s posamezno umetnostno problematiko navedenega obdobja, pri čemer ne gre prezreti, kolikšen delež ima prav Franc Stele pri odkrivanju naše srednjeveške umetnostne kulture.

Avtor je v svoji knjigi najprej podal pregledno jedro o slikarstvu, kot se pojavlja v Sloveniji od XII do XVI. stoletja, nato obsežnejše oblikovno stensko slikarstvo. V tem okviru govori avtor o ikonoografskem programu, o tematiki in kulturni zemljepisni opredelitvi, o slogu in razvojnih stopnjah ter o vlogi umetniških osebnosti, kot so Janez Ljubljanski, Janez ter Vinsenc iz Kastva, Jernej iz Loke, Janez Akliva, Andrej iz Ottinga ter drugi. Nato preide k obravnavanju tabelnega slikarstva, kjer avtor ne zamudi spregovoriti o ohranjenih in neohranjenih ali presenečenih delih, gotovo pa se je prav na tem področju manj obnavalo, kot bi pričakovali, k čemur je gotovo pripomogla tudi barokizacija, ki je z novim okusom in zahtevnejšo stilizacijo nadomestila poprejšnje slogovne stvaritve. Kakor gre profanemu in enciklopedičnemu slikarstvu soraymerna beseda, pač glede na ostaline, pa se zdi, da bi lahko prišli lumenirani rokopiši bolj do izrazja. O slikanih oknih kar ni mogoče pisati, ker skorajda ni ostalin. Čeprav vemo, da so nekdo bila poslikana okna kot drugod po svetu. Srednjeveško slikarstvo z renesančnimi deli se nam kaže kot strnjena ustvarjalna doba na Slovenskem: tovrstna slikarska hotenja je poleg novodobnih težnji omajal tudi protestantski- zem na Slovenskem.

France Stele je s »Slikarstvom v Sloveniji od XII do XVI. stoletja« podal dragoceno, dopolnjujočo podobo domače slikarske ustvarjalnosti njegovo bazično poznavanje stvarine ga vodi do trdnih spoznanj. Besedilo dopolnjujejo številne, a potrebne reprodukcije v črno-beli tiskani; pri današnjih zahtevah bi pač želeli boljše fotografije, pa tudi nekaj barvnih posnetkov. Čitke zavoljo tiskarskih napak pa je povsem na mestu. Ovojni list Toneta Bitenca je barvno zgrešen.

M.-V. SKALAR: PROTESTIRAM

Rastoci povojni nemir dorascajocih generacij de dije casa ni samo hvalez- na snov za stolpce senzacij zeljnih časopisov, marvec tudi resen predmet za pomembno proucevanje s strani emi- nentnih pedagogov, psihologov, socio- logov, kriminologov ter drugih; vsi ti skušajo, seveda vsak iz svojege zor- zna koga, odkriti prave vzroke teh množičnih gibanj, proti komu so ta praprazna naperjena in kakšen je njihov pomen pri oblikovanju bodoče podobe človeške družbe.

V to kategorijo dobronamernih pri- zadevanj sodi tudi drobna knjižica za- koncev Marije in Vinka Skalarja »PROTESTIRAM«, ki jo je pred kratkim poslala na slovenski knjižni trg Cankarjeva založba v Ljubljani za re- klamno ceno 4,50 N-din.

Avtorja, oba poklicna psihologa, vosega drobnega opusa nista zasno- vala kot enotno studijo s postavitvijo temeljnega in izhodiščnega problema, z njegovim postopnim razreševanjem ter s logičnim zaključkom, marvec sta dobrih petdeset strani mlaščke kratke- za to, da sta nanašala 11 samostojnih ali ali manj silovitih podob, ki, združene v celoto, tvorijo zaskočenno in med seboj skladno dopolnjevalno se biopsihosocialno skico nemirnega do- naščajočega človeka današnjih dni.

Dotaknila sta se hippipjeve, beatni- kov, protestnih pesnikov in protest- nih pevcev, huliganov, mladoletnih prestopnikov in celo samomorilcev. Vzroke za notranjo stisko mladik krat- za njihov protest proti obstoječemu svetu razlagata z biološkimi in social- nimi dejavniki, ki pa se med seboj vse- čas nelodljivo prepletajo.

Po eni strani povzročajo visoka ra- ven zdravstvene službe, kalorično in vitaminsko bogata prehrana, napredna tehnologija, zmanjšanje dela, vse večja športna aktivnost, hitrejši tempo življenja ter pravo bombardiranje mladega organizma z najrazličnejšimi dražljaji naprav sodobne civilizacije tako imenovano akceleracijo, t. j. po- sebnost telesnega razvoja in vse zgodnejšo spolno dozorelost, pri čemer ni selektivna in socialna zrelost oseba- ka očitno precej zaostaja. Klasična pu- bertetna, ki so ga poznali stado- letni pedagogi pod pojmom »back- fish«, praktično ni več. Nadomestila je biološko odrasel, toda osebnost- no še ne povsem dozorel individuum, ki sprito naraščajočih zahtev današ- nje kulture še nikakor ne poseduje vseh pogojev za polnovredno vključe- vanje v komplicirano kolese sodobne družbe.

Po drugi strani pa stopa v ospred- je še nek drug proces, t. j. proces, ki mu Francoz Edgar Moren pravi de- gonorokratizacijo in pedokratizacijo. Z degonorokratizacijo označuje avtor tisto skovance pojav nenehnega upa- danja avtoritete starejših in odraslih članov družbe, pri čemer vpliv mladi- dine nenehno narašča. Le-ta se nam-

reč vse manj meni za življenjske iz- kušnje starejših, katere odkrito iro- nizira, označuje jih kot anahronistične, zaprašene in neživljenjske. Ne- redko skuša celo na šokanten način pokazati, kako zavestno ignorira »do- bre navade« iz dobe pred II. svetovno vojno ali pa še pred njo. Foieg tega so starejši izgubili tudi nekdanji mo- nopol edinega posredovalca znanja in izkušenj; oboje si mladi rodovi sku- šajo pridobiti tudi sami bodisi nepo- sredno iz knjig, bodisi s pomočjo ne- nenehnih uslug množičnih sredstev komunikacije ali pa celo z lastnim praktičnim eksperimentiranjem. Vzpo- redno z degonorokratizacijo gre tudi za pojav pedokratizacije, t. j. pojav, da vse bolj razgledani in razgibani mladi ljudje vnašajo v življenje cikli sebe vedno več novih idej ter tako z no- vimimi sokovi oplajajo vsa pomembnej- ša področja človekovega delovanja umetnosti od politike. Mimo takšnih oblik protesta, ki lahko pomenijo kon- struktivno kritiko ali pa celo minir- nje marsičesa, kar se je zares že pre- živel, pa obstajata tudi dve očitno negativni obliki protesta: delinkvenca (konflikt s pravnimi normami) in sui- cid (samouničenje oseba).

Tople besede, ki sta jih zapisala avtorja o mladini današnjega časa, iz- žarevajo njuno ljubezen do nje ter trdno zaupanje v njene aktivne in la- tentne sile. To potrjujejo tudi za- ključne misli v zadnjih odstavih tek- sta, s katerimi pisca te brošure iz- razata svoj poklicni in humoristični credo:

«... Mlad človek ima moč, da sam išče izhode iz svojih stisk, da jih naj- de in da ne ostane hladen, če opaža, da trpijo krivice drugi. Mnogi ojekt- nijo v boju in največje svoje osebno navzočje. Ne protestirajo proti vse- mu in vsakomur, bojujejo se le proti slabemu v samem sebi in proti tuj- u, v katerem živijo. Zavedajo se, da se svet ni pričel šele z njimi in da ni vse, kar je staro in drugačno od njihovega, tudi preživelo in nazadnja- ško. Iščejo potj do starih in gradijo naprej na njihovih spoznanjih. Zavest- no iščejo v življenju smisel za lepoto. Ne klanjajo se danes tako opevanemu niču in nesmislu. Svojo notranjo po- dobo gradijo z vrednotami in veru- gotovijo jim bo uspelo uresničiti nekaj- jejo v človeka in njegovo moč. Prav svojih sanj. Poudarjam »nekaj«, ker hočem povedati, da so mnogo že storili pred njimi in da bodo mnogo še storili za njimi drugi. Prizadevanja posameznikov so drobna, a nepogre- šljivi čini v neskončni vertigi iskanj novega in boljšega.»

Mar ta finale ne zveni kot veliča- sten koral, posvečen mladim, ki bodo kljub občasnim omahovanjem ter raz- nim spodsrijajem zagotovo uspešno nadaljevali od nekdanj čarntano člove- kovo pot ter vztrajno izpolnjevali nje- govo težko, a ponosno poslanstvo? VIATOR!

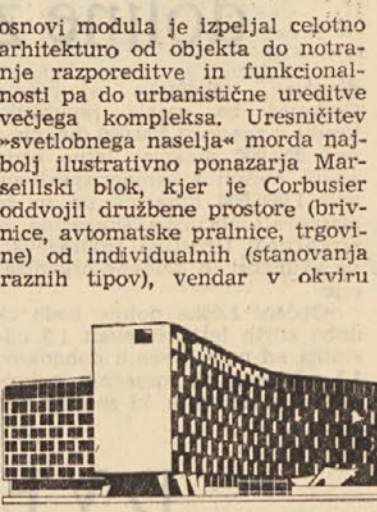
Svet moderne umetnosti (34)

Kakor je bila nacizmu v napo- to socialna vsebina in svobodno oblikovanje Bauhausa, tako tudi italijanski fašizem nasprotuje to- vrstnim zamislam in arhitekturi in si želi ustvariti »lasten« pompoz- ni slog, ki ne more imeti vitali- stičnih temeljev. Kakor je arhi- tekturna le oddaljena od političnih vprašanj, pa je značilno za vsako diktaturo, da onemogoča svobod- no oblikovanje pod takimi ali drugačnimi pretvezami, pri čer- mer se ne oziha na socialno vse- bino, ki jo prinašajo sodobne ob- likovalne možnosti.

Le Corbusier, s pravim ime- nom Charles Edouard Jeanneret (1887—1965), je ime, ki ga ne bi mogli pogršati v okviru evrops- ke arhitekture, seveda pa je Cor- busierov vpliv vidno segel tudi izven evropske celine. Fran- coski arhitekt švicarskega porek- la se je sprva posvetil učenju gra- verstva, tudi risanju, nakar je študijsko popotoval po Franciji, Italiji, Jugoslaviji, po Blžnjem vzhodu, povsod s skicirko, s štud- ijsko vneto, ki ga je bogatila in mu kasneje dala novih pobud. V Parizu mu Perret odkrije mož- nosti uporabe armiranega betona, kar je evropska celina začuda po- časi osvojila. Ob koncu prve sve- tovene vojne je Corbusier naredil kopico načrtov za stanovanjske zgradbe, upoštevajoč povojno ob-

v začnih, svetlih in udobnih prostorih. Toda starega Pariza niso hoteli dati ne tedaj, pa tudi sedaj so polemike enako naspro- tujoče. Na poziv sovjetske vlade je izdelal projekt za Dom sovjeto- v, vendar Corbusierova zamisel ni doživela uresničitve.

Kmalu po I. svetovni vojni je Corbusier s svojimi zamislami privabil mednarodni krog arhi- tektov*, pomembna pa je ustano- vitev CIAM (Mednarodni kongres moderne arhitekture), kjer je Corbusier kot eden vodilnih predstavnikov populariziral svoje koncepte in uveljavljanje moder- nih gradbenih principov. Kljub vsemu pa je Corbusier v Franciji težko uspeval, šele po drugi sve- tovni vojni je dobil priznanja in naročila večjega formata. Če je v dvajsetih letih prejel prvo na- gradvo za projekt palače Društva narodov v Zenevi, se je potlej odkretel avtorstvu, ker so tolko- krat spremlili njegovo zamisel, da je bore malo ostalo od prvot- ne zamisli. Njegovi urbanistični načrti za Buenos Aires, Alžir, no- vi Antwerpen so ostali pri zamisli, ali vsaj večina teh veličastnih načrtov ni našla praktične pot- ditve. V dozorih letih je Cor- busier očitno uveljavljal načelo, da vsak človek potrebuje sonce, prostor in zelenje ter tem zahte- vami podredil oblikovanje. Cor-

Shematičen prikaz palače UNESCO v Parizu — 1958 so odprli palačo, ki so jo izdelali arhitekti Marcel Bauer (ZDA), Pietro Nervi (Italija) in Bernard Zehruss (Francija). Celotna stavba ima obliko črke Y. Arhitekti so smeli načrtovati višino palače tako, da le-ta ni presegla višine okoljskih, tipično pariških hiš preteklega stoletja. Da bi ne nastal jež med stariimi zgradbami in moderno palačo UNESCO, so arhitekti izpeljali zamisel tako, da so obdali trg pred palačo z nasadi in drevjem, palačo pa »pogobili« za nekaj nadstropij v podzemlju, vendar so tudi pri tem našli svetlobne rešitve: pred takimi pariškimi hiš preteklega stoletja. Da bi ne nastal jež med stariimi zgradbami in moderno palačo UNESCO, so arhitekti izpeljali zamisel tako, da so obdali trg pred palačo z nasadi in drevjem, palačo pa »pogobili« za nekaj nadstropij v podzemlju, vendar so tudi pri tem našli svetlobne rešitve: pred takimi pariškimi hiš preteklega stoletja. Da bi ne nastal jež med stariimi zgradbami in moderno palačo UNESCO, so arhitekti izpeljali zamisel tako, da so obdali trg pred palačo z nasadi in drevjem, palačo pa »pogobili« za nekaj nadstropij v podzemlju, vendar so tudi pri tem našli svetlobne rešitve: pred takimi pariškimi hiš preteklega stoletja. Da bi ne nastal jež med stariimi zgradbami in moderno palačo UNESCO, so arhitekti izpeljali zamisel tako, da so obdali trg pred palačo z nasadi in drevjem, palačo pa »pogobili« za nekaj nadstropij v podzemlju, vendar so tudi pri tem našli svetlobne rešitve: pred takimi pariškimi hiš preteklega stoletja. Da bi ne nastal jež med stariimi zgradbami in moderno palačo UNESCO, so arhitekti izpeljali zamisel tako, da so obdali trg pred palačo z nasadi in drevjem, palačo pa »pogobili« za nekaj nadstropij v podzemlju, vendar so tudi pri tem našli svetlobne rešitve: pred takimi pariškimi hiš preteklega stoletja. Da bi ne nastal jež med stariimi zgradbami in moderno palačo UNESCO, so arhitekti izpeljali zamisel tako, da so obdali trg pred palačo z nasadi in drevjem, palačo pa »pogobili« za nekaj nadstropij v podzemlju, vendar so tudi pri tem našli svetlobne rešitve: pred takimi pariškimi hiš preteklega stoletja. Da bi ne nastal jež med stariimi zgradbami in moderno palačo UNESCO, so arhitekti izpeljali zamisel tako, da so obdali trg pred palačo z nasadi in drevjem, palačo pa »pogobili« za nekaj nadstropij v podzemlju, vendar so tudi pri tem našli svetlobne rešitve: pred takimi pariškimi hiš preteklega stoletja. Da bi ne nastal jež med stariimi zgradbami in moderno palačo UNESCO, so arhitekti izpeljali zamisel tako, da so obdali trg pred palačo z nasadi in drevjem, palačo pa »pogobili« za nekaj nadstropij v podzemlju, vendar so tudi pri tem našli svetlobne rešitve: pred takimi pariškimi hiš preteklega stoletja. Da bi ne nastal jež med stariimi zgradbami in moderno palačo UNESCO, so arhitekti izpeljali zamisel tako, da so obdali trg pred palačo z nasadi in drevjem, palačo pa »pogobili« za nekaj nadstropij v podzemlju, vendar so tudi pri tem našli svetlobne rešitve: pred takimi pariškimi hiš preteklega stoletja. Da bi ne nastal jež med stariimi zgradbami in moderno palačo UNESCO, so arhitekti izpeljali zamisel tako, da so obdali trg pred palačo z nasadi in drevjem, palačo pa »pogobili« za nekaj nadstropij v podzemlju, vendar so tudi pri tem našli svetlobne rešitve: pred takimi pariškimi hiš preteklega stoletja. Da bi ne nastal jež med stariimi zgradbami in moderno palačo UNESCO, so arhitekti izpeljali zamisel tako, da so obdali trg pred palačo z nasadi in drevjem, palačo pa »pogobili« za nekaj nadstropij v podzemlju, vendar so tudi pri tem našli svetlobne rešitve: pred takimi pariškimi hiš preteklega stoletja. Da bi ne nastal jež med stariimi zgradbami in moderno palačo UNESCO, so arhitekti izpeljali zamisel tako, da so obdali trg pred palačo z nasadi in drevjem, palačo pa »pogobili« za nekaj nadstropij v podzemlju, vendar so tudi pri tem našli svetlobne rešitve: pred takimi pariškimi hiš preteklega stoletja. Da bi ne nastal jež med stariimi zgradbami in moderno palačo UNESCO, so arhitekti izpeljali zamisel tako, da so obdali trg pred palačo z nasadi in drevjem, palačo pa »pogobili« za nekaj nadstropij v podzemlju, vendar so tudi pri tem našli svetlobne rešitve: pred takimi pariškimi hiš preteklega stoletja. Da bi ne nastal jež med stariimi zgradbami in moderno palačo UNESCO, so arhitekti izpeljali zamisel tako, da so obdali trg pred palačo z nasadi in drevjem, palačo pa »pogobili« za nekaj nadstropij v podzemlju, vendar so tudi pri tem našli svetlobne rešitve: pred takimi pariškimi hiš preteklega stoletja. Da bi ne nastal jež med stariimi zgradbami in moderno palačo UNESCO, so arhitekti izpeljali zamisel tako, da so obdali trg pred palačo z nasadi in drevjem, palačo pa »pogobili« za nekaj nadstropij v podzemlju, vendar so tudi pri tem našli svetlobne rešitve: pred takimi pariškimi hiš preteklega stoletja. Da bi ne nastal jež med stariimi zgradbami in moderno palačo UNESCO, so arhitekti izpeljali zamisel tako, da so obdali trg pred palačo z nasadi in drevjem, palačo pa »pogobili« za nekaj nadstropij v podzemlju, vendar so tudi pri tem našli svetlobne rešitve: pred takimi pariškimi hiš preteklega stoletja. Da bi ne nastal jež med stariimi zgradbami in moderno palačo UNESCO, so arhitekti izpeljali zamisel tako, da so obdali trg pred palačo z nasadi in drevjem, palačo pa »pogobili« za nekaj nadstropij v podzemlju, vendar so tudi pri tem našli svetlobne rešitve: pred takimi pariškimi hiš preteklega stoletja. Da bi ne nastal jež med stariimi zgradbami in moderno palačo UNESCO, so arhitekti izpeljali zamisel tako, da so obdali trg pred palačo z nasadi in drevjem, palačo pa »pogobili« za nekaj nadstropij v podzemlju, vendar so tudi pri tem našli svetlobne rešitve: pred takimi pariškimi hiš preteklega stoletja. Da bi ne nastal jež med stariimi zgradbami in moderno palačo UNESCO, so arhitekti izpeljali zamisel tako, da so obdali trg pred palačo z nasadi in drevjem, palačo pa »pogobili« za nekaj nadstropij v podzemlju, vendar so tudi pri tem našli svetlobne rešitve: pred takimi pariškimi hiš preteklega stoletja. Da bi ne nastal jež med stariimi zgradbami in moderno palačo UNESCO, so arhitekti izpeljali zamisel tako, da so obdali trg pred palačo z nasadi in drevjem, palačo pa »pogobili« za nekaj nadstropij v podzemlju, vendar so tudi pri tem našli svetlobne rešitve: pred takimi pariškimi hiš preteklega stoletja. Da bi ne nastal jež med stariimi zgradbami in moderno palačo UNESCO, so arhitekti izpeljali zamisel tako, da so obdali trg pred palačo z nasadi in drevjem, palačo pa »pogobili« za nekaj nadstropij v podzemlju, vendar so tudi pri tem našli svetlobne rešitve: pred takimi pariškimi hiš preteklega stoletja. Da bi ne nastal jež med stariimi zgradbami in moderno palačo UNESCO, so arhitekti izpeljali zamisel tako, da so obdali trg pred palačo z nasadi in drevjem, palačo pa »pogobili« za nekaj nadstropij v podzemlju, vendar so tudi pri tem našli svetlobne rešitve: pred takimi pariškimi hiš preteklega stoletja. Da bi ne nastal jež med stariimi zgradbami in moderno palačo UNESCO, so arhitekti izpeljali zamisel tako, da so obdali trg pred palačo z nasadi in drevjem, palačo pa »pogobili« za nekaj nadstropij v podzemlju, vendar so tudi pri tem našli svetlobne rešitve: pred takimi pariškimi hiš preteklega stoletja. Da bi ne nastal jež med stariimi zgradbami in moderno palačo UNESCO, so arhitekti izpeljali zamisel tako, da so obdali trg pred palačo z nasadi in drevjem, palačo pa »pogobili« za nekaj nadstropij v podzemlju, vendar so tudi pri tem našli svetlobne rešitve: pred takimi pariškimi hiš preteklega stoletja. Da bi ne nastal jež med stariimi zgradbami in moderno palačo UNESCO, so arhitekti izpeljali zamisel tako, da so obdali trg pred palačo z nasadi in drevjem, palačo pa »pogobili« za nekaj nadstropij v podzemlju, vendar so tudi pri tem našli svetlobne rešitve: pred takimi pariškimi hiš preteklega stoletja. Da bi ne nastal jež med stariimi zgradbami in moderno palačo UNESCO, so arhitekti izpeljali zamisel tako, da so obdali trg pred palačo z nasadi in drevjem, palačo pa »pogobili« za nekaj nadstropij v podzemlju, vendar so tudi pri tem našli svetlobne rešitve: pred takimi pariškimi hiš preteklega stoletja. Da bi ne nastal jež med stariimi zgradbami in moderno palačo UNESCO, so arhitekti izpeljali zamisel tako, da so obdali trg pred palačo z nasadi in drevjem, palačo pa »pogobili« za nekaj nadstropij v podzemlju, vendar so tudi pri tem našli svetlobne rešitve: pred takimi pariškimi hiš preteklega stoletja. Da bi ne nastal jež med stariimi zgradbami in moderno palačo UNESCO, so arhitekti izpeljali zamisel tako, da so obdali trg pred palačo z nasadi in drevjem, palačo pa »pogobili« za nekaj nadstropij v podzemlju, vendar so tudi pri tem našli svetlobne rešitve: pred takimi pariškimi hiš preteklega stoletja. Da bi ne nastal jež med stariimi zgradbami in moderno palačo UNESCO, so arhitekti izpeljali zamisel tako, da so obdali trg pred palačo z nasadi in drevjem, palačo pa »pogobili« za nekaj nadstropij v podzemlju, vendar so tudi pri tem našli svetlobne rešitve: pred takimi pariškimi hiš preteklega stoletja. Da bi ne nastal jež med stariimi zgradbami in moderno palačo UNESCO, so arhitekti izpeljali zamisel tako, da so obdali trg pred palačo z nasadi in drevjem, palačo pa »pogobili« za nekaj nadstropij v podzemlju, vendar so tudi pri tem našli svetlobne rešitve: pred takimi pariškimi hiš preteklega stoletja. Da bi ne nastal jež med stariimi zgradbami in moderno palačo UNESCO, so arhitekti izpeljali zamisel tako, da so obdali trg pred palačo z nasadi in drevjem, palačo pa »pogobili« za nekaj nadstropij v podzemlju, vendar so tudi pri tem našli svetlobne rešitve: pred takimi pariškimi hiš preteklega stoletja. Da bi ne nastal jež med stariimi zgradbami in moderno palačo UNESCO, so arhitekti izpeljali zamisel tako, da so obdali trg pred palačo z nasadi in drevjem, palačo pa »pogobili« za nekaj nadstropij v podzemlju, vendar so tudi pri tem našli svetlobne rešitve: pred takimi pariškimi hiš preteklega stoletja. Da bi ne nastal jež med stariimi zgradbami in moderno palačo UNESCO, so arhitekti izpeljali zamisel tako, da so obdali trg pred palačo z nasadi in drevjem, palačo pa »pogobili« za nekaj nadstropij v podzemlju, vendar so tudi pri tem našli svetlobne rešitve: pred takimi pariškimi hiš preteklega stoletja. Da bi ne nastal jež med stariimi zgradbami in moderno palačo UNESCO, so arhitekti izpeljali zamisel tako, da so obdali trg pred palačo z nasadi in drevjem, palačo pa »pogobili« za nekaj nadstropij v podzemlju, vendar so tudi pri tem našli svetlobne rešitve: pred takimi pariškimi hiš preteklega stoletja. Da bi ne nastal jež med stariimi zgradbami in moderno palačo UNESCO, so arhitekti izpeljali zamisel tako, da so obdali trg pred palačo z nasadi in drevjem, palačo pa »pogobili« za nekaj nadstropij v podzemlju, vendar so tudi pri tem našli svetlobne rešitve: pred takimi pariškimi hiš preteklega stoletja. Da bi ne nastal jež med stariimi zgradbami in moderno palačo UNESCO, so arhitekti izpeljali zamisel tako, da so obdali trg pred palačo z nasadi in drevjem, palačo pa »pogobili« za nekaj nadstropij v podzemlju, vendar so tudi pri tem našli svetlobne rešitve: pred takimi pariškimi hiš preteklega stoletja. Da bi ne nastal jež med stariimi zgradbami in moderno palačo UNESCO, so arhitekti izpeljali zamisel tako, da so obdali trg pred palačo z nasadi in drevjem, palačo pa »pogobili« za nekaj nadstropij v podzemlju, vendar so tudi pri tem našli svetlobne rešitve: pred takimi pariškimi hiš preteklega stoletja. Da bi ne nastal jež med stariimi zgradbami in moderno palačo UNESCO, so arhitekti izpeljali zamisel tako, da so obdali trg pred palačo z nasadi in drevjem, palačo pa »pogobili« za nekaj nadstropij v podzemlju, vendar so tudi pri tem našli svetlobne rešitve: pred takimi pariškimi hiš preteklega stoletja. Da bi ne nastal jež med stariimi zgradbami in moderno palačo UNESCO, so arhitekti izpeljali zamisel tako, da so obdali trg pred palačo z nasadi in drevjem, palačo pa »pogobili« za nekaj nadstropij v podzemlju, vendar so tudi pri tem našli svetlobne rešitve: pred takimi pariškimi hiš preteklega stoletja. Da bi ne nastal jež med stariimi zgradbami in moderno palačo UNESCO, so arhitekti izpeljali zamisel tako, da so obdali trg pred palačo z nasadi in drevjem, palačo pa »pogobili« za nekaj nadstropij v podzemlju, vendar so tudi pri tem našli svetlobne rešitve: pred takimi pariškimi hiš preteklega stoletja. Da bi ne nastal jež med stariimi zgradbami in moderno palačo UNESCO, so arhitekti izpeljali zamisel tako, da so obdali trg pred palačo z nasadi in drevjem, palačo pa »pogobili« za nekaj nadstropij v podzemlju, vendar so tudi pri tem našli svetlobne rešitve: pred takimi pariškimi hiš preteklega stoletja. Da bi ne nastal jež med stariimi zgradbami in moderno palačo UNESCO, so arhitekti izpeljali zamisel tako, da so obdali trg pred palačo z nasadi in drevjem, palačo pa »pogobili« za nekaj nadstropij v podzemlju, vendar so tudi pri tem našli svetlobne rešitve: pred takimi pariškimi hiš preteklega stoletja. Da bi ne nastal jež med stariimi zgradbami in moderno palačo UNESCO, so arhitekti izpeljali zamisel tako, da so obdali trg pred palačo z nasadi in drevjem, palačo pa »pogobili« za nekaj nadstropij v podzemlju, vendar so tudi pri tem našli svetlobne rešitve: pred takimi pariškimi hiš preteklega stoletja. Da bi ne nastal jež med stariimi zgradbami in moderno palačo UNESCO, so arhitekti izpeljali zamisel tako, da so obdali trg pred palačo z nasadi in drevjem, palačo pa »pogobili« za nekaj nadstropij v podzemlju, vendar so tudi pri tem našli svetlobne rešitve: pred takimi pariškimi hiš preteklega stoletja. Da bi ne nastal jež med stariimi zgradbami in moderno palačo UNESCO, so arhitekti izpeljali zamisel tako, da so obdali trg pred palačo z nasadi in drevjem, palačo pa »pogobili« za nekaj nadstropij v podzemlju, vendar so tudi pri tem našli svetlobne rešitve: pred takimi pariškimi hiš preteklega stoletja. Da bi ne nastal jež med stariimi zgradbami in moderno palačo UNESCO, so arhitekti izpeljali zamisel tako, da so obdali trg pred palačo z nasadi in drevjem, palačo pa »pogobili« za nekaj nadstropij v podzemlju, vendar so tudi pri tem našli svetlobne rešitve: pred takimi pariškimi hiš preteklega stoletja. Da bi ne nastal jež med stariimi zgradbami in moderno palačo UNESCO, so arhitekti izpeljali zamisel tako, da so obdali trg pred palačo z nasadi in drevjem, palačo pa »pogobili« za nekaj nadstropij v podzemlju, vendar so tudi pri tem našli svetlobne rešitve: pred takimi pariškimi hiš preteklega stoletja. Da bi ne nastal jež med stariimi zgradbami in moderno palačo UNESCO, so arhitekti izpeljali zamisel tako, da so obdali trg pred palačo z nasadi in drevjem, palačo pa »pogobili« za nekaj nadstropij v podzemlju, vendar so tudi pri tem našli svetlobne rešitve: pred takimi pariškimi hiš preteklega stoletja. Da bi ne nastal jež med stariimi zgradbami in moderno palačo UNESCO, so arhitekti izpeljali zamisel tako, da so obdali trg pred palačo z nasadi in drevjem, palačo pa »pogobili« za nekaj nadstropij v podzemlju, vendar so tudi pri tem našli svetlobne rešitve: pred takimi pariškimi hiš preteklega stoletja. Da bi ne nastal jež med stariimi zgradbami in moderno palačo UNESCO, so arhitekti izpeljali zamisel tako, da so obdali trg pred palačo z nasadi in drevjem, palačo pa »pogobili« za nekaj nadstropij v podzemlju, vendar so tudi pri tem našli svetlobne rešitve: pred takimi pariškimi hiš preteklega stoletja. Da bi ne nastal jež med stariimi zgradbami in moderno palačo UNESCO, so arhitekti izpeljali zamisel tako, da so obdali trg pred palačo z nasadi in drevjem, palačo pa »pogobili« za nekaj nadstropij v podzemlju, vendar so tudi pri tem našli svetlobne rešitve: pred takimi pariškimi hiš preteklega stoletja. Da bi ne nastal jež med stariimi zgradbami in moderno palačo UNESCO, so arhitekti izpeljali zamisel tako, da so obdali trg pred palačo z nasadi in drevjem, palačo pa »pogobili« za nekaj nadstropij v podzemlju, vendar so tudi pri tem našli svetlobne rešitve: pred takimi pariškimi hiš preteklega stoletja. Da bi ne nastal jež med stariimi zgradbami in moderno palačo UNESCO, so arhitekti izpeljali zamisel tako, da so obdali trg pred palačo z nasadi in drevjem, palačo pa »pogobili« za nekaj nadstropij v podzemlju, vendar so tudi pri tem našli svetlobne rešitve: pred takimi pariškimi hiš preteklega stoletja. Da bi ne nastal jež med stariimi zgradbami in moderno palačo UNESCO, so arhitekti izpeljali zamisel tako, da so obdali trg pred palačo z nasadi in drevjem, palačo pa »pogobili« za nekaj nadstropij v podzemlju, vendar so tudi pri tem našli svetlobne rešitve: pred takimi pariškimi hiš preteklega stoletja. Da bi ne nastal jež med stariimi zgradbami in moderno palačo UNESCO, so arhitekti izpeljali zamisel tako, da so obdali trg pred palačo z nasadi in drevjem, palačo pa »pogobili« za nekaj nadstropij v podzemlju, vendar so tudi pri tem našli svetlobne rešitve: pred takimi pariškimi hiš preteklega stoletja. Da bi ne nastal jež med stariimi zgradbami in moderno palačo UNESCO, so arhitekti izpeljali zamisel tako, da so obdali trg pred palačo z nasadi in drevjem, palačo pa »pogobili« za nekaj nadstropij v podzemlju, vendar so tudi pri tem našli svetlobne rešitve: pred takimi pariškimi hiš preteklega stoletja. Da bi ne nastal jež med stariimi zgradbami in moderno palačo UNESCO, so arhitekti izpeljali zamisel tako, da so obdali trg pred palačo z nasadi in drevjem, palačo pa »pogobili« za nekaj nadstropij v podzemlju, vendar so tudi pri tem našli svetlobne rešitve: pred takimi pariškimi hiš preteklega stoletja. Da bi ne nastal jež med stariimi zgradbami in moderno palačo UNESCO, so arhitekti izpeljali zamisel tako, da so obdali trg pred palačo z nasadi in drevjem, palačo pa »pogobili« za nekaj nadstropij v podzemlju, vendar so tudi pri tem našli svetlobne rešitve: pred takimi pariškimi hiš preteklega stoletja. Da bi ne nastal jež med stariimi zgradbami in moderno palačo UNESCO, so arhitekti izpeljali zamisel tako, da so obdali trg pred palačo z nasadi in drevjem, palačo pa »pogobili« za nekaj nadstropij v podzemlju, vendar so tudi pri tem našli svetlobne rešitve: pred takimi pariškimi hiš preteklega stoletja. Da bi ne nastal jež med stariimi zgradbami in moderno palačo UNESCO, so arhitekti izpeljali zamisel tako, da so obdali trg pred palačo z nasadi in drevjem, palačo pa »pogobili« za nekaj nadstropij v podzemlju, vendar so tudi pri tem našli svetlobne rešitve: pred takimi pariškimi hiš preteklega stoletja. Da bi ne nastal jež med stariimi zgradbami in moderno palačo UNESCO, so arhitekti izpeljali zamisel tako, da so obdali trg pred palačo z nasadi in drevjem, palačo pa »pogobili« za nekaj nadstropij v podzemlju, vendar so tudi pri tem našli svetlobne rešitve: pred takimi pariškimi hiš preteklega stoletja. Da bi ne nastal jež med stariimi zgradbami in moderno palačo UNESCO, so arhitekti izpeljali zamisel tako, da so obdali trg pred palačo z nasadi in drevjem, palačo pa »pogobili« za nekaj nadstropij v podzemlju, vendar so tudi pri tem našli svetlobne rešitve: pred takimi pariškimi hiš preteklega stoletja. Da bi ne nastal jež med stariimi zgradbami in moderno palačo UNESCO, so arhitekti izpeljali zamisel tako, da so obdali trg pred palačo z nasadi in drevjem, palačo pa »pogobili« za nekaj nadstropij v podzemlju, vendar so tudi pri tem našli svetlobne rešitve: pred takimi pariškimi hiš preteklega stoletja. Da bi ne nastal jež med stariimi zgradbami in moderno palačo UNESCO, so arhitekti izpeljali zamisel tako, da so obdali trg pred palačo z nasadi in drevjem, palačo pa »pogobili« za nekaj nadstropij v podzemlju, vendar so tudi pri tem našli svetlobne rešitve: pred takimi pariškimi hiš preteklega stoletja. Da bi ne nastal jež med stariimi zgradbami in moderno palačo UNESCO, so arhitekti izpeljali zamisel tako, da so obdali trg pred palačo z nasadi in drevjem, palačo pa »pogobili« za nekaj nadstropij v podzemlju, vendar so tudi pri tem našli svetlobne rešitve: pred takimi pariškimi hiš preteklega stoletja. Da bi ne nastal jež med stariimi zgradbami in moderno palačo UNESCO, so arhitekti izpeljali zamisel tako, da so obdali trg pred palačo z nasadi in drevjem, palačo pa »pogobili« za nekaj nadstropij v podzemlju, vendar so tudi pri tem našli svetlobne rešitve: pred takimi pariškimi hiš preteklega stoletja. Da bi ne nastal jež med stariimi zgradbami in moderno palačo UNESCO, so arhitekti izpeljali zamisel tako, da so obdali trg pred palačo z nasadi in drevjem, palačo pa »pogobili« za nekaj nadstropij v podzemlju, vendar so tudi pri tem našli svetlobne rešitve: pred takimi pariškimi hiš preteklega stoletja. Da bi ne nastal jež med stariimi zgradbami in moderno palačo UNESCO, so arhitekti izpeljali zamisel tako, da so obdali trg pred palačo z nasadi in drevjem, palačo pa »pogobili« za nekaj nadstropij v podzemlju, vendar so tudi pri tem našli svetlobne rešitve: pred takimi pariškimi hiš preteklega stoletja. Da bi ne nastal jež med stariimi zgradbami in moderno palačo UNESCO, so arhitekti izpeljali zamisel tako, da so obdali trg pred palačo z nasadi in drevjem, palačo pa »pogobili« za nekaj nadstropij v podzemlju, vendar so tudi pri tem našli svetlobne rešitve: pred takimi pariškimi hiš preteklega stoletja. Da bi ne nastal jež med stariimi zgradbami in moderno palačo UNESCO, so arhitekti izpeljali zamisel tako, da so obdali trg pred palačo z nasadi in drevjem, palačo pa »pogobili« za nekaj nadstropij v podzemlju, vendar so tudi pri tem našli svetlobne rešitve: pred takimi pariškimi hiš preteklega stoletja. Da bi ne nastal jež med stariimi zgradbami in moderno palačo UNESCO, so arhitekti izpeljali zamisel tako, da so obdali trg pred palačo z nasadi in drevjem, palačo pa »pogobili« za nekaj nadstropij v podzemlju, vendar so tudi pri tem našli svetlobne rešitve: pred takimi pariškimi hiš preteklega stoletja. Da bi ne nastal jež med stariimi zgradbami in moderno palačo UNESCO, so arhitekti izpeljali zamisel tako, da so obdali trg pred palačo z nasadi in drevjem, palačo pa »pogobili« za nekaj nadstropij v podzemlju, vendar so tudi pri tem našli svetlobne rešitve: pred takimi pariškimi hiš preteklega stoletja. Da bi ne nastal jež med stariimi zgradbami in moderno palačo UNESCO, so arhitekti izpeljali zamisel tako, da so obdali trg pred palačo z nasadi in drevjem, palačo pa »pogobili« za nekaj nadstropij v podzemlju, vendar so tudi pri tem našli svetlobne rešitve: pred takimi pariškimi hiš preteklega stoletja. Da bi ne nastal jež med stariimi zgradbami in moderno palačo UNESCO, so arhitekti izpeljali zamisel tako, da so obdali trg pred palačo z nasadi in drevjem, palačo pa »pogobili« za nekaj nadstropij v podzemlju, vendar so tudi pri tem našli svetlobne rešitve: pred takimi pariškimi hiš preteklega stoletja. Da bi ne nastal jež med stariimi zgradbami in moderno palačo UNESCO, so arhitekti izpeljali zamisel tako, da so obdali trg pred palačo z nasadi in drevjem, palačo pa »pogobili« za nekaj nadstropij v podzemlju, vendar so tudi pri tem našli svetlobne rešitve: pred takimi pariškimi hiš preteklega stoletja. Da bi ne nastal jež med stariimi zgradbami in moderno palačo UNESCO, so arhitekti izpeljali zamisel tako, da so obdali trg pred palačo z nasadi in drevjem, palačo pa »pogobili« za nekaj nadstropij v podzemlju, vendar so tudi pri tem našli svetlobne rešitve: pred takimi pariškimi hiš preteklega stoletja. Da bi ne nastal jež med stariimi zgradbami in moderno palačo UNESCO, so arhitekti izpeljali zamisel tako, da so obdali trg pred palačo z nasadi in drevjem, palačo pa »pogobili« za nekaj nadstropij v podzemlju, vendar so tudi pri tem našli svetlobne rešitve: pred takimi pariškimi hiš preteklega stoletja. Da bi ne nastal jež med stariimi zgradbami in moderno palačo UNESCO, so arhitekti izpeljali zamisel tako, da so obdali trg pred palačo z nasadi in drevjem, palačo pa »pogobili« za nekaj nadstropij v podzemlju, vendar so tudi pri tem našli svetlobne rešitve: pred takimi pariškimi hiš preteklega stoletja. Da bi ne nastal jež med stariimi zgradbami in moderno palačo UNESCO, so arhitekti izpeljali zamisel tako, da so obdali trg pred palačo z nasadi in drevjem, palačo pa »pogobili« za nekaj nadstropij v podzemlju, vendar so tudi pri tem našli svetlobne rešitve: pred takimi pariškimi hiš preteklega stoletja. Da bi ne nastal jež med stariimi zgradbami in moderno palačo UNESCO, so arhitekti izpeljali zamisel tako, da so obdali trg pred palačo z nasadi in drevjem, palačo pa »pogobili« za nekaj nadstropij v podzemlju, vendar so tudi pri tem našli svetlobne rešitve: pred takimi pariškimi hiš preteklega stoletja. Da bi ne nastal jež med stariimi zgradbami in moderno palačo UNESCO, so arhitekti izpeljali zamisel tako, da so obdali trg pred palačo z nasadi in drevjem, palačo pa »pogobili« za nekaj nadstropij v podzemlju, vendar so tudi pri tem našli svetlobne rešitve: pred takimi pariškimi hiš preteklega stoletja. Da bi ne nastal jež med stariimi zgradbami in moderno palačo UNESCO, so arhitekti izpeljali zamisel tako, da so obdali trg pred palačo z nasadi in drevjem, palačo pa »pogobili« za nekaj nadstropij v podzemlju, vendar so tudi pri tem našli svetlobne rešitve: pred takimi pariškimi hiš preteklega stoletja. Da bi ne nastal jež med stariimi zgradbami in moderno palačo UNESCO, so arhitekti izpeljali zamisel tako, da so obdali trg pred palačo z nasadi in drevjem, palačo pa »pogobili« za nekaj nadstropij v podzemlju, vendar so tudi pri tem našli svetlobne rešitve: pred takimi pariškimi hiš preteklega stoletja. Da bi ne nastal jež med stariimi zgradbami in moderno palačo UNESCO, so arhitekti izpeljali zamisel tako, da so obdali trg pred palačo z nasadi in drevjem, palačo pa »pogobili« za nekaj nadstropij v podzemlju, vendar so tudi pri tem našli svetlobne rešitve: pred takimi pariškimi hiš preteklega stoletja. Da bi ne nastal jež med stariimi zgradbami in moderno palačo UNESCO, so arhitekti izpeljali zamisel tako, da so obdali trg pred palačo z nasadi in drevjem, palačo pa »pogobili« za nekaj nadstropij v podzemlju, vendar so tudi pri tem našli svetlobne rešitve: pred takimi pariškimi hiš preteklega stoletja. Da bi ne nastal jež med stariimi zgradbami in moderno palačo UNESCO, so arhitekti izpeljali zamisel tako, da so obdali trg pred palačo z nasadi in drevjem, palačo pa »pogobili« za nekaj nadstropij v podzemlju, vendar so tudi pri tem našli svetlobne rešitve: pred takimi pariškimi hiš preteklega stoletja. Da bi ne nastal jež med stariimi zgradbami in moderno palačo UNESCO, so arhitekti izpeljali zamisel tako, da so obdali trg pred palačo z nasadi in drevjem, palačo pa »pogobili« za nekaj nadstropij v podzemlju, vendar so tudi pri tem našli svetlobne rešitve: pred takimi pariškimi hiš preteklega stoletja. Da bi ne nastal jež med stariimi zgradbami in moderno palačo UNESCO, so arhitekti izpeljali zamisel tako, da so obdali trg pred palačo z nasadi in drevjem, palačo pa »pogobili« za nekaj nadstropij v podzemlju, vendar so tudi pri tem našli svetlobne rešitve: pred takimi pariškimi hiš preteklega stoletja. Da bi ne nastal jež med stariimi zgradbami in moderno palačo UNESCO, so arhitekti izpeljali zamisel tako, da so obdali trg pred palačo z nasadi in drevjem, palačo pa »pogobili« za nekaj nadstropij v podzemlju, vendar so tudi pri tem našli svetlobne rešitve: pred takimi pariškimi hiš preteklega stoletja. Da bi ne nastal jež med stariimi zgradbami in moderno palačo UNESCO, so arhitekti izpeljali zamisel tako, da so obdali trg pred palačo z nasadi in drevjem, palačo pa »pogobili« za nekaj nadstropij v podzemlju, vendar so tudi pri tem našli svetlobne rešitve: pred takimi pariškimi hiš preteklega stoletja. Da bi ne nastal jež med stariimi zgradbami in moderno palačo UNESCO, so arhitekti izpeljali zamisel tako, da so obdali trg pred palačo z nasadi in drevjem, palačo pa »pogobili« za nekaj nadstropij v podzemlju, vendar so tudi pri tem našli svetlobne rešitve: pred takimi pariškimi hiš preteklega stoletja. Da bi ne nastal jež med stariimi zgradbami in moderno palačo UNESCO, so arhitekti izpeljali zamisel tako, da so obdali trg pred palačo z nasadi in drevjem, palačo pa »pogobili« za nekaj nad

Ze od nekdaj so bili občani Loške doline vedno enotni in pripravljeni za sodelovanje in skupne akcije. To so dokazali tudi na nedeljskem referendumu za gradnjo nove šole v Starem trgu pri Ložu. Od skupno 2554 vpisanih volivcev jih je 2025 glasovalo »za« samoprispevek ali 79,3 odstotka. Odstotek pa bi bil lahko še znatno večji, če ne bi bilo pomanjkljivosti v volilnih imenikih.

Vzporedno z volitvami odborov in poslancev v občinsko, republikansko in zvezno skupščino so občani Loške doline glasovali tudi o samoprispevku za gradnjo nove šole. V 8 volilnih enotah in na 17 voliščih so z velikim razumevanjem glasovali za samoprispevek. Tako so volivci iz vasi Vrhnika, ki ima 132 vpisanih volivcev, 96,6 odstotka glasovali za samoprispevek. Občani Podgore, Nadleska, Markovca, Podcerkve, Smarate, Starega trga, Igavasi, Viševka in Podoba pa od 80 do 89,5 odstotka. Tudi na drugih voliščih je bil odstotek proti pričakovanju zelo visok in ni bilo primera, da bi glasovali za samoprispevek manj kot 50 odstotkov.

Celotna investicija za gradnjo nove šole v Starem trgu pri Ložu bo po predračunu veljala 3,450,000

80 odstotkov občanov Loške doline za gradnjo nove šole

dinarjev. Občinska skupščina Cerknica bo najela republiški kredit v znesku 1,500,000 dinarjev, nad 200,000 dinarjev letno bodo zbrali občani s samoprispevkom, nad 1,060,000 dinarjev pa so že prispevali občinska skupščina iz proračuna, temeljna izobraževalna skupnost in delovne organizacije.

Občani Loške doline bodo za dobo štirih let prispevali 1,5 odstotka od neto osebnih dohodkov, 1,5 odstotka od mesečnih pokojnin, in sicer tistih, ki znanajo več

letnih davčnih osnov zavezanecov za prispevek od obrti in drugih gospodarskih dejavnosti in 1,5 odstotka letno od katastrskega dohodka od negozdnih zemljišč v lastni občani.

Glede na predvideno število otrok bo obsegala nova šolska stavba najmanj 14 učilnic s specialno urejeno opremo za pouk fizike, kemije, tehnične in likovne vzgoje, s potrebnimi kabinetni za učila, kuhinjo in jedilnico za prehrano učencev, knjižnico, pionirsko sobo, telovadnico ter ostalimi prostori, ki po predpisih ustrezajo potrebam sodobne šole. Z urejenimi pogoji za prehrano bo možno uvesti celodnevno varstvo šolskih otrok in ustrezno organizacijo dopolnilnega pouka, zlasti za oddaljene učence.

Z gradnjo nove šole v Starem trgu pri Ložu pa bodo pričeli že v poletnih mesecih letošnjega leta. Nova šola v Starem trgu pri Ložu bo velika pridobitev za Loško dolino.

Berglez Slavko

DVE 200-LETNICE

Osnovna šola v Zgornjem Leskovcu (prej Sv. Andraž v Haložah) je bila ustanovljena leta 1769. Poučevali so študimagistri v svojem stanovanju in bili so istočasno cerkveniki ter organizirali leta 1806 je gradnja šole v Borla kot patronatna odstopila s sobo, opremljeno s klopmi in kurivom po

slopu, ki je bilo zgrajeno leta 1721 poleg cerkve. Prvi učitelj je bil Marko Mihael 1769-1782, nato Vindiš Jozef 1782-1795, Petrič Jozef 1795-1818 se pritožuje, da pride navadno le 10 do 13 otrok v šolo. Od 1818-1848 je poučeval Franc Petrič in nato Ignac Petrič od 1848-1882. Vračko Janez 1882-1893, Stoklas Vinko 1893-1924 in Vobršč Ciril 1924-1946. Po tem pregledu učiteljev vidimo, da so vsi navedeni dolgo let službovali na enem mestu. V dvorazrednico so jo razširili leta 1872 in nato leta 1894 v trirazrednico. Novo šolsko poslopje, ki je imelo 6 učilnic, je bilo zgrajeno leta 1912. 21. marca 1941. leta je bilo na šoli 6 temeljnih razredov in 3 vzporednice, skupaj 9 oddelkov, 219 dečkov in 206 deklic, skupno 419 učencev in 9 učenih moči. Med vojno je okupator drugo poslopje obnovil in učni jezik je bila nem-

skih učnih prostorov so leta 1909 zgradili novo šolsko poslopje. Na šoli so imeli kmetijsko nadaljevalne tečaje, in sicer: prvi je bil l. 1879 in od l. 1909 dalje. Leta 1941 je delovala 6 razredna deželka, ki je imela 275 učencev, in 6 razredna deželka s 225 učenkami. Do leta 1941 je poslopile služilo pouku. V drugi polovici pa so stavbo zasedli nemški vojniki. Nemščina je bila učni jezik na vseh šolah na Slovenskem. Po končani drugi svetovni vojni je bila šola 7 razredna s 400 učenci. Njena gimnazija je bila ustanovljena z odlokom min. za prosveto LRS VI št. 2236/1 z dne 27. maja 1950 in je pričela z rednim poukom 11. septembra istega leta. Gostovala je v poslopiju osnovne šole. Z novo šolsko reformo leta 1957-1958 o nižjo gimnazijo združil z osnovno šolo v popolno osemrazredno osnovno šolo. Sedaj je v Senturju pri Celju osemrazredna osnovna šola, ki je imela po statističnih podatkih zavoda SR-Slovenije za statistiko v šolskem letu 1968-1969 na zavodu 8 razredov, 22 oddelkov in 662 učencev.

S. P.

Postanite podporni član Učiteljskega pevskega zbora Slovenije »EMIL ADAMIČ!« — Tek. račun 501-8-32/1

ščina. Stavba je ostala nepoškodovana, učilni pa so ves šolski inventar in arhiv. Po končani drugi svetovni vojni so šolo preimenovali v Leskovec pri Ptuj, kasneje pa v Zgornji Leskovec, kjer je sedaj osrednja osemrazredna osnovna šola.

Šola v Senturju pri Celju je bila ustanovljena leta 1769 kot farna šola. Pouk so imeli v privatnih hišah. Šola je bila ustanovljena na pobudo rodbine Ipavec. V Slovenskem šolskem arhivu je Gestionski protokol iz leta 1804, to je protokol šole. Ki so ga vodili in pisali dekani kot distriktni šolski nadzorniki za posamezne dekanije (Fasci 1, 2, 3, 4, 5). Leta 1821 je bilo zgrajeno novo šolsko poslopje in šola je bila

Prosimo vas, da poravnate podporno članarino Učiteljskemu pevskemu zboru Slovenije »Emil Adamič!« Tekoči račun 501-8-32/1

razširjena v dvorazrednico, leta 1873 v tri-, 1874 v štiri-razrednico. Na tej šoli je delal učitelj Anton Sivka, ki ima veliko zaslug tudi za razvoj in razširitev šole. Leta 1891 je krajevni šolski svet sklenil ločiti deško šolo od deželke v samostojno 4 razredno deško in 4 razredno deželko. Zaradi delitve šole in pomanjkanja primernih učnih prostorov, leta 1873 v tri-, 1874 v štiri-razrednico.

PROSVETNI DELAVEC

List izdaja republiški odbor sindikata delavcev službenih dejavnosti SRS izde štiriinšestdesetno, med šolskim letom.

Ureja uredniški odbor, odgovorni urednik Drago Ham. Naslov uredništva: Ljubljana, Poljanska 6-II, telefon 315-565. Naslov uprave: Ljubljana, Nazorjeva 1, telefon 22-984. tisti predal: 555-VII. Letna naročnina: 12 din za posameznike, za šole in druge ustanove 30 din. Stev. tek. računa: 501-8-26-1. Tiska CZP Ljudska pravica.

I. osnovna šola Domžale

razpisuje naslednji prosti delovni mesti:

- 1 UČITELJA ZA RAZREDNI POUK
- 1 UČITELJA ZA DELO V VARSTVENEM ODDELKU

Obe delovni mesti sta razpisani za nedoločen čas s polnim delovnim časom. Stanovanj ni.

Komisija za razpis delovnega mesta ravnatelja na

I. OSNOVNI ŠOLI CELJE

razpisuje prosto delovno mesto

RAVNATELJA

Kandidat mora poleg splošnih pogojev izpolnjevati še naslednja pogoja:

- da ima srednjo, višjo ali visoko izobrazbo pedagoške smeri,
- da ima vsaj 10 let učno-vzgojne prakse.

Prednost imajo kandidati z višjo ali visoko izobrazbo. Kandidati morajo v svoji prijavi navesti svoje dosedanje službovanje in učno-vzgojno delo. Priložiti morajo dokazila, da izpolnjujejo razpisne pogoje.

Prijava mora biti odposlana v 15 dneh po objavi na naslov: Komisija za razpis delovnega mesta ravnatelja, I. osnovna šola Celje, Vrnčeva 13, p. p. 114.

Izbrani kandidat bo lahko zasedel delovno mesto z novim šolskim letom.

VARČEVALCI!

PRI 20. NAGRADNEM ŽREBANJU KREDITNE BANKE IN HRANILNICE LJUBLJANA STE LAHKO DOBITNIK ENE IZMED ŠTEVILNIH NAGRAD, IN SICER:

● 9 OSEBNIH AVTOMOBILOV:

- 3 osebni avtomobili MAZDA 1500
- 2 osebna avtomobila MAZDA 1200
- 1 osebni avtomobil RENAULT 4 L
- 3 osebni avtomobili TRABANT

● PREDSOBE ALPES ŽELEZNIKI

● 20 TELEVIJSKIH SPREJEMNIKOV GRAND in ADRIATIC ter še

● 220 BOGATIH NAGRAD

V nagradno žrebanje Kreditne banke in hranilnice Ljubljana so vključeni varčevalci vezanih hranilnih vlog, stanovanjski in kmetijski varčevalci, ki namensko varčujejo po pravilnikih banke, ter lastniki vezanih deviznih računov, to je: vsi tisti, ki bodo imeli do 31. avgusta 1969 vloženih najmanj 2.000 N-din. vezanih z odpovednim rokom nad eno leto.

Javno nagradno žrebanje bo v mesecu septembru 1969.

KREDITNA BANKA IN HRANILNICA NAGRAJUJE VASE ZAUPANJE Z NAJVIŠJIMI OBRESTMi IN BOGATIMI NAGRADAMI.

Komisija za razpis delovnega mesta ravnatelja pri osnovni šoli Pinko Tomazič v Kopru

razpisuje delovno mesto

RAVNATELJA

Poleg splošnih pogojev, določenih z zakonom, morajo kandidati izpolnjevati še naslednje:

- da imajo pogoje učitelja za osnovno šolo,
- da imajo visoko ali višjo izobrazbo,
- da imajo najmanj 10 let učno-vzgojne prakse.

Kandidati morajo poleg vloge in dokazil, da izpolnjujejo razpisne pogoje, predložiti tudi opis dosedanjega dela v drugih organih in organizacijah.

Ponudbe naj kandidati pošljejo v 15 dneh od dneva objave razpisa na komisijo za razpis delovnega mesta pri osnovni šoli Pinko Tomazič v Kopru.

Razpisna komisija razpisuje prosta delovna mesta za:

- 2 UČITELJA ZA ANGLEŠKI JEZIK, PRU ali P
- 1 UČITELJA ZA ITALIJANSKI JEZIK, PRU ali P
- 1 PSIHologa, PRU ali P

Razpis velja do zasedbe delovnih mest.

OSNOVNA ŠOLA VOLIČINA

razpisuje

- 1 delovno mesto za SLOVENSKE JEZIK za nedoločen čas, PRU ali P
- 1 delovno mesto za NEMŠKI JEZIK za nedoločen čas, PRU ali P
- 1 delovno mesto za GLASBENI POUK za nedoločen čas, PRU ali P

Za vsa prosta delovna mesta so na razpolago stanovanja v novem učiteljskem bloku.

Razpis velja 15 dni po objavi. Prošnje s potrebnimi dokazili pošljite na naslov: Osnovna šola Voličina.

Razpisna komisija na

GLASBENI ŠOLI KOČEVJE

razpisuje prosto delovno mesto

RAVNATELJA

Pogoji:

visoka glasbena izobrazba z najmanj 10 let pedagoške prakse.

Družinskega stanovanja ni. Prijave do 20. maja 1969.

Plinarna Ljubljana

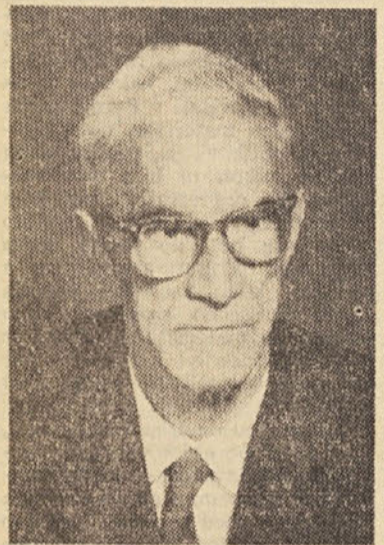
● DOBAVLJA POTROŠNIKOM TEKOČI PLIN iz lastnih skladišč širom Slovenije, po dogovoru tudi na dom.

● Skupno s svojim poslovnim partnerjem UNION GAS vam OSKRBI PROJEKTE, IZGRADNJO IN VZDRŽEVANJE PLINSKIH NAPRAV: štedilnikov, notranjih in zunanjih plinskih instalacij, butanskih naprav in drugo. V ta namen razpolaga s potrebnimi strokovnjaki in s kvalitetno, tudi uvoženo opremo.

● NUDI VAM BREZPLAČNE INFORMACIJE, če se obrnete osebno, telefonsko ali pismeno na njen naslov:

PLINARNA LJUBLJANA
Resljeva c. 34,
telefon 316-555

FRANC CIBIC

našo mladino pred potujčenjem. Starši, mladina in učiteljstvo so se oklenili šole, da bi ohranili materin jezik in tako svojo narodnost. Prav tej povezanosti se je lahko zahvaliti tovariša Cibic, da je toliko časa vzdiral v Bazovici, saj so mu bili fašisti vedno za petami ga zasledovali na vsakem koraku, ker so videli v njem enega glavnih nasprotnikov svojih prizadevanj za uničenje naših šol. Leta 1927 so ga odpustili iz službe in pozneje tudi zaprli v zloglasne zapore v ulici Corneo. Po dolgih zasliševanjih in brezuspešnih preiskavah so ga sicer izpustili, ostal pa je brez zaposlitve. Dovoljenja za odhod v Jugoslavijo mu niso dali. Da se izogne internacije, je odšel skrivaj iz domačega kraja in na Reki po morju preplaval mejno črto, da je prišel na Susak. V Jugoslavijo je dobil prvo službo na Rakeku, toda tržaškimi fašistom ni bilo po volji, da je dobil učiteljsko mesto ob meji, dosegli so, da je moral oditi v Rakeka, najprej na Catež ob Savi, potem pa na Muto ob Dravi, torej dovolj daleč od zahodne meje Slovenije. Leta 1931 je prišel za upravitelja na Hudoško šolo v Polju pri Ljubljani. Tu je razvil vse svoje sposobnosti kot učitelj in vzgojitelj, iskal nove poti vzgoje in pouka ter pomagal učiteljstvu pri izboljšanju učnega in vzgojnega dela. Sodeloval je v političnem in kulturnem delu ter užival zaupanje prebivalstva, kar se je pokazalo leta 1942, ko je v času fašistične okupacije bil odpuščen iz službe, saj so ga fašisti dobro poznali kot nepomirljivega nasprotnika. Domačini so mu nudili vso pomoč, da je lahko vzdržal do osvoboditve. Kot dobrega poznavalca tržaških razmer ga je ministrstvo za prosveto leta 1945 poslalo v Trst, da bi pomagal pri organizaciji slovenskega šolstva. Zaradi nasprotovanja angloameriške vojske uprave v Trstu je moral zapustiti to mesto; naše oblasti so ga poslale v čono B za upravitelja šolskih domov. Tam je delal do leta 1947, ko je po štiridesetletnem službovanju prošil za upokojitve. Ta upokojitveni je delal še tri leta honorarno s polno zaposlitvijo pri Institutu za elektroizveze. Od leta 1950 do 1959 je živel z družino v Beogradu, od 1960 do 1967 pa je opravljal honorarno arhivsko delo pri republiškem odboru SZDLS s skrajšanim delovnim časom, torej do svojega devedesetdmesetega leta, ko je zaradi bolehnosti pustil delo. Dal je mladini in domovini vse svoje moči. Odšel je eden zadnjih tržaških učiteljev beguncev, ki so prehodili križev pot fašističnega preganjanja. Naj mu bo lahka naša zemlja. V. C.

DRAGO GREGORC

Na pokopališču v Dol. Toplicah smo se 13. aprila poslednjic poslovili od Dragotina Gregorca, učitelja in upravitelja v pokojni. Na zadnji poti ga je spremljalo veliko znancev, prijateljev in domačinov.

Drago Gregorc se je rodil leta 1883 v Novem mestu, kjer je preživel svojo mladost. V Ljubljani je končal učiteljske in leta 1904 maturiral. Ze kot dijak se je navduševal za napredne ideje in jih pozneje na svojem delovnem mestu tudi uresničeval. Prvo službeno mesto je dobil v Dol. Toplicah, kjer je ostal skoraj ves čas svojega življenja. Leta 1921 je postal šolski upravitelj. Zaradi naprednih idej in udeleževanja v naprednih organizacijah je bil leta 1936 razrešen upraviteljskih dolžnosti in premeščen v Mokronog. Po 36 letih učiteljevanja je bil zaradi boleznih leta 1940 upokojen.

Čas NOB je preživel kot upokojenec v Dol. Toplicah. Po osvoboditvi se je, čeprav že v letih, odzval va-

bilu in ponovno stopil v učiteljsko šolo. Prevzel je delovno mesto upravitelja na osnovni šoli v Dol. Toplicah. Zavedal se je, da je bil učiteljskega kadra, zato je rad posredoval svoje bogate izkušnje in znanje mlajšim učiteljem in učencem. To delo je nadaljeval do leta 1952, ko je bil drugič upokojen. S tem pa je prenehalo samo njegovo učiteljevanje, ne pa tudi njegov odnos do dela na kulturno-prosvetnem področju. Z velikim zanimanjem je spremljal vse dogodke in spremembe, ki so se dogajale v tem času zlasti v šolstvu in kulturi.

Ze od vsega začetka se je kot napreden učitelj zavzemal za splošen kulturni in gospodarski dvig kraja. Ustanovil je Bralno-pevsko društvo, Školsko društvo in Podružnico sadjarskega društva. Vsem ustanovljenim društvom je bil na čelu in v njih aktivno delal.

Frebivalci topliške doline ga bodo ohranili v lepem spominu. V. C.

MAKS SMRDEL

Prijatelje, sotovaršice, učence in znance je nenadoma zadela vest, ki ji je bilo komaj mogoče verjeti: vest o smrti Maksa Smrdela, profesorja slovensčine v Kopru.

Maks Smrdel je bil rojen na Pivki v trdnj delavski družini, ki mu je dala močat značaj, s katerim se je moral od rane mladosti prebijati skozi življenje z lastno vztrajnostjo in upornostjo, z voljo in sposobnostjo — preko gimnazije v Postojni do univerze v Ljubljani, kjer je študiral slavistiko in primerjalno književnost. Doma in šola sta ga izoblikovala v vidno osebnost, v človeka z velikim obzorjem in velikimi idejami.

Poznali smo ga kot trdnega, nardarjenega in značajnega moža. Izredno bister in prodoren, vendar skromen in tih ni nikoli odrekal nikomur svoje pomoči in svojega znanja. Občudovali smo njegovo treznost in razsodnost, odkritosrčno prijateljstvo in veliko ljubezen do ljudi. Kot bi slutili, da mu je namenjena kratka življenska pot, je že kot študent prepotoval dobršen del Evrope, poznal vrsto evropskih jezikov in njihovih kultur.

Se posebno mu je bila pri srcu

slovenska beseda. Zavedal se je, da Primorska potrebuje njegove pomoči in znanja, zato je posvetil vso svojo moč in ljubezen domači besedi in zato se je njegova prodorna misel poglabljala v dela naših velikih umetnikov. Tako je kot slavist pomenil zelo veliko, vso zahvalo in priznanje pa zaslužil tudi kot član slavističnega društva.

Njegovo delo bo ostalo med nami kot trajen dokument njegovega poslanstva. Ze zgodaj ga je zamikalo pero; kot študent je zbral gradivo po vaseh domačega kraja za zbornik partizanskega gibanja na Pivskem, bil je sourednik kopske revije Bori, urejal je tovarniško glasilo v domači tovarni Javor na Pivki in pisal članke za razne časopise.

Pot ga je pripeljala na skrajni košček slovenske zemlje, ki ji je bil pripravljen dati vse svoje sile in sposobnosti. Življenje in bogato znanje misli je prekinita smrt. Ne more pa pretrgati spomina na Maksovo prisotnost, poštenost, skromnost in odkrite, prijateljske besede. S svoji delom si je postavil učen in spominik, ki ga ne bo mogel načeti čas.

Jože A. Hovevar